

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

The image is a reproduction of the famous painting 'The Scream' by Edvard Munch. It depicts a figure in the foreground, seen from the chest up, with a pale, yellowish face and wide, staring eyes, holding their hands to their face in a gesture of intense emotional distress or agony. They are standing on a wooden bridge or walkway. In the background, two other figures are walking away from the viewer along the same bridge. The sea is a deep, swirling blue, and the sky is a dramatic, fiery orange and yellow, suggesting a sunset or sunrise. The overall composition and color palette are characteristic of Munch's work, emphasizing the psychological and emotional aspects of the scene.

Polisiyenin Usta Yazarlarından Andrea Camilleri'nin Montalbano Serisi İlk Kez Türkçede!

Editörden

BUGÜNÜN GERÇEĞİ, BUGÜNÜN POLİSİYESİ

221B, Sayı 31, Mart-Nisan 2021
İki Aylık Süreli Yayın

Yayın Yönetmeni: Özlem Özdemir
ozlem@mylosyayingrubu.com

Editör:
Fulya Turhan
fulya@mylosyayingrubu.com

Onur Bayrakçeken
onur@mylosyayingrubu.com

Yoldaş Özdemir
yoldas@mylosyayingrubu.com

Kapak Resmi: Edvard Munch, Çığlık
İç Tasarım: Serra Sönmez & Behzat Muratoğlu

Reklam ve Proje: Yoldaş Özdemir

221bdergi.com | bilgi@221bdergi.com
facebook.com/221bdergi
twitter.com/221bdergi
instagram.com/221bdergi

Mylos Yayın Grubu Yayıncılık Danışmanlık Hizmetleri LTD. ŞTİ. adına Sorumlu Yazı İşleri Müdürü ve İmtiyaz Sahibi: Özlem Özdemir

Adres: Caferağa Mah. Dr. Şakirpaşa Sok. No:3/A
Kadıköy - İstanbul
Tel: 0543 345 46 00

Baskı: 12. Matbaa
Seyrantepe Mah. İbrahim Karaoğlu Cad.
No:35/1 Kağıthane - İstanbul
Matbaa Sertifika No: 46618

Dağıtım: Dünya Dağıtım 0212 440 2843

221B'de yayımlanan tüm yazı, çizim ve karakterlerin yayın hakları saklıdır. Yayınevi, yazar ve çizerin izni olmaksızın hiçbir yazılı, basılı ve görsel yayın organı ve sanal ortamlarda kullanılamaz.

221B'nin bu sayısında bundan önceki kapak dosyalarımızdan çok farklı bir konuyu incelemek istedik.

Kadın, işçi, çocuk cinayetlerinin arttığı; şiddetin sıradanlaştığı; maktul yakınlarının TV programlarında ya da sosyal medyada adaleti aramak zorunda kaldığı, tüm bunlar olurken protesto haklarını kullanan üniversite öğrencilerinin ya da gerçeği ortaya çıkarmaya çalışan gazetecilerin yargılandığı ve cezalandırıldığı bir nesnellikteyiz. Neyin suç, neyin hak olduğunun sürekli tartışıldığı ve bu tartışmanın çoğu zaman bilim ve hukuk çerçevesinde değil, iktidara yakınlık ve uzaklık çerçevesinde yapıldığı bir dönem.

Tüm bu dönem, toplumsal meseleleri gündemine alan, başkahramanları polis, savcı, hâkim, gazeteci, özel araştırmacı olan; bireysel ya da örgütlü suçlara odaklanan ve bu suçtaki muammayı çözmeye odaklanan polisiye eserlerini de yakından etkiliyor. Artık tüm yasaların tek tek uygulandığı, adli tıp çalışmaları ve teknoloji ile toplanan kanıtların dikkate alındığı, bireyin kim ve kiminle bağlantılı olduğuna bakılmaksızın soruşturulduğu polisiye romanlar, senaryolar yazmak ne kadar gerçekçi? Ya da tersten bakabiliriz: Bugünün polisiyesi, bugüne ve yıllar sonraya güçlü bir hafıza bırakacak. Okuduklarımız, şahit olduklarımız, gündemimize giren pek çok sıradışı olay, önümüzdeki yıllarda polisiye yazarları tarafından yoğunlukla yazılacağından polisiyemizde toplumsal sorunlarla yüzleşen, hesaplaşan daha çok eser olacak. İşte, biz de tüm bunlardan hareket ederek günümüz Türkiye'sinde suç ve ceza kavramlarının, sorunların, soruların peşine düştük.

Zavallı ve Liste gibi siyasi polisiye romanları, *Baronlar Savaşı*, *Badeci Şeyhin Sır Odası* gibi kurgudışı araştırma kitaplarıyla tanıdığımız gazeteci yazar Timur Soykan, Türkiye'nin son yıllarındaki siyasi atmosferi yazdı.

Şule Çet davasındaki adli tıp raporuyla davanın seyrini değiştiren ve suçlunun cezasız bırakılmasını önlemekteki en mühim adımda imzası bulunan Prof. Dr. Halis Dokgöz, "Cinsel suçlarda cezasızlaştırılma ve normalleştirilme nesnesi olarak çocuk ve kadın" konusunu yazdı.

Üstadımız Erol Üyepazarcı, toplumsal sorunlara polisiye romanlarımızın nasıl yaklaştığını inceledi.

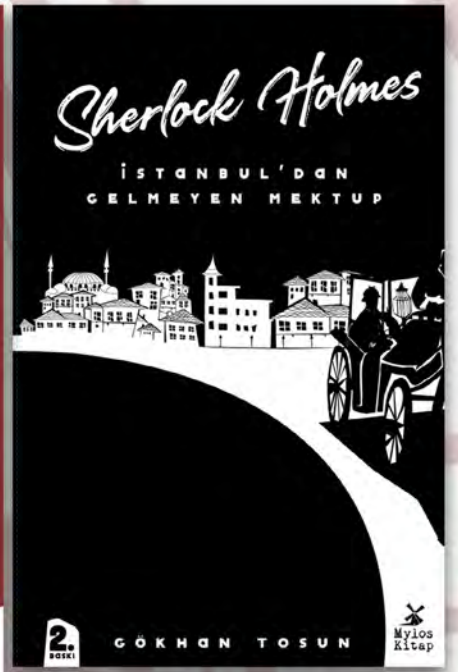
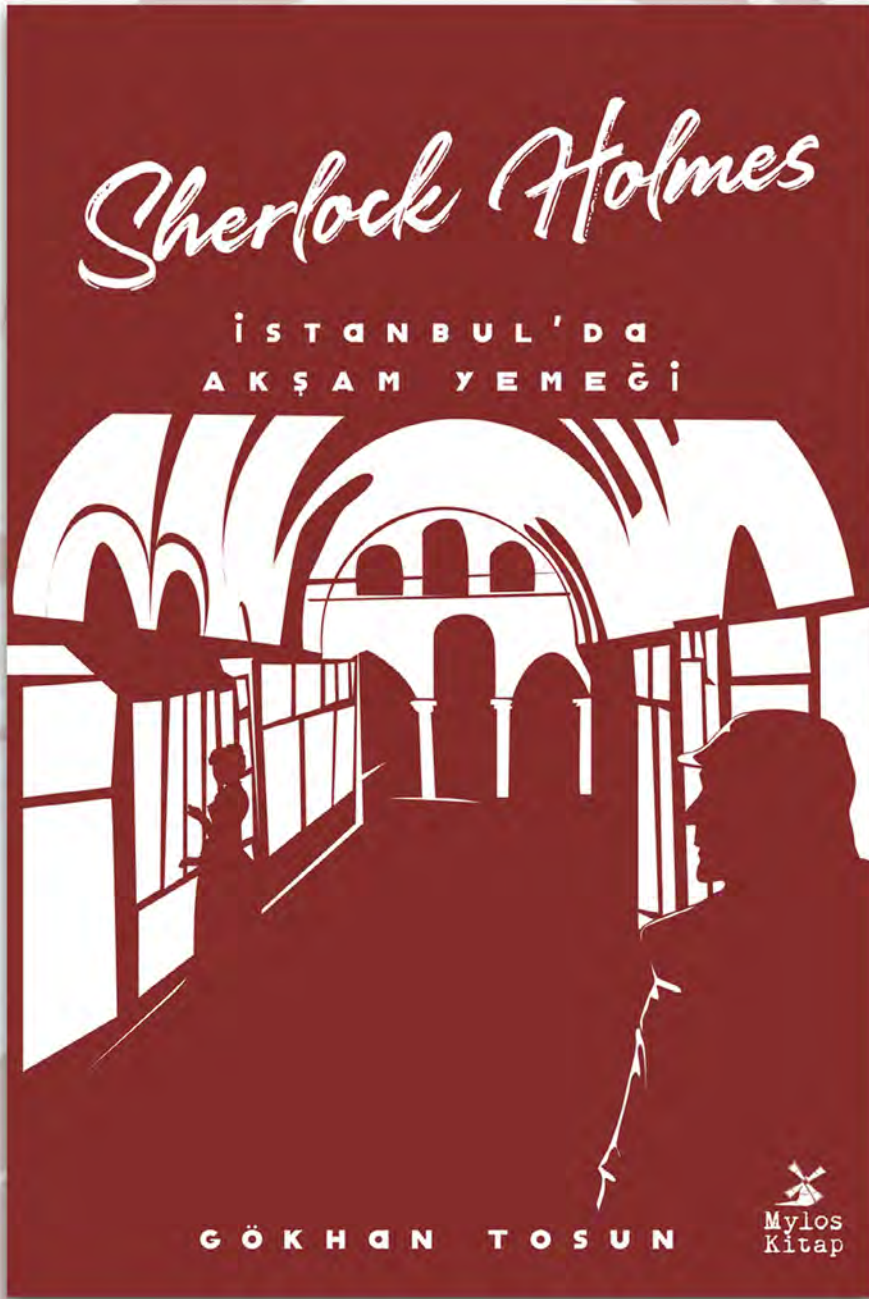
Kadın hakları, basın hakları alanlarında çalışan, ceza hukuku alanında doktora çalışması yapan Avukat Özge Demir'le günümüzde suç ve ceza kavramlarını, yargılama ve karar alma süreçlerini, yürürlükten kaldırılmaya çalışılan İstanbul Sözleşmesi'ni ve eşitsizlikten çıkışın yollarını konuştuk.

Armağan Tunaboğlu, Öz Erenköy Kitap Kulübü'nde, kapak dosyamız bağlamında *Sıfır Bir Adana* dizisi ve İtalya'nın gerçekliğini ortaya koyan *Gomorrhah* dizisini inceledi.

Polisiye eserlere esin kaynağı olabilecek, günümüzün belgeselini çeken kurgudışı araştırma kitaplarını da sizler için derledik.

5. yılını dolduran, ülkemizin tek polisiye kültür dergisi 221B olarak bugünün kısa bir kaydını tutmak istedik bu dosya konumuzla. Polisiye eserlerin toplumsal eşitsizliği, adaletsizliği, üstü örtülmeye çalışılan gerçekleri gün yüzüne çıkarmakta diğer türlerden çok daha etkili olduğunu biliyoruz. İçinden geçtiğimiz bu dönemin, tüm bu yıkıcı gerçeklerin yazıldıkça, okundukça, tartışıldıkça ve karşı çıkıldıkça biteceğini bilerek... Kadınların, çocukların, gençlerin, emekçilerin güvenli, özgür, umutlu ve mutlu hissettiği bir ülkeye ulaşana kadar...

Keyifli okumalar...

**Gökhan Tosun'un kaleminden
Sherlock Holmes maceraları
devam ediyor...**

04 221B ÖNERİYOR - KİTAP

08 221B ÖNERİYOR - DİZİ

12 DİMİTRİOS'UN MASKESİ Çağatay Yaşmut

14 ON BİR TUHAF CİNAYET, HEYECANLI HİKÂYE Sevin Okyay

16 GALATA SOYGUNU Gülce Başer ÖYKÜ

20 DIABOLİK: ACIMASIZ BİR HIRSIZIN SERÜVENLERİ Batuhan Cantürk

28 *DİKKAT SPOILER İÇERİR: THE INVESTIGATION Ezgi Özcan

31 SHERLOCK BONES VE DOĞA TARİHİ GİZEMİ: SİYAH BEYAZ AMA RENKLİ BİR MACERA Onur Bayrakçeken

34 İÇİMDE ÇOK KİŞİLİK VAR Ercan Akbay

38 BAY RIPLEY NE YER NE İÇER? Fulya Turhan

38 GERÇEK KAZANIR Timur Soykan

46 GÜNCEL DAVALAR VE HUKUK SİSTEMİ / ÖZGE DEMİR RÖPORTAJ: Özlem Özdemir

52 CİNSEL SUÇLARDA CEZASIZLAŞTIRMA VE
NORMALLEŞTİRİLME NESNESİ OLARAK
ÇOCUK VE KADIN

Prof. Dr. Halis Dokgöz

57 POLİSİYE ROMANDA TOPLUMSAL SORUNLARA YAKLAŞIM

Erol Üyepazarcı

60 DİKKAT ÇEKİCİ GÜNCEL ARAŞTIRMA KİTAPLARI

64 SIFIR BİR ADANA 02 NAPOLİ Armağan Tunaboylu

69 DEDEKTİFLER NE DİNLER?

Onur Bayrakçeken

72 BAY AYAKKABI CİNAYETLERİ

Alper Kaya

74 ÇAYLAK: ÖDÜLLÜ BİR İLK ROMAN

RÖPORTAJ: Özlem Özdemir

78 GEÇMİŞİN GÖLGESİNDE

Mustafa Kömüş

80 DÜNYANIN POLİSİYESİ, 221B POLİSİYE FESTİVALİ'NDE KONUŞULDU

84 ÇAYLAK KİTAP DEDEKTİFLERİ HARLAN COBEN'İN ALTI YIL'INI TARTIŞIYOR

23 BİR EFSANE: ANDREA CAMILLERİ

Bülent Ayyıldız

GÖMDÜĞÜMÜZ HAYAT

Allen Eskens, Çevirmen: Ergin Özler, Kitapkurdu Yayınları

İngilizce ödevi için makale yazması gereken üniversite öğrencisi Joe Talbert'in işi görünürde kolaydır. Tanımadığı bir insanla görüşme yapacak ve sonra onun yaşamöyküsünü yazacaktır. Aradığı kişiyi bulma ümidiyle evinin yakınlarındaki huzurevini ziyaret eden Talbert burada Carl Iverson ile tanışır. Vietnam gazisi Iverson, tecavüz ve cinayetten dolayı hüküm giymiş bir suçludur. Otuz yıl tutuklu kalan Iverson'un birkaç aylık ömrü kaldığı için son günlerini huzurevinde geçirmesine izin verilmiştir. Ödevini yazmak üzere işe koyulan Talbert, adamın öyküsünde aklına yatmayan gariplikler olduğunu fark eder. Vietnam'da kahramanlıklar sergilemiş Iverson ile hunharca bir tecavüz ve cinayetten hüküm giymiş Iverson aynı kişi olabilir mi? Talbert, şüphelerini paylaştan komşusu Lila ile birlikte gerçeğin peşine düşer. Sürekli sorun çıkartan alkolik bir anne ve bakıma muhtaç otizmlı kardeşinin varlığı, Talbert'in zaten zor olan işini daha da içinden çıkılmaz hale sokacaktır.

KARANLIK YÜZ- KURT WALLANDER 1

Henning Mankell, Çevirmen: Elâ Yıldırım, Ayrıksı Kitap

Avrupa'nın en prestijli polisiye ödülü Ripper Ödülü'nü kazanmış ilk yazar olan Henning Mankell'in "Kurt Wallander" serisinin ilk kitabı *Karanlık Yüz*; soğuk bir İsveç gecesinde, çiftlikte yaşamalarını sürdüren yaşlı bir çiftin vahşice öldürülmesini konu alıyor. Cinayet komiseri Kurt Wallander, amiri tatildayken bu soruşturmanın başına geçiyor ve özel hayatındaki sorunlarından kaçabilmek için bu soruşturmaya dört elle sarılıyor.

Serinin ilk kitabında, İskandinav coğrafyasının soğuk gecelerinde adalet arayan Komiser Kurt Wallander, elindeki tek bir delille katili bulmak için zorlu bir soruşturma sürecini yürütüyor. Usta polisiye yazarı Henning Mankell, okurları katilin peşinde sürükleyici bir maceranın tam ortasına atıyor. Mankell bunu yaparken aynı zamanda okurlara adalet ve sosyal eşitsizlik kavramlarını ustalıkla sorgulatmayı da başarıyor. Birçok kez dizi ve filme uyarlanan "Kurt Wallander" serisinin ilk kitabı *Karanlık Yüz*, polisiyeseverlere heyecan, gerilim, gizem ve merak unsurlarının bir arada olduğu Kuzey polisiyesinin iç ürperten soğukluğunu büyük bir maharetle yansıtıyor.

OFSAYT

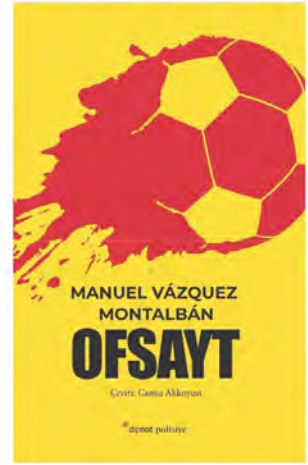
Manuel Vázquez Montalbán, Çevirmen: Cansu Akkoyun,
Dipnot Yayınları

Polisiyeseverlerin *Merkez Komitesinde Cinayet* romanından tanıdığı Dedektif Pepe Carvalho emekliye ayrılmış, günlerini Katalonya'nın en iyi yemeklerini ve şaraplarını tadarak geçirmektedir.

Gelgelelim, Barcelona'nın dünyaca ünlü futbol takımından bir yönetici onu ziyaret ettiğinde dedektifin yaşam seyri bir anda değişir. Yönetici, Carvalho'ya bir not bırakmıştır ve notta "Santrfor alacakaranlıkta öldürülecek" yazıyordur. Dedektif bu notun nereden geldiğini bulmalıdır. Tehdit gerçek mi? Bir kişinin işi mi? Yoksa Katalonya'nın en değerli mülkleri için girdikleri savaşta Barselona'yı parselleyen emlak patronlarından birinin mi marifeti?

Montalbán, okuru bu soluk kesen serüvenin içine çekerken onu aynı zamanda her zamanki gibi yeme-içme kültürünün renkli patikalarından geçiriyor, bu arada İspanya'daki futbol olgusunun içyüzünü sergiliyor.

Futbol, siyaset ve iktidar üzerine sürükleyici ve gizemli bir hikâye...

KARANLIK SEYİR

Gytha Lodge, Çevirmen: Uğur Gülsün, Flamingo Yayınları

İngiltere ve Amerika'da çoksatın listelerine giren *Pusudaki Kız*'ın yazarı Gytha Lodge'dan ürpertici bir polisiye daha: *Karanlık Seyir*.

Aidan Poole, gece geç saatlerde sevgilisi Zoe ile görüntülü konuşmak için bilgisayarında oturum açar. Bu esnada Zoe'nin evinde başka birinin olduğunu fark eder. Aidan, yalnızca banyoda yaşanan şiddetli bir boğuşmanın seslerini duyar ve bir süre sonra ortalık derin bir sessizliğe gömülür. Zoe'nin iyi olup olmadığını öğrenmek için Aidan'ın hiçbir yolu yoktur. Çaresizdir. Peki, polisi aramaktan neden bu kadar çekinir?

Aidan'ın şifreli mesajları polis merkezine ulaştığında, Başkomiser Jonah Sheens ve ekibi vakayı ele alır ve cesedi bulur. Kısa sürede ulaştıkları arkadaşlarından, bu cinayetin işlenme sebebine dair en ufak bir ipucu bile elde edemezler. Zoe, arkadaşlarından birinin kurbanı mı? Yoksa Aidan'ın gizlediği bir şeyler mi var?

PROJE: ÖLÜMCÜL VİRÜS

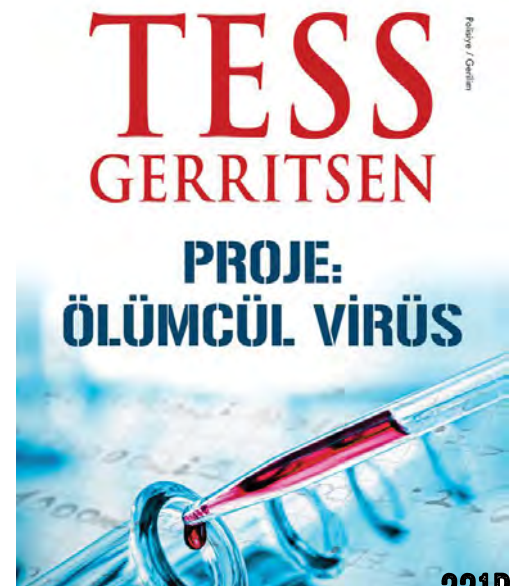
Tess Gerritsen, Çevirmen: Özlem Gültekin, Doğan Kitap

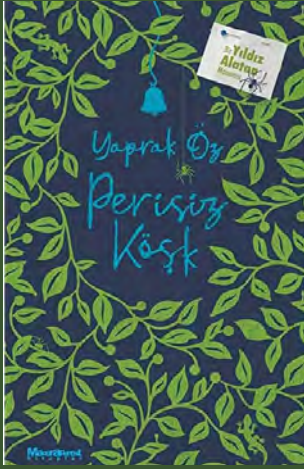
Victor Holland isimli yabancı, omuzunda bir kurşun yarasıyla gecenin bir yarısı yoluna çıktığında Catherine Weaver'ın aklında sadece eski bir dostu ziyaret etmek ve hayatında yapmak istediği köklü değişiklikleri konuşmak vardı.

Bu korkutucu karşılaşmanın bir kırılma anı olduğunu, kendisini ölümcül bir virüsü on yıllarca süren uykusundan uyandırıp yaymak üzere olan bir çeteye karşı savaşan bir avuç bilim insanının arasında bulacağını bilemezdi.

Ve dünyayı virüs tehdidinden kurtarmak için bu çekici yabancıyla birlikte hareket etmesi gerektiğini...

Tess Gerritsen, avcı ile avın sürekli yer değiştirdiği bu amansız kovalamacada okuru da zamana karşı verilen yarışın içine çekiyor.

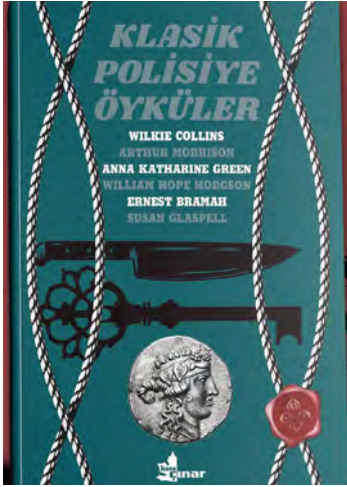

PERİSİZ KÖŞK

Yaprak Öz, Oğlak Yayınları

Polisiye romanlara düşkün Alatan, usta bir terzi, dört dörtlük bir ev kadını, tatlı bir komşu, iyi bir dost ve eğlenceli bir anneannedir. En büyük hayali, çözüme kavuşturduğu gizemli olaylarla ilgili yazdıklarının bir gün yayımlanmasıdır. Fahri dedektif Yıldız Alatan bu kez de 80'lerin Zonguldak'ında eşi ve dostları ile yaşadığı huzurlu hayatına birdenbire giriveren ve çözmek için can attığı yeni bir gizemin peşinde. İntihar mı, cinayet mi? Türk polisiyesinin usta kalem Yaprak Öz'ün yeni macerasında, Yıldız Alatan'la birlikte bu muammayı çözmeye hazır mısınız?

KLASİK POLİSİYE ÖYKÜLER

Çınar Yayınları

Klasik Polisiye Öyküler, suç ve gizem edebiyatının önemli kahramanlarının ilk kez ortaya çıktığı serüvenler ile öncü yazarların unutulmaz eserlerini bir araya getiriyor. Okült dedektif Carnacki, kör dedektif Max Carrados ve avukat dedektif Martin Hewitt'in doğduğu öykülere ev sahipliği yapan bu derlemede bazen bir cinayetin, bazen bir soygunun, bazen adaletin, kimi zaman da bir hayaletin peşinde, esrar perdesi aralanmaya başlıyor. Çağdaş İngiliz polisiyesinin yaratıcısı Wilkie Collins'ten "Polis Memuru ve Aşçı", Arthur Conan Doyle'un en güçlü edebi rakibi Arthur Morrison'dan "Lenton Çiftliği Soygunları", "polisiyenin anası" olarak kabul edilen Anna Katharine Green'den "Yakut ve Kazan", William Hope Hodgson'ın doğaüstü ile gizemi harmanlayan öyküsü "Canavarın Geçidi", Ernest Bramah'ın eyleme değil fikre odaklanan polisiyesi "Diyonisos Sikkesi" ve Pulitzer Ödüllü feminist yazar Susan Glaspell imzalı "Emsallerinden Oluşan Bir Jüri" bu derlemede yan yana geliyor.

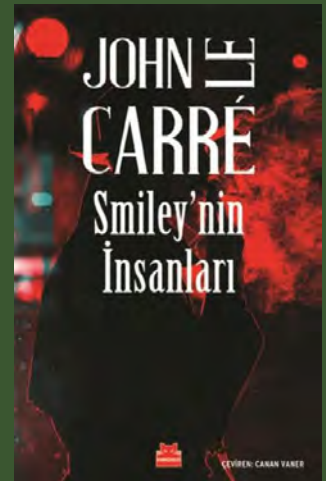
SMİLEY'İN İNSANLARI

John le Carré, Çevirmen: Canan Vaner, Kırmızı Kedi Yayınevi

Vladimir, Circus'u aradığında telefonu düşük seviyeden bir görevli açar, gerçi Circus'un şefi bile açsa fark etmez. Herkes Vladimir'i eski günlerin heyecanından kopamamış bunak bir ajan sayarken kimse onu dikkate almayacaktır, ta ki yakın mesafeden vurulana kadar.

Her parçası Moskova Merkez'in izini taşıyan bu cinayet yüzünden kod adı Max olan George Smiley emeklilik günlerinden geri çağırılır ve eski ajanının başına gelenleri aydınlatması istenir. Smiley, arkadaşının ölümcül sırlarını ortaya çıkarmaya çalışırken amansız bir şekilde Karla ile son bir hesaplaşmaya doğru adım adım ilerlemektedir.

Yakın zamanda kaybettiğimiz, casusiyenin büyük ustası John le Carré, Smiley ve Karla arasındaki çekişmeyi büyüleyici bir sonuca götürüyor.

ORHAN VELİ BÜTÜN ESERLERİ

Şairin ilk ürünleri, dergilerde kalmış yapıtları,
yeni biçimli şiirleri, hikâyeleri... **Şimdi Alakarga'da...**

Orhan Veli
İSTANBUL'U DİNLİYORUM

Orhan Veli
HİKÂYELER

Orhan Veli
GARİP

Orhan Veli
BEN ORHAN VELİ

221B editörleri, gözden kaçırın ve henüz izlemeyenler için eğlenceli, gerilimli, eski, yeni, mutlaka izlemeniz gereken 10 polisiyeyi yazdı.

DAMAGES (2007-2012)

Amerikalı yapımcılar Daniel Zelman, Glenn Kessler ve Todd A. Kessler tarafından yaratılan mahkeme polisiyesi olarak adlandırabileceğimiz *Damages* ilk sezonu 2007'de izleyicilerle buluştu. Dizi, zeki ve acımasız bir avukat olan Patty Hewes'u (Glenn Close) ve hukuk fakültesinden henüz mezun olmuş Ellen Parsons'ı konu alıyor (Rose Byrne). Dizin her sezonunda, Hewes'un ve partnerlerinin üzerinde çalıştığı farklı bir davayı izliyoruz. Bir yandan da Ellen ve Patty arasındaki karmaşık ilişkinin dinamiklerini takip ediyoruz. *Damages*, uzun davalara hem hukuk firmasının hem de davalı tarafın gözünden eşit şekilde yaklaşmasıyla biliniyor. Senaryosu, ters köşeleri, doğrusal olmayan anlatı tarzı, karakterleri ve oyunculuklarıyla eleştirmenlerden ve izleyicilerden tam not alan *Damages* dört Emmy ve bir Altın Küre'ye layık görüldü. *Damages*'i Amazon Prime Video'da izleyebilirsiniz.

THE SHIELD (2002-2008)

Ünlü oyuncu Michael Chiklis'i başrolde izlediğimiz suç dizisi *The Shield* ilk sezonu 2012'de izleyicilerle buluştu. Amerikalı yapımcı Shawn Ryan tarafından yaratılan dizi, yozlaşmış polis memurlarını konu etmesiyle biliniyor. Dizi, Los Angeles'ın kurgusal Farmington bölgesinde yer alan Los Angeles Polis Departmanı'nda görev yapan, çete şiddeti, fuhuş ve uyuşturucu ticareti gibi suçlarla mücadele eden deneyimli bir ekibin faaliyetlerini konu alıyor. Michael Chiklis, özel müdahale timi lideri ve kendi kurallarına göre hareket eden etkili ve yolsuz bir polis olan Dedektif Vic Mackey rolüyle karşımıza çıkıyor. Polisiye türünün kalıplarını kıran bu popüler dizi hem izleyicilerden hem de eleştirmenlerden olumlu yorumlar aldı. Oyuncular ve dizi, Altın Küre ve Emmy ödüllerine layık görüldü. 2007'de *The Shield* isimli bir video oyununun da çıktığını belirtelim. Dizi Amazon Prime Video'da izleyebilirsiniz.

MISS SCARLET AND THE DUKE (2020-)

İngiltere-İrlanda ortak yapımı bu dönem dizisi 2020'nin Mart ayında izleyicilerle buluştu. Başrollerinde Kate Phillips ve Stuart Martin'i izlediğimiz dizi, PBS kanalının "Başyapıtlar" olarak adlandırdığı serinin ilk dizisi. Viktorya dönemi Londra'sında geçen dizide karşımıza çıkan Eliza Scarlet, babası öldüğünde parasız kalır. Bu durum, evliliğin bir kadının finansal güvenliği için tek seçenek olduğu bir zamanda daha da büyük sorunlar yaratır. Eliza, babasının dedektiflik bürosunu devam ettirmeye karar verir ancak böylesine erkek egemen bir dünyada çalışabilmek için erkek bir ortağa ihtiyacı olacaktır. Eliza kısa süre sonra, Dük olarak bilinen huysuz kadın avcısı Dedektif Müfettiş William Wellington ile birlikte çalışmaya başlar. Yeni sezon çekimleri pandemi nedeniyle ertelenen dizinin ikinci sezonu 2021'de ekranlara gelmesi bekleniyor. Diziyi TV+'ta izleyebilirsiniz.

ZEROZEROZERO (2020)

İtalyan yönetmen ve senarist Stefano Sollima tarafından yaratılan dizi, İtalyan yazar Roberto Saviano'nun aynı isimli romanından uyarlama. İkili, bir diğer başarılı İtalyan yapımı *Gomorrah* dizisini de birlikte çıkarmıştı. Dünya prömiyerini 76. Venedik Uluslararası Film Festivali'nde yapan dizi, kıtalar arası yürütülen bir kokain ticaretini konu alıyor. Dizinin merkezinde yer alan Amerikalı Lynwood ailesi uluslararası bir taşımacılık firmasının başındadır. Bu şirket Meksikalı ve İtalyan organize suç örgütleri arasındaki kokain ticaretinde aracılık yapar. Andrea Riseborough, Dane DeHaan ve Gabriel Byrne gibi oyuncuları izlediğimiz *ZeroZeroZero* yayınlandığı günden itibaren hikâyesi, karakterleri ve yüksek gerilim dozuyla izleyicilerden ve eleştirmenlerden olumlu yorumlar aldı. Dizinin, İskoç post-rock grubu Mogwai imzalı müziklerinin de büyük beğeni topladığını belirtelim. Dizinin hayranları ikinci sezonu merakla bekliyor ancak Stefano Sollima, *ZeroZeroZero*'nun mini dizi olarak tasarlandığını ve yeni bir sezon planlamadıklarını açıkladı. Diziyi BluTV'de izleyebilirsiniz.

FACE TO FACE (2019-)

Danimarka yapımı *Face to Face* (Forhøret) sekiz bölümlük ilk sezonuyla 2019'da izleyicilerle buluştu. Senaristliğini ve yönetmenliğini Christoffer Boe'nun üstlendiği dizi, kızının cinayetinin arkasındaki gizemi çözmeye çalışan bir babayı konu alıyor. Dizinin ilk bölümünde Bjørn elindeki diş kaydıyla bir cesedi teşhis etmek için adli tıbbı doğru yol alır. Otopsi masasında yatan kişinin kendi kızı olduğunu görünce dünyası başına yıkılır. Kızının ölümü kayıtlara intihar olarak geçmiştir fakat buna inanmayan Bjørn, vakayı ve kızının hayatını araştırmaya başlar. İpuçları onu şehrin göbeğine, farklı karakterlerin yer aldığı, gerçeklerle, yalanlarla ve suçla örülü bir dünyaya götürür. Bu trajik ölümün arkasındaki gerçekleri gün yüzüne çıkardıkça Bjørn de bir baba ve koca olarak kendi pozisyonunu sorgular. Klasik "kim yaptı" polisiyesinin ve Nordic Noir türünün ötesine geçen *Face to Face*'i TV+'ta izleyebilirsiniz.

JUSTIFIED (2010-2015)

Kanadalı senarist Graham Yost tarafından yaratılan Western suç dizisi *Justified*, Elmore Leonard'ın Raylan Givens hikâyelerinden esinlenerek ekrana uyarlandı. Timothy Olyphant'ın kasabanın kendi adaletini uygulatan şerifi Raylan Givens'ı canlandığı dizi ilk sezonuyla 2010'da izleyicilerle buluştu. Miami'de kalabalık bir alanda kendini korumak için bir zanlıyı vurunca halktan gördüğü tepki nedeniyle Kansas'ın Harlan kasabasına sürülen Givens'in maceralarının yanı sıra kasaba sakinlerini ve onların kültürünü de izleme şansı yakalıyoruz. 6 sezon boyunca izleyicilerle buluşan dizi özellikle oyunculukları, yönetmenliği, senaryosu ve derinlikli karakterleriyle eleştirmenlerden ve izleyicilerden büyük beğeni topladı. Nick Searcy, Joelle Carter, Jacob Pitts, Erica Tazel, Natalie Zea, Walton Goggins ve Jere Burns gibi oyuncuların da yer aldığı dizi iki Emmy de dahil olmak üzere birçok ödüle layık görüldü. Diziyi Amazon Prime Video'da izleyebilirsiniz.

SEARCH PARTY (2016-)

Sarah-Violet Bliss, Charles Rogers ve Michael Showalter tarafından yaratılan *Search Party* kara komik bir gerilim dizisi. New York'ta geçen dizi, genç bir kadının ortadan kaybolmasının arkasındaki gizemi çözmeye çalışan bir grup genci konu alıyor. Her sezonda farklı bir suça odaklanan dizi kara komedi türünde olsa da sezonlara göre farklı bir ton benimsiyor. İlk sezonda Chantal Witherbottom isimli genç bir kadının kayboluşunu ve onu arayan arkadaşlarını, klasik dedektif anlatısıyla izliyoruz. Keith Powell isimli bir özel dedektifin öldürülmesini konu alan ikinci sezon ise daha çok psikolojik gerilim türünde bir anlatı sunuyor izleyicilere. İzleyicilerin ve eleştirmenlerin beğenisini kazanan *Search Party*'nin dördüncü sezonu geçtiğimiz ocak ayında izleyicilerle buluştu. Dizi bundan kısa süre sonra beşinci sezon onayını da aldı. *Search Party*'yi BluTV'de izleyebilirsiniz.

A Viaplay ORIGINAL
DEN SOM DRÆBER
FANGET AF MØRKET

DARKNESS - THOSE WHO KILL (2019-)

Danimarka yapımı suç dizisi, Kopenhag dışındaki bir istasyona yanaşan trenle açılıyor. Trenden inen iki genç kadından biri, Julia Vindig, bir üst geçidin altından geçer ve gözden kaybolur. Altı ay sonra hâlâ bulunamayan genç kadının soruşturmasını Dedektif Jan Michelsen (Kenneth M. Christensen) yürütür. Dedektif Jan Michelsen başarılı ve kararlı bir polistir. Özel hayatında sorunları vardır, karısıyla yeni boşanmıştır. Evlerini satmaları gerekir, o nedenle Michelsen kiraladığı ufak bir odada yaşar. Julia'nın vakası dedektif için saplantı haline gelir çünkü Julia'nın ailesine kızlarını bulacağına dair söz vermiştir. Ne var ki uzun zamandır yeni bir ipucu yakalayamayan ekipler soruşturmada ilerleyemez. Jan, 10 seneden eski kayıp vakalarını incelemeye koyulur ve 2008'de meydana gelen bir vakayla Julia'nın kayboluşu arasında bağlantılar keşfettiğine inanır. Diziyi TV+'ta izleyebilirsiniz.

THE
SALISBURY
POISONINGS

THE SALISBURY POISONINGS (2020)

Anne-Marie Duff, Rafe Spall ve Annabel Scholey gibi oyuncularını izlediğimiz İngiliz dizisi *The Salisbury Poisonings* dört bölümlük bir mini dizi olarak ekranlara geldi. 2018'in Mart ayında İngiltere'nin Salisbury kentinde İngiliz İstihbarat Servisi için çift taraflı ajan olarak çalışan eski Rus asker Sergei Skripal ve kızı Yulia bir parkta bilinçsiz halde yatarken bulunur. Baba ve kızın Novichok grubuna ait bir kimyasalla zehirlendiği anlaşılır. Adam Patterson ve Declan Lawn tarafından yaratılan dizi, gerçek olaylardan esinleniyor. Dizi, Salisbury zehirlenmeleri olarak bilinen bu vakanın hemen sonrasında gerçekleşen Amesbury zehirlenmelerine de odaklanıyor. Özellikle yönetmenliği ve senaryosuyla eleştirmelerden ve izleyicilerden beğeni toplayan *The Salisbury Poisonings*'i BluTV'de izleyebilirsiniz.

BBC one
SILENT WITNESS

SILENT WITNESS (1996-)

Eski cinayet masası dedektifi Nigel McCrery tarafından yaratılan dizi ilk sezonu 1996'da izleyicilerle buluştu. O günden bugüne 23 sezon boyunca ekranlara gelmeye devam eden BBC yapımı *Silent Witness* en uzun soluklu polisiye dizilerden biri. *Silent Witness* bir grup adli patoloji uzmanına ve bu patologların yürüttüğü soruşturmalara odaklanıyor. Dizinin ilk sekiz sezonunda Amanda Burton, Dr. Sam Ryan rolüyle izleyicilerin karşısına çıktı. 23 sezon boyunca da Emilia Fox, David Caves, Liz Carr ve Richard Lintern gibi farklı oyuncular başrollerde ekrana geldi. Yayıncı McCrery'nin dizinin ilk yıllarında hikâyeye bağlantılı bir dizi roman kaleme aldığını da belirtelim. Farklı dallarda ödüllere de layık görülen *Silent Witness*, 24. sezonu yakında izleyicilerle buluşmaya hazırlanıyor. Diziyi BBC First kanalında izleyebilirsiniz.

DİMITRIOS'UN MASKESİ

Casusluk romanlarının ilk ustaları sıralandığında her zaman Eric Ambler ile başlanır. Ambler'in romanlarını soğuk savaş yıllarına dair yazılmış casusluk romanlarından ayıran en önemli unsur, bu romanların casus-gerilim-polisiye üçlüsünü barındırması; cinayeti, entrikayı, gerilimi, heyecanı ve polisiye öğeleri ustaca harmanlamasıdır.

cinayetten sonra, 1922 Ekim'inde Yunan gemisiyle İzmir'den kaçarak Sofya'ya gitmiş ve Bulgaristan başbakanına düzenlenen suikast girişiminde rol almıştır. Albay Hakkı ondan ikinci kez haber aldığı anda aradan iki yıl geçmiştir ve Dimitrios, Edirne'dedir.

Polisiye edebiyatın bir alt-türü olan casusluk romanlarının miladı 19. yüzyıla dayanır. Başlangıç yıllarında türün kaleme alınmış en büyük eseri Joseph Conrad'ın *Casus* romanıdır. Casusluk edebiyatının modern tarihine gelince, zamansal değişim konuşulduğunda I. Dünya Savaşı sonrası işaret edilir ve tür Graham Greene, Le Carré, Ian Fleming, Mario Simmel gibi yazarları sayesinde soğuk savaş döneminde zirve yapar.

Casusluk romanlarının ilk ustaları sıralandığında her zaman Eric Ambler ile başlanır. Ambler'in romanlarını soğuk savaş yıllarına dair yazılmış casusluk romanlarından ayıran en önemli unsur, bu romanların casus-gerilim-polisiye üçlüsünü barındırması; cinayeti, entrikayı, gerilimi, heyecanı ve polisiye öğeleri ustaca harmanlamasıdır. Bu katmanlı örüntünün arka alanında ise II. Dünya Savaşı'nın ayak seslerinin duyulduğu, gelmekte olan savaşın yol açtığı korkunun hâkim olduğu kasvetli bir Avrupa ve patlamak üzere olan Balkanlar vardır. İşte bu tekinsiz ortamda Ambler romanlarının sayfalarında uyuşturucu kaçakçıları cirit atar, siyasilere suikastlar düzenlenir, cinayetler işlenir, büyük para trafiği yönetilir, casuslar birbirlerine kırdırılır. *Dimitrios'un Maskesi*, yazarın bu tekinsiz dünyayı anlatan ve en başarılı eserleri arasında sayılan romanlarından biridir.

Hikâyemize gelince... Küçük bir İngiliz üniversitesinde politik ekonomi dersleri veren Charles Latimer aynı zamanda başarılı bir polisiye yazardır. Geçirdiği ve derin bedensel izler bırakan hastalığının ardından işinden istifa ederek İngiltere'nin nemli havasından kaçır ve güneş altında beşinci kitabını yazmak için Türkiye'ye gelir. Bir davet sırasında Albay Hakkı'yla tanışır. Albay Hakkı'ya ilişkin, kendisinin Gazi'nin özel adamlarından biri olduğu ve geçici hükümette bakanlık görevi yaptığından tutun da kana susamış bir şeytan, bir işkenceci, gaddar bir adam olduğuna dair pek çok öykü ortada dolaşmaktadır. Bu gizemli albayın anlattığı, Dimitrios adında gerçek bir suçluya dair bir hikâyeye Latimer'in ilgisini çeker. Katil, casus, şantajcı, suikastçı, uyuşturucu kaçakçısı olan Dimitrios'un cesedi önceki gün balıkçılar tarafından Boğaz'dan çıkarılmıştır. Ölüm nedeninin bıçaklanma olduğu ve cesedin bir gemiden denize atıldığı düşünülmektedir. Gerçek yaşama dayanan bir roman yazma arzusuyla kamçılanan Latimer, Dimitrios tarafından öldürüldüğü sanılan zengin tüccar Sholem'in dosyasını incelemek ve kitabına malzeme toplamak için olayların başladığı İzmir'e gider. Soruşturmasını sayesinde belgelerden ve konuştuğu kişilerden edindiği bilgilerle kronolojik bir sıra oluşturur: Dimitrios

**Casus ordularının
cirit attığı Balkanlar
ve Avrupa'nın en
ateşli zamanlarında,
tüm kıtayı kaplayan
suikast ve uyuşturucu
trafiğinin nasıl
işlediğini anlatan,
polisye öğelerin de
ağır bastığı, heyecanlı,
sürükleyici bir casus-
gerilim romanı
Dimitrios'un Maskesi.**

1926'da casusluk için Belgrad ve İsviçre'de, 1929'da uyuşturucu işi için Paris'te, 1932'de yine bir suikast için Zagreb'de, 1937'de Lyon'da görülen Dimitrios son kez görüldüğü 1938 yılında cesedi İstanbul Boğazı'ndan çıkarılmıştır. Gerçek bir dedektif gibi, Dimitrios'un izlerini takip etmeyi sürdüren Latimer, araştırmalarına Dimitrios'un giriş yaptığı Atina'ya gitmekle başlar. Göçmen Bürosu'ndaki çalışmalarında Dimitrios'un "Taladis" ismiyle Atina'ya ayak bastığını, hakkında soygun ve öldürmeye teşebbüs suçlamasıyla tutuklama emri çıkarıldığını ve deniz yoluyla kaçmayı başardığını öğrenir. Latimer izleri takip etmeyi sürdürerek Sofya'ya geçerken gece treninde kompartımanını Peters isimdeki bir yabancıyla paylaşır. Sofya'ya ayak bastığında ilk iş olarak Dimitrios'un polisteki kayıtlarını araştırmakla görevlendirdiği bir aracıyla anlaşır ve Dimitrios'un sevgilisine ulaşır fakat beklediği cevapları kadından alamaz. Otel odasına döndüğünde trendeki yabancının elinde silahla kendisini beklediğini görür. Peters, Latimer'in tahminlerinin aksine, kendisine Paris'e gelmesi koşuluyla cazip bir teklif sunar ve iyi niyetinin göstergesi olarak da Latimer'in Dimitrios hakkında romanında kullanabileceği değerli bilgiler verebilecek olan ve Ce-

nevre'de yaşayan emekli bir casus arkadaşının bilgilerini paylaşır. Latimer, Dimitrios'un yaşamının karanlık yönlerini ortaya çıkarmak için o kadar güçlü bir arzu duymakta ve hevesli bir biçimde uğraşmaktadır ki, teklifi kabul edip önce Cenevre'ye ardından Paris'e gitmeye hızlıca karar vermesinden sonra kendisini tam da romanlardakine benzeyen tehlikeli olayların içinde bulması uzun sürmeyecektir.

Ülkelerin kendi güvenliklerini sağlamak için karşılıklı bulunan ve aynı amaçla kendi planlarını kurup uygulayan başka ülkelerin ne yaptıklarını ve hangi güçlere sahip olduklarını bilmelerinin yaşamsal önem taşıdığı ve bu durumun sonucu olarak casus ordularının cirit attığı Balkanlar ve Avrupa'nın en ateşli zamanlarında, tüm kıtayı kaplayan suikast ve uyuşturucu trafiğinin nasıl işlediğini anlatan, polisye öğelerin de ağır bastığı, heyecanlı, sürükleyici bir casus-gerilim romanı *Dimitrios'un Maskesi*.

Dimitrios'un Maskesi, Eric Ambler, Çev. Gülçin Aldemir, YKY, 2021.

ON BİR TUHAF CİNAYET, HEYECANLI HİKÂYE

Armağan Tunaboğlu, beş Metin Çakır romanının ardından ilk defa kısa polisiye hikâyeyi deniyor. Akılda kalıcı karakterleri, sürpriz finalleri, sağlam kurgusu ve Tunaboğlu'ya yakışan bir mizahı olan hikâyeler. Nasıl der eskiler? Pek leziz!

Doğuştan kayıplar hanesine yazılmış ama kadere boyun eğmeyen Metin Çakır'ı ister sevin ister sevmeyin, Armağan Tunaboğlu'nun Türkçeyi keyifle, kıvrakça kullanan bir yazar olduğunu inkâr edemezsiniz. *Cinai Tuhafliklar*'da Metin Çakır yok ama yazar gene akıp giden Türkçesi, kendisinin "sokak ağzı" dediği lezzetli dili, mizah anlayışıyla kuşanmış halde.

Bir söyleşide (Habertürk) Mehmet Açar'ın kitabın arkasındaki argo sözlüğüne dair sorusuna, "Sokak ağzı aslında, küfür neredeyse hiç yoktur, Metin Çakır sokak ağzı konuşur," diye yanıt veriyor yazar ve Hulki Aktunç'un *Büyük Argo Sözlüğü*'nden yararlandığını söylüyor. Ama öte yandan biz Metin'in mesleğini kibarca "muhabbet tellalı" diye tanımlarsak da kızıyor, adlı adınca söylensin istiyor. Olur tabii, sonuçta bu da sokak ağzı sayılır.

Ama dedik ya, bu kitapta Metin yok. Ayrıca *Cinai Tuhafliklar* roman da değil. On bir polisiye hikâyeden oluşuyor. Yazar, yerliyle yabancıyla polisiye kısa hikâyelerin romanlar ölçüsünde başarılı olmadığını düşünse de... Ne de olsa dar alanda karakter çizmek de zor, inandırıcı bir esrar yaratıp kusursuz bir kurguya oturtmak da... Zaten Ahmet Ümit de arka kapakta şöyle demiş:

"Tabutta röveşata gibidir polisiye öykü yazmak. Armağan Tunaboğlu bu sınırlı ve dar alanda her biri suçu anlatan öykülerini karakterleriyle, atmosferiyle, gizemiyle ve kurgusuyla diriltmeyi başarmış ve âdeta onlara nefes aldırılmış."

Ona bakarsanız Armağan Tunaboğlu da kısa hikâye yazma niyetiyle yola çıkmamış. Çiziktirdiği ikişer satırlık sinopsiler yarım ila bir sayfalık tretmanlara dönüşmüş, onlar da hikâyelere. Romanın kisasına hikâye denmediğini öğrenmiş bu vesileyle. Bir de hikâyenin kendine özgü bir dili olduğunu...

Armağan Tunaboğlu sinema ile televizyona da aşına. Galatasaray Lisesi'ni bitirip 9 Eylül Üniversitesi'nde sinema ve televizyon okuduktan sonra gazetecilik yaptı ve çeşitli TV şirketlerinde, dizilerde çalıştı. Bunun doğal bir sonucu olarak kitap yazarken de aklına önce sahne geliyormuş. Yazması sonraya... Yazdıklarının kafasındaki görüntüye uyması da şart.

Doğrusu hikâyeciliği çabuk kapmış. *Cinai Tuhafliklar*'daki on bir hikâyenin her biri ustaca yazılmış. Hepsinin sürpriz kıvamı yerinde. "Ay Katili" ile başlıyoruz. Şubat ayının sonunda anlatıcımızın semtindeki karanlık sokaklarda mutlaka birini öldüren bir katil. Sonra film dünyasında geçen bir hikâye: Çok iyi ücret önerilmiş, görülmedik bir avans almış üç oyuncu, bir yapımcı/yönetmen ve eskilerde kalmış tatsız bir hikâye. "Ölüm İkizdi" de, sekiz yıl arayla doğmuş ikizler Arda ve Tunca'nın aralarına kıskançlık girer. Arda, ailesinin

***Cinai Tuhafliklar*'da Metin Çakır yok ama yazar gene akıp giden Türkçesi, kendisinin "sokak ağzı" dediği lezzetli dili, mizah anlayışıyla kuşanmış halde.**

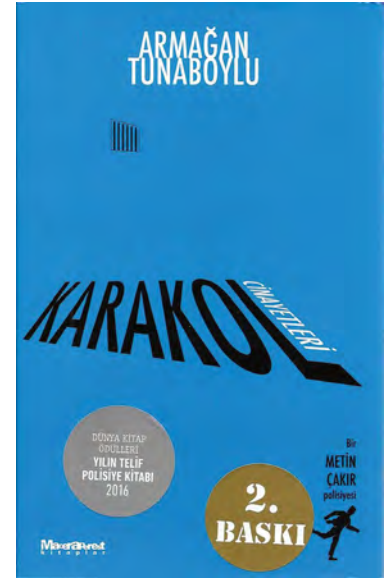
kardeşini daha fazla sevdiğini düşünür, buna tahammül edemez. "Pijama Partisi" ise Armağan Tunaboylu'nun "curcuna ve komedi için" yarım saatlik kısa bir film yapmak istediği "kızlar eğleniyor" hikâyesi, onun kıvrak mizahının da örneği.

"Vurucu, kara ve sürprizli" oldukları için diğerlerinden de iyi kısa filmler çıkabileceğini söylüyor. Diğerlerinin kahramanları, boyundan büyük işlere kalkışıp vatan haini yakalatmak isteyen Musti; Türkiye'nin Rodin'i lakabı yakıştırmış, kendine fazlaca güvenen genç heykeltıraş Salih; kahveci Bayburtlu Hüseyin ile eski günleri geride kalmış ev hırsız Kuş Recai; mahallelilerin evine her akşam kucak kucak yiyecek taşıdıkları için şüphelendikleri emekli Hayri Bey; prensip sahibi bir kiralık katil; polisle ve özellikle kendisiyle alay eden bir seri katilin peşindeki Komiser Cemil ve her akşam onu dinlemeye pavyona gelen üniversiteliye gönül vermiş gey şarkıcı... Aslında Metin yok ama sokaklarının, mekânlarının, insanların gölgesi vurmuş *Cinai Tuhaflıklar'a*...

Peki, Metin Çakır kim? Metin, yazarı Armağan Tunaboylu'nun severek yarattığı bir karakter. Mesleği, zaafı, yetersizlikleri bize vız gelir. Onun ve tamamen suçlu taifesinden oluşuyormuş gibi görünen mahallesinin maceralarını merakla izleriz.

Metin hassas çocuktur; mesleği, kılığı ve cehaleti yüzünden küçümsenmeye alışkındır ama olmadık zamanda ya içlenip dertlendi diye ya da ona muhabbet gösterdin diye sevinçten ağlamaya başlar. Kolay kolay da susmaz. Biriyle konuşurken, içinde elinden tutup okula götürdüğü iki çocuğun olduğu hayallere dalar. Başı derde girdi mi de dört nala koşup kaçar. Kitaplarının adı da *Resim Cinayetleri*, *Konsey Cinayetleri*, *Yıldız Cinayetleri* ve *Park Cinayetleri*. Aklınızda olsun.

Tunaboylu, Oğlak Yayınları Maceraperest Kitaplar'dan çıkan *Cinai Tuhaflıklar*'ı intikam üzerine hikâyeler olarak gördüğünü söylemişti bir yerde. Mehmet Açar, *Habertürk* söyleşisinde, "Öykülerinde polisler ve dedektifler nadiren görünüyorlar. Soruşturma sürecinden ziyade merak unsuru öne çıkıyor, katilin yakalanması değil de sanki adaletin yerini bulması önem kazanıyor," demiş. Doğru, bence hatta bir adım ileri. Çünkü "adaleti bizzat tecelli ettirme" meselesi, bu hikâyelerin en az yarısında geçerli. Zaten roman yerini hikâyeye bırakmış olsa da karakterler gene iyi bildiği, yakinen tanıdığı ve nasıl olup da bu kadar iyi tanıdığını bilemediğimiz karakterler. Eh, sonuç olarak, Metin Çakır'ı yaratmış adamdan söz ediyoruz. Her şeyi bekleyebiliriz.

GALATA SOYGUNU

1. ÇAĞAN

Biz aslında iyi çocuklarız. Böyle işlere nasıl başladık, akıl alır gibi değil. Ben kendi halinde -halimde- bir akademisyenim. Aren ise metin yazarı. Bir akademisyenle bir reklamcının dünyalarının kesişmesi bile günümüz koşullarında kolay değil. Açıklama benim bildiğiniz akademisyenlerden ve Aren'in bildiğiniz reklamcılardan olmamasında değil, ki her ikisi de bir miktar doğrudur. Aren benim çocukluk arkadaşım. Erenköy'den. İkimiz de Erenköy İstasyonu'nun karşısındaki parkta büyüdük. Ne zaman tanıştığımızı hatırlamıyorum. Söylenceye göre annelerimiz hamileyken Caddebostan Migros'ta tanışmışlar... Biz doğduğumuzda derin kankaymışlar artık. Önce ben doğmuşum. Bir ay sonra da Aren. Aren dışadönüktür. Hızlı ve aslında çok konuşur. O gün de öyle çok konuşuyordu. Tanımadığı bir adamla... Adamı bezdirmiş olmalı ki, kucağındaki paketi bunun eline, "İki dakina içinde döneceğim," diye tutuşturup kaçmış.

O gün buluşacaktık. Ben okuldan çıkınca onun yanına gidecektim daha doğrusu, Eminönü'ndeki Saray Muhallebicisi'ne... Reklamcılıktan senaryo yazarlığına atlamak istiyordu. Sonunda bir teklif gelmiş, o da aylarca eve kapanmıştı. Üç ay boyunca ben bile göremedim. O kadar istekliydi ki, "En iyisini, en iyisini yazacağım," deyip duruyordu. İşte elindeki ilk taslakları (öyküyü de ondan istemişlerdi) yolladığında, "Buluşalım, kutlayalım," diye beni aradı. İşin gerçeği henüz kutlama aşamasına gelmemiştik ama bence kesin seçilecekti, çünkü adam bir öykü kutusuydu. O gün öykünün kendisinin başlayacağını elbette ikimiz de bilmiyorduk. Saray'a gittiğimde saat henüz 5'ti, o gün son dersim 3'teydi. Cumaydı. İçecektik. Güya...

Masada 12 kişilik pasta ebatındaki kutuya uzanıp, "Daha yaşgünüme var ama yine de sağ ol," dediğimde agresif bir ifadeyle, "O bizim değil!" deyiverdi.

- Yan masada bir adam oturuyordu. Durup du-

rurken muhabbete girdiğinde kıllanmalıydım. Boş bulundum işte...

Çünkü muhtemelen muhabbeti aslında kendisi açmıştı. Kutunun içindekini merak etmiş olmalıydı.

- Abi, adam koca kutuyu çakmış, gitmiş. Hesabı ödemiş mi bari?

- Çağan, Allahaşkına bir saçmalama... Ödemiş ki adamın gittiğini anladım.

Kendisi olsa, "Ha ödememiş olsa daha geleceğini umacaktın, öyle mi?" diye dalga geçerdi. Ama ben Aren değilim tabii ki... Benim üslubum başka. Ekonomistim ben, bilim insanıyım.

- İçinde ne olduğuna ilişkin herhangi bir fikrin var mı? Bence muhabbete onu merak ettiğin için girmişsindir.

- Abi, gerçekten ben başlatmadım. Kendi daldı. Saati sordu. Vapur seferlerini sordu. Alibeyköy'e vapur olup olmadığını filan...

- Haliç hattı Balat'a kadar mı ne... E, işte tramvay var...

- Abicim...Herif ağız yapıyormuş, anlamadın mı?

- Aradığı ağız bulmuş, belli ki!

Ama kaşınmıştı. Neyse ki Aren aldırılmaz, laf kaldırır:

- Oğlum, benim için hiç olmazsa dil döktü, bir efor sarf etti. Sen olsan atlar, yardım teklif ederdin.

Bu da Aren'in beni sevme tarzıdır. Özellikle herkes bana "Hocam" demeye başlayalı beri sürekli "fırlama çocuk"u oynayıp beni bastırmaya çalışıyor. Bense bazen cevap verip bazen de duymazdan gelecek galiba en ezik tavrı seçiyorum. Neyse Seçil'i ben kapmıştım. Tabii ki aramızda bir rekabet var... Amerikan usulü, "direğe ilk kim koşacak" rekabeti değil bu, tam alaturka; derin, sinsî, üstatlık yarışı. Sözgelimi ben hoca oldum ama henüz profesör olmadım. O ise senior oldu. Önce o art direktör olursa o kazanacak. O genel müdür olmadan dekan olursam ben kazanacağım. Evlenmemiz kolay görünmüyor. Çünkü her seçiş binlerce reddediş gibi bir durum var. Biz Bağdat Caddesi'nin yakışıklı çocuklarındanız. Pek yalnızlık çekmeyiz. O halde bu hale nasıl düştük?

Önünde kutu, yanında boşalmış kahve fincanı, somurtup duruyordu. Ancak gün inmeye başlamıştı ve bu pasta paketi konusunda bir karara varmamız gerekiyordu.

- Arabayla mı geldin, vapurla mı?

- Otoparkta, dedi kısaca.

- Ağır mı?

- Bilmem... Ellemeye korktum. Ya içinde saflaştırılmış uranyum varsa?

- O zaman özel koruyucu kutusundadır ve hayli ağırdır. Seni öldürmek için milyonlarca doları heba etmezler...

Bu ara çok Putin kitabı okuduğunu düşündüm. Uzanıp pakedi tattım. Hafifti.

- Oğlum, ister misin sittirik bir oyuncak çıksın içinden... Bu da bir şaka olsun?

Birden yüzü keşif ışığıyla aydınlandı!

- Adi herif, sen tezgâhladın, di mi? Kızı da ondan öyle buldun! Biliyordum oğlum!

Bu sözleri söyleyip kutuya uzanmıştı ki, yüzümün ifadesini görünce çifte utançla geri çekildi: Muhabbete girdiği yani kutuyu ona çakan kişi bir erkek değil, güzel bir kadındı! Ve elbette ona bir şaka tezgâhlanmış filan değildi! Suçlu kedi odadan usul usul ikiler ya... Öylesi bir jestle garsondan hesap istedi. Ama geç kalmıştı:

- Aren... Kutuyu sana kızıl saçlı güzel bir kadın mı çaktı yoksa? "O" bir kadın mıydı? Aren? Ne zaman-
dır bu kadar abazanız abim?

- Çağancığım, öyle anlatınca öyle gibi görünüyor. Ama işin aslı gerçekten o kadar basit değil.

- Arenciğim, ne kadar karmaşık olabilir?

Sinirlenmeye başlamıştım. Hayır, gerçekten Aren o kadar abazan bir adam değildir, şöyle vakit bur-nundan kıl aldırılmaz. Ama kızıl saç zaafı vardır. Ku-tuya uzandım. Kahverengi, bildiğiniz kartondan bir kutuydu. Hafifti. Salladım, tıngırtı ya da içinde bir nesne olduğuna dair bir işaret gelmedi.

- Oğlum, bence biri kekledi seni... Tabii beni de... Ama kızıl saçlı kadınlara zaaf kolektif bir şey mi yok-sa seni tanıyan birinin işi mi bilemedim doğrusu...

Çaktırmamaya çalışıyordu ama çok utanmıştı. Aren aptal değildir, öyle kolay tongaya basan biri de... İlk defa bir kadın onu bu şekilde faka bastır-mıştı, ki aldığı onca ah düşünülürse işin komple şaka olma ihtimali gerçekten yüksekti. Kalbini kırdı-ğ kadınlardan birinin intikamı çıkarsa hiç şaşmaya-caktım. Seçil'i ben kapmış olsam da ilke olarak çap-kın olanımız Aren'di. Sabıka kaydı bayağı kabarıktı.

Hesabı ödedikten on dakika sonra, "Kalk, gidiyo-ruz," dedi. Aklınca paketi orada bırakacaktı. Kafam kadar paket, daha iki adım atmadan garson elinde paketle bize yetişti. Bizim değil, tanımıyoruz filan, ne dedikse ikna edemedik ve adam bizi polis çağır-makla tehdit edince kendimizi tanımadığımız pa-kette kapı önünde bulduk.

- Oysa kamera kayıtlarından kadın filan çıkardı, oğlum!

Aren'den ses çıkmayınca kuşkulandım.

- Aren... Kadın seninle aynı masada oturmuyordu nasılsa. Niye polisi istemedin ki?

- Yani şimdi polisle uğraşmak istemedim.

"Yo," dedim kendime, "o kadar salak olamaz." Yoksa olur muydu? Ne yapmıştı bu kadın ona, efsun filan mı?

- Aren, nasılsa kadınla aynı masada oturmuyor-dunuz, değil mi?

- ...

- Aren, kadın senin masana nasıl oturabildi?

Yüzünde öyle bir ifade vardı ki, bu kadar olağa-nüstü bir durum olmasa kesin üstüne çullanırdım!

- Kadın, senin masana nasıl oturabildi?

- Aslında... Oturdu sayılmaz... İçeri birlikte gir-miştik.

- Oğlum, senin ağzını burnunu dağıtacağım şim-di! Nereden buldun hatunu lan?

- Kadıköy'de otostop çekti, ben de yükü var diye acıdım, aldım..

- Allah cezanı versin Aren, ne yapacağız şimdi Aren?!

Kutuyu kucağında bebek gibi taşıyordu. Oto-parka gelmiştik. Honda cipin bagajını açtı, kutuyu özenle yerleştirdi. Bana cevap vermemişti, gerçi ben de cevap beklemiyordum. Ne diyecekti ki?

Daha önce hiç kriminal bir pozisyona düşme-miştim. Ancak yine de bizi izleyen birilerinin olup olmadığını gözleyecek kadar refleksim vardı. Aren dağılmış görünüyor-
du çünkü. Bizi izleyen birileri gerçekten olsa şu kutuyu da ellerine tutuşturdu-ğumuz gibi binip arabaya ortadan kaybolsak belki yılın en mutlu salak ile avanağıymışız gibi hisse-decektim. Bir gözümle de yanımıza gelmek isteyip de beni görünce cesaret edemeyen bir kızıl bom-ba var mı diye bakınıyordum. Aren'in aklını böyle başından aldığına göre kesin çok çekici bir kadındı. Kafam gidip geliyordu, neden şu paketi açmamıştık ki? Kesin bir şey yoktu içinde, kesin saçma sapan bir şeydi, kesin bu bizim fazla aksiyon seyretmişli-ğimizin hezeyanıydı...

Bir saat sonra bu cümle aklıma gelse, "Öyle ol-masını çok isterdim," derdim.

Öyle çıkmadı. Arenlerin apartmanının kapalı ga-rajı vardı. Zaten apartman ne, üç katlı bir binanın orta katındaydılar, hangar gibi bir zemine oturan evin altını da otopark yapmışlardı. Benimle aynı şeyleri düşünmüş olacak, otoparkta ilk bulunduğu yere arabayı sokan Aren, derhal bagajdaki kutuyu yırtı yırtı açtı.

Kutunun niye ağır olmadığı anlaşılıyordu; karto-nun altında ince bir suntalam zemin koymuşlardı. Sallanınca niye tıngırdamadığı da... Türkiye'de bü-yüyen bir erkeğin, onu tanıması için kriminal biri olmasına gerek yoktur, at, avrat, silah ülkesi burası: Gıcır gıcır bir Sig Sauer, suntalamın ortasına sabit-lenmişti. Peketin yaklaşık üç kiloluk ağırlığının üçte ikisini de o oluşturunuyordu görünüşe göre... Gıcır gi-

cır, P226 Stainless Elite, gül ağacı kabzasıyla ve bütün görkemiyle kutunun ortasında duruyordu. Kul-lanılmış bir silah mıydı yoksa sıfır kilometre miydi? Aren, başını kaldırıp bana baktı. Sorun onun burada olması değildi, sorun onunla ne yapacağımızı...

Aren'in gözleri yeniden tabancaya çevrildi. En sevdiği modeldi. O aslında bir pasifistti ama silah nosyonu da olanlardan yani savaşa karşıydı ama silaha değil... Büyülenmiş gibi bakıyordu, uzanıp hareketlenen kolunu tuttum.

- Elleme.

Aren asla silah kullanmayacak, bu pahalı bebeye verecek parası olduğu halde onu ya da sevdiği di-ğ er tabanca türlerini satın almayacaktı.

Aren'in oturduğu bina sadece üç katlı, cüce bir apartmandır. Erenköy'deki son üç katlı apartman o olabilir. Bunu niye dedim? Her an kalan iki komşu-dan biri gelebilirdi. Orada durmamız sıkıntıyı büyü-tebilirdi yani. Aklımdan geçenleri sezmiş gibi, "Abi, bunu burada bırakmak mı eve götürmek mi daha az tehlikeli, bilemedim. Ne dersin?" diye sordu. Yük-sek sesle düşündüm:

- Diyorsun ki, burada kalırsa arabanın kilidini kı-rıp silahı alıp defolup gitme ihtimalleri var. Ama eve çıkarırsam evi basabilirler. Öyle mi? O zaman soru: Aramaya neden arabadan başlasınlar? Bu düşürülen bir küpe değil ki? Önce sana gelirler. Nasılsa onları tıpış tıpış silaha götüreceğini bilmezler mi?

Uzun anlatmıştım ama net olmuştu. Ben konuşur-ken kafasını sallamasından ikna olduğunu anladım.

- O zaman eve götürelim, diyorsun.

- Polise götürsek?

- Olup biteni anlatsak inanır mı?

- Her gün bin tane denyo, güzel saçlı bir kız tara-fından taklaya getiriliyordur nasılsa...

- İnanırlar yani?

Arkadaşım o kadar çaresizdi ki, bu durumdan kurtulmak için denyo olmaya bile razıydı. Bense ona o kadar kızgındım ki, daha fazla üstüne gitmek istemediğim halde kendimi ona laf sokmaktan ala-mıyordum.

Beş dakika sonra Göztepe Karakolu'ndaydık. Si-lahı teslim ettik. Durumu anlattık. İfademizi verdik. Esat Başkomiser'i de tanıyorduk zaten mahalleden. Bize birer çay ısmarladı. Olayın nasıl olduğunu an-latıyorduk ki memurlardan biri yanımıza gelip, "Si-lah, Aren Çelik'e ait amirim," deyiverdi.

Aren'in yerinden nasıl fırladığını anlatacak söz-cük bulmak kolay değil...

- Olamaz, o-la-mazz! Esat Başkomiserim, kesinlikle bu silahla en küçük bir ilgim yok benim, ina-nın bana... Hatta Saray Muhallebicisi'ndeki kamera kayıtları da duruyorsa, ki duruyordur, hemen gidip bakalım, bizi çekmiştir. En ortadaki masadaydık, böyle şurası dış masalar, şurası iç masalar, şurası kapı, şurada da bizi!

Ayağa fırlamış, eliyle muhallebicinin krokisini çiziyor, panik halinde olan biteni anlatıyordu. Şa-

kağındaki damar birden ortaya çıkmış, sanki ona tanıklık ediyordu. Esat Başkomiser onu yatıştırmak için ayağa kalkıp yanına geldi.

- Sakin olun Aren Bey, hepimiz aynı mahallede-niz, sizi biliyorum ben. Bu durum, başınıza biraz bürokrasi işi açabilir, o kadar... Korkmayın, mutlaka çözeriz. Sakin. İş bizde... Hangi Saray Muhallebici-si'ydi, Eminönü meydandaki mi?

- Evet, işte tam orada...

Polis kafasını sallayarak bana döndü bu kez:

- Siz olayın ne kadarına şahitsiniz?

- Ben geldiğimde kadın gitmişti.

Tekrar başını salladı. Aren çok görülen bir isim değil. Genellikle İstanbul Ermenilerinin çocuklarına koyduğu bir addır. Yeni yeni Türkler de kullanıyor. Yine de TC Kimlik kontrolü yapıldı. Bilgiler tama-men tutuyordu. Aren, 12 Nisan 2018'de bu silahı tescil ettirmişti.

- O tarihte İtalya'daydım ben, bunu kanıtlayabi-lirim işte...

- Moral bozmak istemiyorum ama bunu kanıtla-mak durumunda kalabilirsiniz gerçekten. Pasapor-tunuzu hazırlayın. Şimdi iki yönlü bir araştırma ya-pacağız: Öncelikle silahın herhangi bir sabıka kaydı var mı, ona bakacağız. Öbür yandan da şu esrarengiz kızıl kadını bulmaya çalışacağız. İçeride robot resmi çizdirin. Sonra bizden haber bekleyin.

Aren'in çizdirdiği kadın sadece kızıl saçlı değil, çok da güzeldi... Nicole Kidman'ın biraz yandan yemişi, hemen hemen... Bir an kadına âşık mı oldu, diye düşündüm. Ne de olsa uzun zamandır âşık olmamıştı. Kadın o kadar güzeldi ki çizim on beş, yirmi dakikada tamamlandı. Komisere teşekkür et-meye gittik. Ancak karakoldan onunla birlikte çık-tık. Söylediğine göre, olayı bizzat araştırmaya karar vermişti, aracına yürüdü. Biz de Aren'inkine...

Güneş inmeye başlamıştı. Neye niyet neye kis-met bir güz ikindisi yaşıyorduk. Aren arabasını be-nim evin önünde durdurunca, "Otoparka girsene, burası güvenli olmaz," dedim. Aklınca beni bırakıp eve kaçacaktı.

- Boş ver ya, ben eve geçeyim.

- Saçmalama, bu geceyi yalnız geçiremezsin. Ya baskına filan gelirlerse?

- Sen çetelerle dövüşmeyi biliyor musun?

- Yoo, ama polise telefon etmeyi iyi bilirim. Saç-malama oğlum, seni böyle bir gecede yalnız bırakır mıyım hiç?

- Annemleri uyarmalı mı acaba?

- Sen bilirsin ama bence kişisel tercihleri senin üzerinden yürümek olacaktır. Bir de silahın üzerin-de sabıka varsa zaten seni aramazlar bile... Bakalım biz onları bulup bu işten yırtabilecek miyiz?

- Sana bir şey olmaz ki...

- Arkadaş, kafayı mı yedin, çatlatacak mısın? Anca beraber kanca beraber! Gel bir güzel bira-patates yapalım. Kafamız dağılsın.

Tabii yemek yapacak değildik.Yarım saat sonra

biralamız ve sıcak tabaklarımızla benim teras-
taydık. Aren'le ev tercihlerimizin zıt olmasının bir
faydası var tabii; benim ev çatı katıdır, denizi görür.
Onunkiyse bahçe katıdır. Başka bir deyişle benimki
bira patates mekânı, onunkiyse balık-rakı...

Ekimin başıydı, hava şahaneydi. Gün batıyordu.
Bizdeyse cenaze sessizliği vardı. Aren dalgın görü-
nüyordu.

- Oğlum, dün ne kadar mutlu bir adammışım me-
ğer... Şimdi bu kafayla öykü bile yazamam ben...

- Dur abi, belki çabucak çözülür. Dur bakalım.

- Nahhhh çözülür! Bu iş, şuraya yazıyorum, sar-
dıkça sarar... Burası Türkiye oğlum, mahkemeler bile
tosbağa hızıyla...

Aslında haklıydı.

- Bence sen de koru kendini benden. Devlet me-
murusun ne de olsa.

- Saçmalama!

- Görürüz saçmalamay... Bak, komiser aramadı.
Yarın gözaltındayım, gör bak.

- Gözaltına alacak olsalardı gelip bugünden al-
mazlar mıydı?

- Ama evde değilim.

- Herhalde bulurlar, değil mi? İkinci adresinde sin.

- Yok, ikinci adresim İnci'ydi. Gerçi ona gitseler o
çoktan aramıştı beni.

- Acaba bu iş, İnci'nin tezgâhladığı bir intikam mı
Aren?

Kaşlarını kaldırarak, "Bilmem ki," deyip bir ko-
caman yudum daha çekti birasından. İnci, Aren'in
uzatmalısıydı. Bir dargın bir barışık denen türden
değil de, daha çok Aren'in kaprislerine, çapkınlık-
larına tahammül etmeye çalışan ve sonunda havlu
atan âşık bir İnci'nin hikâyesi... Bu işte parmağı yok-
sa bile ahi vardı kadıncağızın... Cadde'nin en hava-
lı kızlarından biriyken başladığı ilişkiyi yorgun bir
röfle sarışını olarak tamamlamış, kırkını görmeden
ilk botoksunu bile sıktırmıştı Aren yüzünden... Altı
sene, dile kolay, Aren'i onlarca kadının elinden "geri
almış", motora binmeyi hatta tekne kaptanlığını, en
kötüsü de Oğuz Atay'ı sevmeyi öğrenmek zorunda
kalmıştı. Tamam, bu sonuncusunda birazdan fazla
çuvallamıştı.

En kötüsü de Aren'den kopmak için yıllarca emek
verdiği reklam şirketinden ayrılmak zorunda kalmıştı.

- Ya, öyle diyorsun da Yeni Ajans'ta art direktör
oldu. Burada Refik'in emekli olmasını bekleyecekti.

- Belki de beklemeyecekti. Kızın tasarımları efsa-
neydi, biliyorsun.

Bilmiyordu. Çünkü Aren'in gözünde İnci'nin 6
yıldan başardığı tek iş onunla ilişkisini sürdürmekti.
Aren yakışıklı ve ağzı laf yapan biridir, dedim ya...
Bir kadın, yarım saatliğine bile olsa onun cipine bin-
di mi aralarında kısa süre içinde mutlaka bir şeyler
olur. Kolay fethettiği için kadınları pek insan yerine
koymayan bir adamdır Aren... Otuz beş yaşında ilk
defa şapa oturuyordu. Şu güzel kızla âşık olmadiy-

sa bundan sonra olabilir. O denli şişmişti.

Üçüncü birada kendiliğinden anlatmaya başladı,
ki bu da tuhaftı, çünkü Aren çok nadir kafayı bulur.
Demek gerçekten çok geçirmişti.

- Adı Sinem'miş, söyledim ya... Ya da bana öyle
dedi. Kocaman masmavi gözler böyle... Kızıl saç-
lar... Boy bos filan yok, zaten bir deri bir kemik...
Ama bir mavi gözler... Aklın durur.

- Robot resmin beşte biri bile olsa güzel kız, ta-
mam.

- Robottan daha güzel. Robot, tuhaf şey... Kızı ilk
defa başka bir açıdan gördüm.

- Sanki uzun süredir tanıyorsun gibi konuşuyor-
sun?

- Yok valla, bugün gördüm. Ama sabah görmüş-
tüm. Yani kazığı çaktığında dört beş saattir birlik-
teydik.

- Nereden buldun onu?

- Otostop çekiyordu. Teşvikiye'de... Ben de şirke-
te uğramıştım. Oradan Eminönü'ne geçip Saray'da
seni bekleyecektim. Hem de öyküyle ilgili bir şey-
ler yaparım diye düşünüyordum. O da Beşiktaş'a
inen yokuşun başında birden otostop çekti. O za-
man elinde kutu filan yoktu. Karaköy'de indi. İş
biterse nerede olacağını söyledim. Sonra gelmiş.
Yandaki masaya oturmuş, tezgâha bak...

- Tam tuzak.

- Tabii biliyor çekileceğimi. Ben, 'Yeniden merha-
ba,' deyince ne dedi, bir tahmin et?

- Kusura bakmayın, sizi fark etmemişim?

- Evvet, budur... Sonra sübye beyinli Aren, sana
kendini fark ettirmek için zıplarsın dursun... Bir de
aklınca skor eşitlemek için, 'Ben de sizi,' gibi ezik
bir girizgâhla lafa girdikten sonra!

- Çok mu hoşlandın ondan?

- Şu an ondan başka bir şey düşünemediğim için
âşık bile olmuş olabilirim. Tabii masama getirmek
için onca dil döktükten sonra... 'Bir arkadaşını bek-
liyor'muş haspa!

Ağzımdan püsküren kaha-kaha engel olamadım.

- Oğlum, aç şu İnci'den özür filan dile de işin as-
lını öğren...

- Ben sana bir şey diyeyim mi? İnci'nin işi değil
bu. İnci benim bir başkasına âşık olma ihtimalime
katlanamaz.

- Oğlum, ayrılalı neredeyse iki yıl olacak.

- Ya, hâlâ bana âşık, demiyorum. Başkasına âşık
olma ihtimalime katlanamaz, diyorum. Bu ikisi ayrı
şeyler.

Doğru söylüyordu.

Birden hatırlatma yapmak istemiş gibi Chan
Chan çalmaya başladı. Yeniden dünyadaydık ama
dans edesimiz gelmedi: Aren'in telefonu bize bu-
laştığımız belayı hatırlattı. Hem de daha tuhafını:
Ekranı "Sinem" yazıyordu! Aren'in anlatmayı atla-
dığı birkaç ayrıntı daha vardı belli ki...

Devamı gelecek sayı...

DIABOLİK: ACIMASIZ BİR HIRSAZIN SERÜVENLERİ

Gördüğünüz her yerdeyim. Binlerce isme girerim.
Arsen Lüpen

İlk sayısı 1962 yılında yayımlanan *Diabolik*, İtalyan ekolünün en ünlü ve en çok satan polisiye çizgi romanıdır. Yaratıcıları, birçok çizgi romanın tersine erkek değil, Angela ve Luciana Giussani adında iki kız kardeşir.

Diabolik fikri, her gün Milano metrosuyla işe giden Angela Giussani'nin gözlemlerinden doğdu. Angela, seyahat sırasında kolayca okunabilmesi için cepte taşınabilecek kadar küçük formatta bir çizgi roman çıkarmak istiyordu. Trenle seyahat eden okurları gözlemleyen Angela, yolcuların en çok polisiye/macera romanları okuduğunu gördü. Hatta bazı kaynaklar, *Diabolik* fikrinin Angela'nın aklına düşmesinin nedeninin trende unutulmuş bir *Fantoma* romanı olduğunu söyler. *Fantoma* serisi, dönemin kült romanlarındandı. Angela bu romanlardan esinlenerek yıllardır hayalini kurduğu çizgi romanı kafasında oluşturdu. Karakterin ismi Diabolik olacaktı. Ardından kendisine yardım etmesi için kız kardeşi Luciana'yı yanına çağırdı. Yoğun çalışmalar sonunda karakterin kişiliği ve serüvenlerin kurgusu oluşturuldu. Grafik yaratımında aktör Robert Taylor'dan yararlanıldı. Sonunda 1 Kasım 1962'de *Diabolik* raflarda yerini aldı ve bir daha o raflardan inmedi.

Ülkemizde ise *Diabolik* ilk olarak 1985 yılında *Günaydın* gazetesinin eki olarak yayımlandı. Bu seride 14 kitap yayımlandı. 2010 yılında ise Gerekli Şeyler Yayınevi, *Il Grande Diabolik* serisinin 5 kitabını yayımladı.

DIABOLİK KİMDİR?

Tipik bir antikahraman olan Diabolik, paha biçilmez sanat eserlerini ve mücevherleri çalan acımasız bir hırsızdır. Kibar Hırsız Arsen Lüpen ile tamamen zıt bir kişiliğe sahiptir. Başlangıçta Diabolik, ikinci sınıf romanlardan fırlamış pulp bir karakter görünümündeydi. İlk sayılarda, amacına ulaşmak için herkesi öldürmekten çekinmeyen empati ve vicdan yoksunu bir soyguncuydu. Antikahramanlık sınırını da geçmiş, sosyopat bir kişilikti. Zamanla Diabolik kendini geliştirerek onur, dostluk, sadakat gibi sağlıklı kökler ve etik ilkelere sahip bir karaktere dönüştü.

Diabolik ateşli silahlar, dövüş sporları ve birtakım özel silahlar konusunda uzmandır. En çok kullandığı silahları, olağanüstü bir yetenekle fırlattığı hançerler ve darta benzeyen ince uçlu oklardır. Diabolik ayrıca gerçeklik serumu olarak bilinen pentotal, akıl karışıklığına yol açan scopolamin ve öldürücü siyanür gibi kimyasal silahlar kullanmaktadır.

Alameti farikası sadece gözlerini ve kaşlarını açıkta bırakan, dalgıç kıyafetine benzer siyah bir giysidir. Soygunlarda rahat hareket

edebilmek ve kimliğini gizlemek için bu giysiyi kullanmaktadır. Giysinin içinde çeşitli aletler ve silahlar gizlidir. Giysi, yanmaz özelliğe sahip olup su altında onu soğuktan koruyabilmektedir.

Diabolik geniş bir sanatsal ve bilimsel bilgiye sahip, birçok yabancı dil bilen bir entelektüeldir. Fotografik hafızaya sahiptir. Mükemmel bir pilot olan Diabolik, kimyasal maddeler konusunda uzmandır. Bu kimya bilgisi sayesinde kurbanlarını ve düşmanlarını taklit etmek için olağanüstü gerçekçi plastik yüz maskeleri yapar.

Diabolik'in geçmişi sırlarla doludur. Gerçek adını kimse bilmez. Çocukken ailesini kaybettiği bir deniz kazasından

kurtulan tek kişidir. Sığındığı adada King adlı bir katil tarafından kurtarılmış ve bir suç çetesinde büyümüştür. King tarafından yönetilen bu çetenin barınağı, gemi rotalarından uzak bir adadır. Diabolik bu çetede kendini yetiştirmiş ve birçok yetenek geliştirmiştir. Bunların başlıcaları kimyevi maddeler konusunda dâhi olan Doktor Wolf'tan öğrendiği plastik maske yapımı ve ateşli silah konusunda kazandığı deneyimlerdir.

Yıllar sonra Diabolik kendi başına çalışmaya karar verip adadan kaçar. Ancak King bu ihaneti affetmez, adamlarını Diabolik'in peşine takar. Bu dönemde yaptığı işlerden birinde çaldığı mücevherleri satın almak isteyen Li Ping adında bir müşteri tarafından oyuna getirilir. Li Ping aslında King için çalışmaktadır. Li Ping onu ölümcül bir tuzağa çeker ancak Ronin adında gizemli bir adamın yardımıyla Diabolik bu tuzaktan kurtulur.

Ronin ona, yeterince deneyimli olmadığını ve yeteneklerini geliştirmesi gerektiğini söyler. Ronin'in Decaan'da dövüş sanatları ve tek başına hayatta kalabilme sanatını öğreten bir okulu vardır. Genç Diabolik, Ronin'in teklifini kabul eder ve okula katılır. Okulda Maestro Chang'ın hocalığı altında seçkin bir öğrenci grubuyla eğitime başlar. Her geçen gün kendini geliştiren Diabolik, Maestro Chang'ın en başarılı öğrencisi olur. Birçok sınavdan başarıyla geçer. Aynı zamanda grupta kendisi gibi eğitim alan Jin adlı bir kıza âşık olur.

Bir gece, kimliği belirsiz bir grup tarafından okul saldırıya uğrar. Çıkan çatışmada Maestro Chang dahil herkes öldürülür. Saldırıdan sadece Jin ve Diabolik kurtulur. Diabolik kısa sürede Jin'in ihanetini anlar ve onu öldürür. Jin, King'in ajanıdır.

Daha sonra Diabolik, Ronin'i aramaya başlar. Maalesef o da King tarafından öldürülmüş ve işkenceye uğramıştır. Hayattaki tek dostunu kaybeden Diabolik intikam almaya yemin eder. Ronin ve Maestro Chang ile geçirdiği zaman ve sonunda yaşadığı trajedi, Diabolik üzerinde derin etkiler bırakmıştır. Bu olaydan sonra daha güçlü ve daha yalnız bir kişiye dönüşür.

YAN KARAKTERLER

Ginko: Akıllı, dürüst ve cesur polis dedektifi olan Ginko, tabiri caizse Diabolik'in başının belasıdır. Çok başarılı bir polis olan Ginko, Diabolik kadar yaratıcı zekâya sahiptir. Diabolik'i yakalamayı kafasına takmıştır. Birçok macerada Diabolik'e çok yaklaşmış ama onu yakalayamamıştır. Bazı maceralarda ise mafyaya karşı Diabolik'le işbirliği bile yapmıştır. Enteresan bir biçimde Diabolik bu polis müfettişine içten içe saygı duyar.

Eva Kant: Diabolik'in sevgilisi ve suç ortağıdır. Sarışın ve büyüleyici yeşil gözlere sahip olan Eva birçok macerada kahramanımıza yardım eder. Eva Kant, ilk olarak *Diabolik*'in üçüncü sayısında görülmüştür. Bu macerada onun hayatını kurtaran Eva bir daha Diabolik'in yanından ayrılmamıştır.

Altea: Vallenberg düşesi olan Altea Vallenberg, Ginko'nun sevgilisidir. Ginko ile ilişkisinden dolayı ait olduğu sosyete çevresinden sık sık tepki alan Altea, Kızıl Haç gibi kurumlarda hayır işleri için çalışmaktadır. Ginko'ya âşık olan Altea, onun için sürekli endişelenir. Soğukkanlı Eva Kant'in tersine duygusal bir kadındır.

GENEL YAPI

Kitabı elimize aldığımızda diğer çizgi romanlardan farklı olarak geniş panellerle karşılaşırız. Çizgiler, yalın ve temiz üsluba sahiptir. Bu sayede okurun gözünü yormayan bir sayfa düzeni amaçlanmıştır. Bir amaç da hikâyenin çizginin önüne geçmesini sağlamaktır. 1960'lardan bu yana sayfa düzeni değiştirilmemiştir. Uzun yıllar Sergio Zaniboni tarafından uygulanan bu yapı, onun ölümünün ardından başta Di Bernardo olmak üzere diğer çizirler tarafından da sürdürülmüştür.

Serüvenler, iyi kurgulanmış entrikalarla süslenmiştir. Bunlar zaman zaman okuru serüvenin sonunda çok şaşırtan iyi kurgulanmış entrikalardır. Serüvenler erişkinlere uygun, sert sahnelerle sahiptir. Diabolik'in acımasız bir karakter olması böyle bir yapıyı gerektirir. Senaryolar karakterin

kişiliğiyle uyumlu ve merak uyandırıcıdır.

Kara romanın bir alttörü olan "suspence" romanları özellikle fiziksel ve ruhsal olarak yaşam mücadelesi veren kişinin öyküsünü anlatır. Bu türün özünde karmaşık bir kişiliğin psikolojik çözümlemesi ya da davranışsal incelemesi söz konusudur. Türün yazarları, kahramanlarına yaşam dengesinin ve normal akışının yıkıldığı anda yaklaşırlar. *Diabolik*'te de karakterin oluşum sürecinin kırılma anlarında bu tekniğin (belki de farkında olmadan) kullanıldığını söyleyebiliriz.

Bu romanların bünyesinde edebi romandaki cinayetin estetize edilmesi ve karmaşıklık olgularına yer verilirken aslında estetik ya da felsefi bir amaç güdülmez. Kara roman adına sanat felsefesindeki bu gelişmelerden çıkarılan yarar, cinayet (suç) olgusunu ahlaki vurgudan arındırılmış bir biçimde daha rahat kullanabilme imkânıdır.

Birçok polisiye romanda önemli olan, cinayetin ya da suçun sosyal ve ahlaki değerlendirilişi değil, merak uyandıran gizemidir. Modern sanatta genelleştirilmiş insanın yerini birey vurgusunun alması, ahlaki yargının yerine estetik yargının geçmesi; romana kişiliğiyle katılan yazarın yerini gözlem ve analiz yapan yazara bırakmıştır. *Diabolik* serüvenlerinde de genel olarak bu sosyopsikolojik mekanizmanın başarıyla kullanıldığını görürüz. Serüvenlerde iyi-kötü düalizmine dayanan ahlaki benliğin yerini daha karmaşık bir görünümde olan varoluşsal benliğin aldığını söyleyebiliriz.

SON SÖZ

Angela Guissani 1987'de, Lucian Guissani ise 2001'de hayata gözlerini yumdu. Arkalarında 150

milyonu aşkın satış rakamıyla Avrupa'nın en çok satan çizgi romanlarından birini bıraktılar. *Diabolik*'in başarısı iki aksiyon filminin çekilmesine, bir radyo şovuna, animasyon dizisine, bilgisayar oyunlarına kadar taşındı. Bugün *Diabolik*, geniş hayran kitlesine sahip bir çizgi roman olarak rafları süslemeye devam ediyor. Dilerim ülkemizde de tekrar onu kitabevi raflarında görebiliriz.

DIABOLIK

BİR EFSANE: ANDREA CAMILLERİ

Edebi yetkinliği, maceralardaki konuların işlenişi, olayların mantık ve akıl çerçevesinde çözümlenmesi ve her şeyden öte hayata dair bir gerçeklik sunması yönüyle Camilleri, çağının en önemli polisiye yazarlarından biri konumuna yükselir.

Andrea Camilleri (1925-2019) İtalyan polisiye edebiyatının efsanesidir. 1925 yılında Agrigento, Sicilya’da doğan yazar, 2019 yılında 94 yaşında yaşama veda etmiştir. Yaşamöyküsüne bakıldığında tiyatrodan radyoya, sinemadan televizyona, polisiye romanlardan senaryolara çok farklı alanlarda kültür üretimine katkıda bulunmuş önemli bir isimdir. Ancak Camilleri’ye asıl ün getiren başkahramanı Komiser Salvo Montalbano etrafında kurguladığı polisiye romanlarıdır. Eserleri, -Türkçe dahil- pek çok dile çevrilen Sicilyalı yazar için polisiye edebiyat bir varoluş biçimidir. 2008 yılında *Daily Telegraph* gazetesinde yayımlanan ölmeden önce okunması gereken 50 polisiye yazarı listesinde yer alır.² Yazarın artık bir külte dönüşen serisi Montalbano ve Camilleri o derece önem kazanmıştır ki, Università degli Studi di Cagliari (Cagliari Üniversitesi) tarafından çıkartılan, Andrea Camilleri ve

1) Daha önce Andrea Camilleri’nin dilimize kazandırılan eserleri; *Unvansız Maktul*, Çeviren Neyyire Gül Işık, YKY, 2018; *Montalbano ile Bir Ay*, Çeviren Sema Tuksaval, İnkılap Kitabevi, 2000; *Tindari Gezisi*, Çeviren Erdal Turan, Everest, 2003; *At Hamlesi*, Çeviren Erdal Turan, Everest, 2001; Carlo Lucarelli ile birlikte yazdığı *Kırmızı Balık Cinayeti*, Çeviren Güliz Akyüz Yıldırım, Sel, 2011.

2) Pezzotti, Barbara, “Andrea Camilleri’s Imaginary Vigàta: Between Formula and Innovation”, içinde *Serial Crime Fiction, Dying for More*, Edited by Jean Anderson, Carolina Miranda and Barbara Pezzotti, Victorian University of Wellington, New Zealand, Palgrave, 2015, s. 155.

eserlerini temel alan ve bunun da ötesinde polisiye edebiyata ilişkin çalışmaları yer aldığı bilimsel/akademik nitelikli bir dergi olan *Quaderni camilleriani*'ye ilham kaynağı olmuştur. Öyle ki bugün artık Andrea Camilleri ve romanlarının başkahramanı Komiser Salvo Montalbano isimleri yan yana anılmakta, neredeyse eşanlamlı olarak kullanılmaktadır.

Camilleri eserlerinin ilham noktasını, İtalya'nın gerçekliğinde, Sicilya'nın gerçek suçlarından, diğer bir deyişle sıklıkla üçüncü sayfa haberlerinde bulur. Bununla birlikte İtalya'nın ve Sicilya'nın geçmişini şekillendiren tarihsel olaylar ve hayran olduğu başka yazarların edebi eserleri Camilleri'nin Montalbano maceralarının ilham noktasıdır.³

Andrea Camilleri'nin yarattığı Montalbano karakterini günümüz İtalyan polisiye edebiyatının en bilinen figürü olarak nitelendirmek yanlış olmaz. Bu karakter, fiziksel olarak ve temel nitelikleri açısından dikkat çekicidir: Bekâr, yakışıklı ve alımlıdır. Mesleği el verdiğince hayattan keyif almaya önem verir, kaliteli şarap içer ve okumayı sever. Önemli bir özelliği de yemek yemeyi sevmesidir. Bir nevi gurmedir; kaliteli yemeğe düşkündür, hatta kimi zaman insanların karakter yapısını ve özelliklerini yemek yeme alışkanlıkları ile tercihlerine göre belirler.⁴ Ancak Komiser Montalbano için okumak, yemek yemekten çok daha önemlidir. Montalbano'nun evi adeta kitaplarla dolu bir kütüphanedir.⁵

Konuşurken yazarlardan alıntı yapar, edebiyata inanır ve kitapların eşsiz bir değeri olduğunu düşünür. Polisiye edebiyat türünün dedektif özelliklerini bünyesinde toplayan, entelektüel, alımlı ve başarılı Montalbano'nun ismi de oldukça ilgi çekicidir: Andrea Camilleri, İspanyol yazar Manuel Vázquez Montalbán ve onun yazım tarzına hayranlığı sonucunda, sevdiği yazarı anıştırmak için yarattığı karaktere bu ismi verir. Bu noktada Salvo Montalbano'nun isminin kökeni olan yazarın eserlerini maceralarında sıklıkla okuması oldukça doğaldır.⁶

Bu amansız Komiser Salvo Montalbano'nun hikâyesi 1994 yılında başlar. 1994 yılında Sellerio

İnsanı ve hırslarını merkeze koyan bir anlatı olarak *Suyun Şekli*, İtalya'nın karmaşık politika-kilise-mafya üçgeninde şekillenen yapısını öğrenmek ve daha da önemlisi, İtalyan polisiyesinin efsane yazarlarından biri olan Camilleri ile tanışmak isteyen okur için oldukça memnun edici bir tercih olacaktır.

Yayınevi tarafından Andrea Camilleri'nin ilk polisiye romanı *La forma dell'acqua* (Suyun Şekli) yayımlanır. Bu eser, Komiser Salvo Montalbano'nun maceralarının ilkidir. Söz konusu macera, daha sonraları bir seriye dönüşecek Montalbano hikâyelerinin ilki olmakla birlikte, tipik bir Sicilya kasabası olan hayali Vigàta'nın da yer aldığı ilk kitaptır. Vigàta, Sicilya'nın yaşadığı sosyal ve kültürel değişimlerin bir yansımasıdır. 1996 yılında yayımlanan *Il cane di terracotta* ve *Il ladro di merendine* başlıklı romanlar Komiser Montalbano'nun kişilik özelliklerinin belirginleşmeye başladığı ve edebiyat dünyasında yerini sağlamlaştırmaya doğru ilk adımlarını attığı eserlerdir. Bu uzun soluklu roman serisinde Andrea Camilleri toplam 22 roman kaleme alır. Söz konusu maceralar sayıca çok gözükmekle birlikte Andrea Camilleri'nin en önemli başarılarından biri kendisine dair önyargıları kırarak çok yazmanın, çok sayıda eser vermenin olumsuz bir durum yarattığına dair önyargıları ve eleştirmen görüşlerini yıkmasıdır.⁷

Edebi yetkinliği, maceralardaki konuların işlenişi, olayların mantık ve akıl çerçevesinde çözülmesi ve her şeyden öte hayata dair bir gerçeklik sunması yönüyle Camilleri çağının en önemli polisiye yazarlarından biri konumuna yükselir.

Her bir macerada Komiser Montalbano başrolde. Bu açıdan klasik bir polisiye anlatısı söz konusudur. Postmodern denemeler, olayların tesadüfi şekilde anlamsızlaşması, yazar-metin-okur üçgenini bozan biçim arayışları veya sonucu okura bırakan deneysel metinler söz konusu değildir. Türün klasikleşmiş yazar ve eserlerinin izinden gider. Romanlara ek olarak Sicilyalı yazar, Montalbano'nun başrolde olduğu çok sayıda kısa polisiye hikâyeler de kaleme alır: İlk romanın yazılışından en son kaleme alınan eserine kadar, Andrea Camilleri ilmek ilmek bir Komiser Montalbano dünyası işler. Bunun yanında Camilleri'nin eserlerinden uyarlanan RAI (İtalyan Devlet Televizyonu) dizisi Montalbano'nun maceralarını anlatan *Il commissario Montalbano*'nun ve Salvo Montalbano'yu canlandıran ve Andrea Camilleri'nin "Accademia di Arte Drammatica di Roma"dan eski öğrencisi Luca Zingaretti'nin de karakterin tanınırlığına katkısı yadsınamaz düzeydedir. Bu yönüyle değerlendirildiğinde Montalbano dünyası sadece okurlar için değil, izleyiciler için de büyük bir zenginlik sunar.

3) A.g.e., s. 157.

4) Serkowska, Hanna, "Sedurre con il giallo. Il caso di Andrea Camilleri", *Cahiers d'études italiennes*, 5, 2006, s. 167.

5) A.g.e., s. 167.

6) Crovi, Luca, *Tutti i colori del giallo*, Marsilio Editore, Venezia, s. 187.

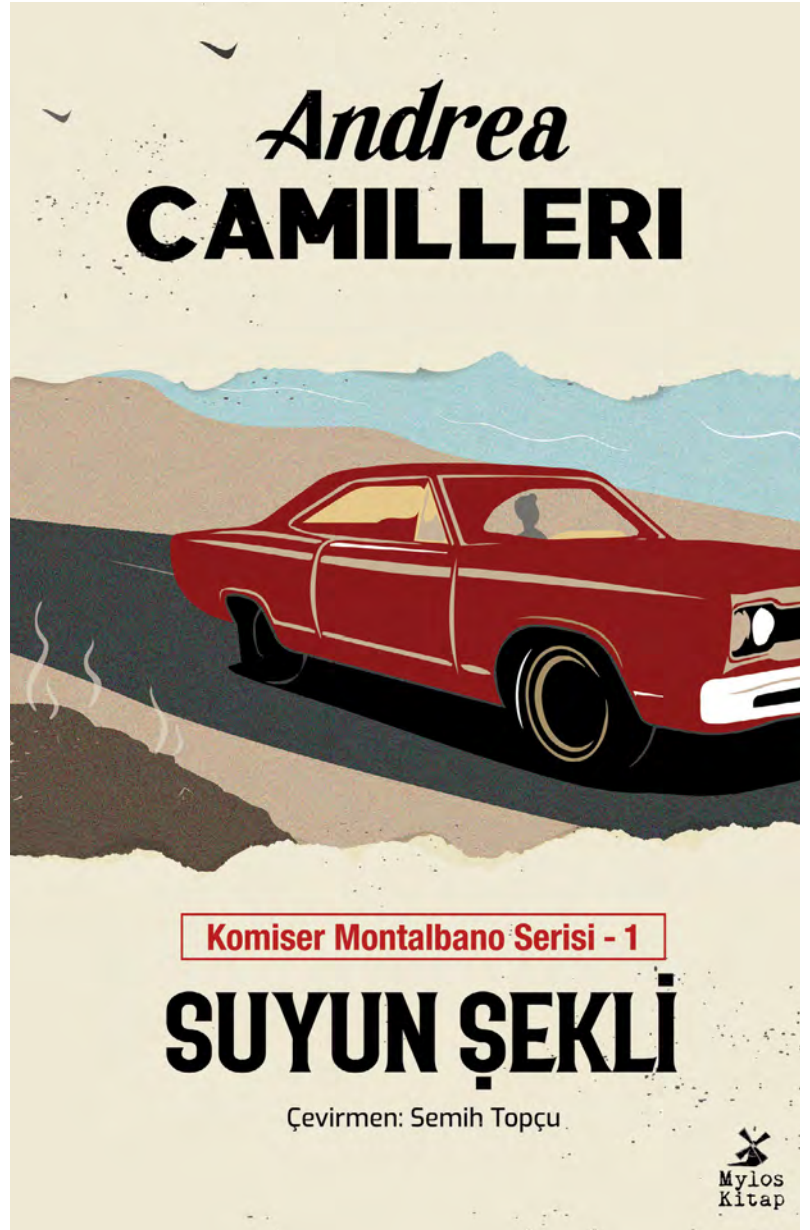
7) Guagnini, Elvio, *Dal giallo al noir e oltre. Declinazioni del giallo italiano*, Ghenomena Editore, 2010, s. 116.

Montalbano'nun maceraları belirli bir yapı çevresinde gerçekleşir ve her bir yan karakterin başkahraman Montalbano ile ilişkisi mevcuttur; bir açıdan yazar bu küçük hayali Sicilya kasabasında herkesin birbirini tanıdığı bir aile hikâyesi anlatmaktadır. Deyim yerindeyse Güneyli bir İtalyan ailesinin mutlulukları, dramları, sevinçleri, hüznüleri, korkuları ve endişeleri okuru etkisi altına alır. Başkahraman Salvo Montalbano, İtalyan Polis Teşkilatı'nda görev yapmaktadır. Türün genel yönelimlerinden biri olarak oldukça iyi bir yardımcıdır: Bu kişi, ipucu yakalama uzmanı olan Fazio'dur. Kimi zaman alakasız işlere koşulan, kimi zaman ana olayın içerisinde yer alan ancak her zaman Montalbano'nun ihtiyaç duyduğu anda yardıma koşan bir karakter olarak Fazio, Camilleri romanlarının esaslı unsurlarından biridir.

Montalbano'nun asıl ilgilendiği suçluları yakalamak, failleri bulmak ve bozulan adaleti bir şekilde tesis etmeye çalışmaktır, ancak suçluların psikolojisini veya onları suça iten bilinçaltı nedenlerini aydınlatmaya çalışmaz.⁸ Sözkonusu olan Montalbano'nun etrafını sarmalayan insanlığı anlamaya ve suçu oluşturan nedenleri kavramaya yönelik araştırmasıdır, nitekim tek tek suçluların psikolojisini değil, tüm insanlığın sorunlarını ve içinde bulunduğu durumu anlamlandırmaya çalışır. Belki de bu nedenle 2019 yılında yayımladığı ve iyi ile kötünün ilişkisini/mücadelesini polisiye harici bir durumla anlattığı eserine *Autodifesa di Caino* (Kabil'in Savunması/Meşru Müdafası) ismini vermesi manidardır. Zira suç sadece bir bireye, bir ana, bir mekâna ait değildir; kötülük ve suç evrenseldir.

Esas kadın, Montalbano'nun sevgilisi, Livia adını taşır ve ilginç bir tezat olarak Kuzey İtalya'da Cenova'da Boccadasse yöresinde yaşamaktadır. Bir anlamda Andrea Camilleri bu iki karakter üze-

8) Crovi, Luca, *Tutti i colori del giallo*, Marsilio Editore, Venezia, s. 186.

rinden bir güney-kuzey birleşimi ve aşkı sunmaktadır. Zira yüzyıllara dayanan Kuzey ve Güney İtalya ayrışımının aslında aşk, sevgi ve insani unsurlar sözkonusuyken anlamsız olduğunun altını çizmektedir. Deyim yerindeyse dibine kadar Sicilyalı olan Salvo Montalbano'nun anakara ile tek bağlantısı, onu İtalya'nın geri kalanına bağlayan Cenovalı Livia'dır.⁹

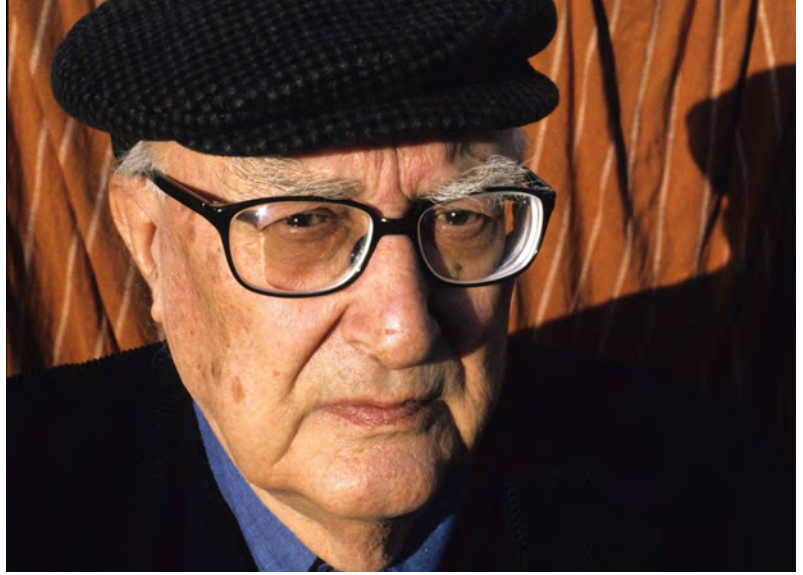
Mekân açısından bakıldığında, okur kendisini Sicilya güneşi altında, Vigàta kasabasında bulur. Camilleri karakterleri, mekânları, olayları, figürleri, kurgusu ve suçları ile küçük bir Sicilya kasabası yaratır. Bahsettiğimiz üzere adeta bir aile hikâyesidir. Camilleri'nin tüm İtalya'da yoğun ilgi görmesinin temel sebebi belki de bu aile sıcaklığını tüm okurlarına geçirebilmesidir. Öyle ki, kasabada ve çevresinde meydana gelen suçlar, aslında ailenin huzuruna yapılan birer saldırıdır. Bu anlayış da bizi, polisiye edebiyatın temel unsurlarından olan hayatın sıradanlığını, günlük yaşamın bilindik düzenini bozan suç unsuruna yö-

9) A.g.e., s. 185.

netir. Kurgusal Sicilya kasabası Vigàta'da işlenen her suç aslında toplumun düzeninde açılan birer yaradır. Her ne kadar yaratılan kasaba hayali olsa da, hikâyeler ve karakterler birer kurgu ürünü olsa da Andrea Camilleri oldukça inandırıcı bir anlatım sergiler. Denebilir ki, Andrea Camilleri'nin karakterleri oldukça gerçekçidir, buna bağlı olarak okuruna sunduğu öykülerde de inandırıcılık ve gerçeğe bağlılık, tarihten esinlenerek oluşturulan gerçek ile kurgunun organik bir birlikteliği söz konusudur.

Mevcut anlatım tarzının kökenlerini Andrea Camilleri'nin bir polisiye yazarı olmadan önceki iş yaşantısında, uzun yıllar tiyatrodan ve sahne işlerinde çalışmasında buluruz. Zira tiyatro ve sahne işleri adamı olarak Camilleri her zaman gerçek kişilerle, gerçeğe uygun tasarımlarla ilişki içindedir.¹⁰ Bununla beraber, okurdan doğrudan tepki alabileceği, okurun okuma edimi sırasında kendisini eşleştireceği durumları ve koşulları yaratarak, bir anlamda okuru ile birlikte maceranın heyecanını Salvo Montalbano'ya da yaşattır. Olayları ve karakteri uzaktan gözlemlemektense okuru ve karakterleri ile birlikte her defasında bir yazar olarak aynı heyecanı yaşamaya özen gösterir.

Kökenlerine, içinde doğduğu ve büyüdüğü kültüre, edebiyat anlayışını ve bir yazar olarak kimliğini oluşturan yerel unsurlara, Sicilya ve Güney İtalya âdetleri ile geleneklerine sıkı sıkıya bağlıdır. Bu geleneklerden, bir nevi yerelliklerden biri de hiç şüphesiz Andrea Camilleri'nin Sicilya dilidir: Eserlerinde Sicilya ağzını etkin bir şekilde kullanan Camilleri, yöresel dilin ve Sicilya ağzında kullanılan sözcüklerin tüm İtalya'da yaygınlaşmasına ve tanınmasına katkıda bulunur.¹¹

Güneyli bir yazar olarak doğduğu topraklara bu derece derinden bağlı bir yazarın, toplumdan uzak olması düşünülemez. Camilleri, Güney İtalya'nın bir parçasıdır ve bu bölgeyi eserlerinde derinlemesine irder. Bu bağlamda, Sicilya yalnızca uzamsal bir motif, tekdüze bir mekân değil, aksine canlı bir organizmadır. Camilleri için Sicilya, tıpkı bir insan gibi duyguları olan, neşeleri ve mutlulukları deneyimleyen, acılarla yoğrulmuş, kimi zaman dışlanmış, kimi zaman benimsenmiş bir figürdür. Bu edebiyat anlayışı, toplumcu ve realist, Güney İtalya söz konusu olduğunda ise Giovanni Verga ile Luigi Capuana'nın verist (gerçekçi) yaklaşımının yansıması ve mirasıdır. Bunun yanı sıra Luigi Pirandello, Carlo Emilio Gadda, Vázquez Montalbán ve hiç şüphesiz Leonardo Sciascia isimleri Camilleri'nin edebiyat düşüncesinde etkilidir. Öyle ki, özellikle Leonardo Sciascia'nın önemi çok büyüktür zira Sciascia, Camilleri'yi kitaplarını yayımlayacak yayınevinin sahibi Elvira Sellerio ile tanıştıran kişidir.¹² Bununla birlikte Sciascia'nın da eserlerinde sıklıkla değindiği Güney Sorunu, kilise-mafya-devlet üçgenine dair yönelimlerin öncülerinden biri olarak Sciascia sadece Camilleri için değil, tüm İtalyan polisiye edebiyatı için mihenk taşlarından biridir. Neticede Andrea Camilleri dilinden ayrı düşmüş, kendi anlatı yeteneğinden koparılmış bir Sicilya'nın, daha doğrusu bir Vigàta'nın hiçbir anlam ifade etmeyeceğini bilir. Camilleri'nin bu dil tercihinin ne yazık ki çeviriler söz konusu olduğunda kayıplara uğraması doğaldır. İtalyan yarımadası özelinde dahi Camilleri'nin eserlerinin dil nedeniyle zor anlaşılması ve Camilleri anlatısına dair birkaç sözlükçe (http://www.vigata.org/dizionario/camilleri_linguaggio.html ve https://www.camillerindex.it/adreslerinde_görüleceği_üzere) hazırlandığı göz önünde tutulduğunda, yazarın dil tercihinin ve bu tercihin sonuçlarına ilişkin çıkarımlar yapmak mümkün değildir. (Bu noktada *La forma dell'acqua*'nın çevirmeni Semih Topçu'nun çabasının ve gayretinin altını çizmek gerekir, zira Camilleri gibi zor bir yazarı dilimize kazandırmak ve bunu mümkün olan en az kayıpla yapmaya çalışmak gibi bir uğraş başlı başına övgüye değerdir.)

Andrea Camilleri yerel dili, kendi ailesinin (hatta kabilesinin) dili

10) Serkowska, Hanna, "Sedurre con il giallo. Il caso di Andrea Camilleri", *Cahiers d'études italiennes*, 5, 2006, s. 164.

11) Pezzotti, Barbara, "Andrea Camilleri's Imaginary Vigàta: Between Formula and

Innovation", içinde *Serial Crime Fiction, Dying for More*, Edited by Jean Anderson, Carolina Miranda and Barbara Pezzotti, Victorian University of Wellington, New Zealand, Palgrave, 2015, s. 155.]

12) Guagnini, Elvio, *Dal giallo al noir e oltre. Declinazioni del giallo italiano*, Ghenomena Editore, 2010, s. 118

**Montalbano'nun
asıl ilgilendiği
suçluları yakalamak,
failleri bulmak ve
bozulan adaleti bir
şekilde tesis etmeye
çalışmaktır,
ancak suçluların
psikolojisini veya
onları suça iten
bilinçaltı nedenlerini
aydınlatmaya
çalışmaz.**

saydığı Sicilya ağzını kullanmayı tercih eder.¹³ Zira günlük yaşam ve resmi işler arasında bir zıtlık, bir nevi iletişim kopukluğu söz konusudur. İtalyan Birliği'nin (Risorsimento) getirdiği İtalyanca, Güneyliler için resmi belgelerin ve hukuki işlerin dilidir; yalnızca devlet işlerinin ilerlemesini sağlar. Lakin edebiyat, duygu ve düşünceler kalpten gelir, Camilleri de kalbinin dilini, çocukluğunun sözcüklerini, onu oluşturan dili, Sicilya ağzını kullanmayı tercih eder. Bu tercih bir anlamda Güney Sorunu'nu da yansıtır; zira Sicilya ağzında yazılmış bir eser, İtalya'nın geri kalanından, hâkim edebiyat çevrelerinden ve büyük halk topluluklarından uzakta kalmayı, bir nevi dışlanmayı işaret eder.¹⁴ İşte bu uzakta kalma, Camilleri için Güney Sorunu'nun dil üzerinden anlatılmasıdır. Camilleri birbirine bağlı gibi görünse de özünde farklı iki kültürü ve dili işaret eder: Kuzeyin kabul etmediği, yok saydığı, hor gördüğü ancak bir başına da olsa muazzam bir geçmişe sahip, duyguların ve yerelliğin önemsendiği bir Güney İtalya'dır sözkonusu olan. Kökenleri İtalya tarihinin derinliklerine uzanan Güney Sorunu

ile bağlantılı olarak düşünüldüğünde, Camilleri'de mafya birincil bir suç ögesi değildir; daha ziyade artalanı oluşturan bir unsurdur. Komiser Salvo Montalbano'nun ilgilendiği suçların genel niteliği para, aşk, çıkar hırsı, tutku ve şahsi intikama dayanmasıdır.¹⁵ Kötü olan insandır, bu nedenle de kötülük sonsuzdur ve gerçek olan ise daima bir belirsizlik içerir. Bu sonsuz kötülük düşüncesi, aslında toplumda yaşayan her bireyin bu kötülük içerisinde yer alabileceği, herkesin bir şekilde kötülük ile yüz yüze geleceği inancını da beraberinde getirir. Bu nedendir ki karmaşık ilişkiler ağı, iyinin kötünün, suçlunun suçsuzun, suç ve masumiyet kavramlarının iç içe geçtiği, ekonomik, sosyal ve politik koşulların karakterlerin kaderini belirlediği bir anlatı ortamı mevcuttur.

Andrea Camilleri'nin ilk romanı olan *La forma dell'acqua* ise Montalbano ve Vigàta'nın deyim yerindeyse polisiye anlatıda görüncüye çıktığı eserdir. Karmaşık ilişkiler ağı çerçevesinde şekillenen, yan hikâyelerle birlikte sağlam bir ana hikâye sunan bu roman, bir ayna niteliği göstererek İtalya'yı ve Sicilya'yı anlatır. Ne var ki anlatılan hikâye bir kurgu da olsa dönemin İtalyan

toplumunun ataletine, kurumların yozlaşmasına ve yerleşik düzenin devam etmesine karşı gözü kapalı takınılan toplumsal tavrın bir eleştirisidir. Zira, tıpkı *La forma dell'acqua*'da olduğu gibi, Montalbano'nun derdi, ne bireysel bir adalet anlayışı ne de keskin bir sonuca ulaşmaktır. Her ne kadar kimi zaman toplum tarafından, kimi zaman üstleri tarafından, hatta mağdurlar tarafından istenmese dahi Montalbano gerçeğin peşinde koşar.

İnsanı ve hırslarını merkeze koyan bir anlatı olarak *La forma dell'acqua* (Suyun Şekli) İtalya'nın karmaşık politika-kilise-mafya üçgeninde şekillenen yapısını öğrenmek ve daha da önemlisi, İtalyan polisiyesinin efsane yazarlarından biri olan Camilleri ile tanışmak isteyen okur için oldukça memnun edici bir tercih olacaktır.

13) Serkowska, Hanna, "Sedurre con il giallo. Il caso di Andrea Camilleri", *Cahiers d'études italiennes*, 5, 2006, s. 164.

14) A.g.e., s. 165.

15) A.g.e., s. 169.

*DİKKAT SPOILER İÇERİR: THE INVESTIGATION

Kim Wall cinayetinin soruşturma sürecini anlatan *The Investigation*, vakanın neredeyse bütün teknik, hukuki ve hayati ayrıntıları merkeze alınarak tasarlanmış. Hikâye sadece ve sadece “soruşturma hareketinin” sınırları içinde dönüyor. Katilin ve maktulün ne yüzünü görüyor ne de ayrıntılı hayat hikâyelerini duyuyoruz.

Oyun tutkunlarının çok iyi bildiği bir prensipten bahsederek başlayacağım bu sefer yazıma. Bilgisayarda, telefonda ya da oyun konsolunda, hangi temada oyun oynarsanız oynayın her yeni aşamayla birlikte mekân değişir. Mekânla birlikte ona uygun yeni engeller ortaya çıkar. Oyuncu mekânı tanıdıkça engelleri aşacak çözümü üretir. Mekânı tanımak ise bazen aynı aşamayı tekrar tekrar baştan almayı gerektirir.

Aslında sadece “gamer”ların bildiği bir prensip değil bu. Bili-min söylediği, hayatın yaşattığı, hikâye anlatma şekillerinin kuramlaştırdığı temel bir gerçeklikten bahsediyorum. Mekânın belirleyiciliği... Canlıların evrimleşme sürecinden tutun, polisiye bir hikâyeye konu olan cinayetin özelliklerine varana kadar her şey mekânın verdiği şekle girer.

Polisiyelerin merkezinde bir bilmece olur. Anlatıcının amacına ve tarzına göre bazen bu bilmecenin adı baştan konur, bazen bilmecenin ne olduğu hikâyenin

içinde aşama aşama ortaya çıkar. Genellikle bilmecenin çözüm şekilleri bu hikâyeleri karakterize eder. Karakterizasyondaki önemli etkenlerden biri pek tabii mekândır.

Ekrana dedektifi olduğuma göre, ekrandaki polisilerden yola çıkarak diyebilirim ki çoğunlukla karada ve dünyada geçen yapımlar izledik, izliyoruz. Eğer uzayda geçen bir polisiye izleseydik muhtemelen yerçekimsiz ortamın değiştirdiği şartlar içinde kanıt toplama, iz sürme gibi aksiyonlar hikâyeyi farklılaştırırdı. Peki, olay yeri, batırılmış bir denizaltı olsaydı cinayetin aydınlatılması nasıl olurdu?

2020 Danimarka yapımı *The Investigation* bu sorunun peşinden yola çıkmış, 6 bölümlük bir dizi. İzlemek isteyenler için BluTV’de yayında. Gerçek bir olaydan yola çıkılarak yazılıp çekilen dizi, mekânı gereği diğer polisiye yapımlardan daha farklı bir yerde duruyor.

› DENİZALTI VAKASI

1987 doğumlu, bağımsız bir kadın gazeteci olan Danimarkalı Kim Wall, 30 yaşındayken yani 2017 yılında İsveç ve Danimarka arasındaki Öresund Boğazı’nda seyreden bir denizaltıda öldürülmüş. Olayın çözülmesi, katilin hüküm giyebilmesi için gerekli delillerin toplanması o kadar zor olmuş ki bu vaka insanların hafızasına kazınmış.

Kim Wall cinayetiyle ilgili internette araştırma yaptığınızda, Danimarka’da mühendis-girişimci olarak tanınan Peter Madsen, o dönem uzun çalışmalar sonucu tasarlayıp suya indirdiği denizaltıyla gündemdeymiş. Toplamda üç tane denizaltı tasarlayıp inşa etmiş, bu alanda epey bilinen biri. UC3 Nautilus adını verdiği son denizaltıyla ilgili gazeteci Kim Wall, Peter Madsen’a ulaşmış ve denizaltıda yapılmak üzere röportaj talep etmiş. Peter Madsen bu teklifi kabul etmiş, UC3 Nautilus’la Öresund Boğazı’na açılmışlar.

Yaklaşık 2 saat sürmesi planlanan bu denizaltı tanıtım gezisi,

denizaltının Öresund Boğazı’nda batışıyla sonuçlanmış. Batarken sahil güvenliğe acil durum çağırısı yapan Peter Madsen kurtarılmış ancak en son onunla birlikte denizaltıda olduğu bilinen gazeteci Kim Wall’dan hiçbir iz yokmuş. Kim Wall’ı kıyıya bıraktıktan sonra denizaltının battığını iddia eden Peter Madsen, kayıp gazetecinin akıbetiyle ilgili hemen gözüktüğü alınmış.

Kim Wall’ın muhtemel bir cinayete kurban gidip gitmediğinin anlaşılması için olay yerinde inceleme gerekmiş ancak olay yeri, Öresund Boğazı’nın dibinde bir denizaltı olunca cinayet masası, soruşturmanın başından itibaren imkânsızlıklarla boğuşmaya başlamış. Danimarka basını ise olay duyulur duyulmaz vakanın adını “Denizaltı Vakası” koymuş. *The Investigation* bu “Denizaltı Vakası”nın neredeyse birebir uyarlaması.

› THE INVESTIGATION

Dizinin 6 bölümünü de yazıp çekmiş olan Tobias Lindholm’ü, *Borgen*’in yazar ve *Mindhunter*’ın yazar/yönetmen kadrosundan hatırlayabiliriz. Başka birçok yapımda da adını görebileceğimiz Tobias Lindholm, *The Investigation*’ı pek alışık olmadığımız bir noktadan ele almış.

Kim Wall cinayetinin soruşturma sürecini anlatan *The Investigation*, vakanın neredeyse bütün teknik, hukuki ve hayati ayrıntıla-

İskandinav dizilerine hâkim olanların tanıdığı birçok yüzü oyuncu kadrosunda görebileceği *The Investigation* nefes nefese bir polisiye arayanlara pek hitap etmiyor. Ancak benim gibi mekânın, fiziğin, kimyanın ve tekniğin şekillendirdiği ayrıntılara düşkün olanlar için iyi bir kafa çalıştırıcı.

rı merkeze alınarak tasarlanmış. Anlaşılan o ki dizinin, gerçekte olanlardan çok az farkı var. Hikâye sadece ve sadece “soruşturma hareketinin” sınırları içinde dönüyor. Katilin ve maktulün ne yüzünü görüyor ne de ayrıntılı hayat hikâyelerini duyuyoruz.

Soruşturmaya yürüten Dedektif Jens Moller ve ekibinin karşısına çıkan zorlukları en ince ayrıntısına kadar sahnelendiren senaryo, gerçekten de olay yeri batmış denizaltı ve Öresund Boğazı’nın dibi olunca neler olabileceğini bize teker teker izletiyor. Bölümler ilerledikçe o soruşturmanın başında olsak pes eder miydik, bu sefer neyi hesaba katmamız gerekiyor diye düşünürken buluyorsunuz kendinizi.

Gerçek bir soruşturmanın temposunda yazılmış epey yavaş ilerleyen dizi, olay yeri incelemenin safhalarını verme açısından çok başarılı ayrıntılara sahip. Sürekli ifadesini değiştirerek polisi bir çıkmaza sürükleyen Peter Madsen’in her dediğini çürütmek için çok büyük azim ve kararlılık gösteren Dedektif Jens Moller, Öresund Boğazı’nın dibindeki denizaltıyı çıkarttırmakla işe başlıyor.

Katiller ve maktullerle ilgili derin psikolojik ve toplumsal analizlerin yapılmadığı bir dizi izlemek sıkılsanız da sıkılmasanız da farklı bir deneyim yaşıyor.

Denizaltıda kaybolan Kim Wall'a dair bir iz bulmayı uman Jens Moller, içi deniz suyuyla dolmuş denizaltıdan neredeyse hiçbir şey elde edemiyor. Deniz suyunun yarattığı kimyasal reaksiyonların olay yerindeki birçok bulguyu deforme ettiğini anlıyoruz.

Elde edilen bazı bilgilerle sıkıştırılan Peter Madsen bir kez daha sorguya çekildiğinde Kim Wall'ın bir kaza sonucu denizaltıda öldüğünü, cesedini "denize defnettiğini" söylüyor. İşler tam da bu noktada sarpa sarıyor. Gazetecinin gerçekten kazayla mı öldüğü yoksa mühendis tarafından mı öldürüldüğünü anlamak cesede otopsi yapmadan mümkün değil. Yani Kim Wall'ın akıntılarla dolu deniz zemininde, hangi konumda olduğu belli olmayan bedeni bulunmazsa "sanık şüpheden yararlanır" ilkesi uyarınca Peter Madsen cinayetle suçlanamayacak ve daha fazla gözaltında tutulamayacak.

Bundan sonrası ise bitmek tükenmek bilmeyen bir arama süreci. Gönüllülerin, dalgıçların, okyanus bilimcilerin ve kadavra köpeklerinin işin içine girdiği, komşu ülke İsveç'ten soruşturma için yardım alındığı bir süreç...

İskandinav dizilerine hâkim olanların tanıdığı birçok yüzü oyun-

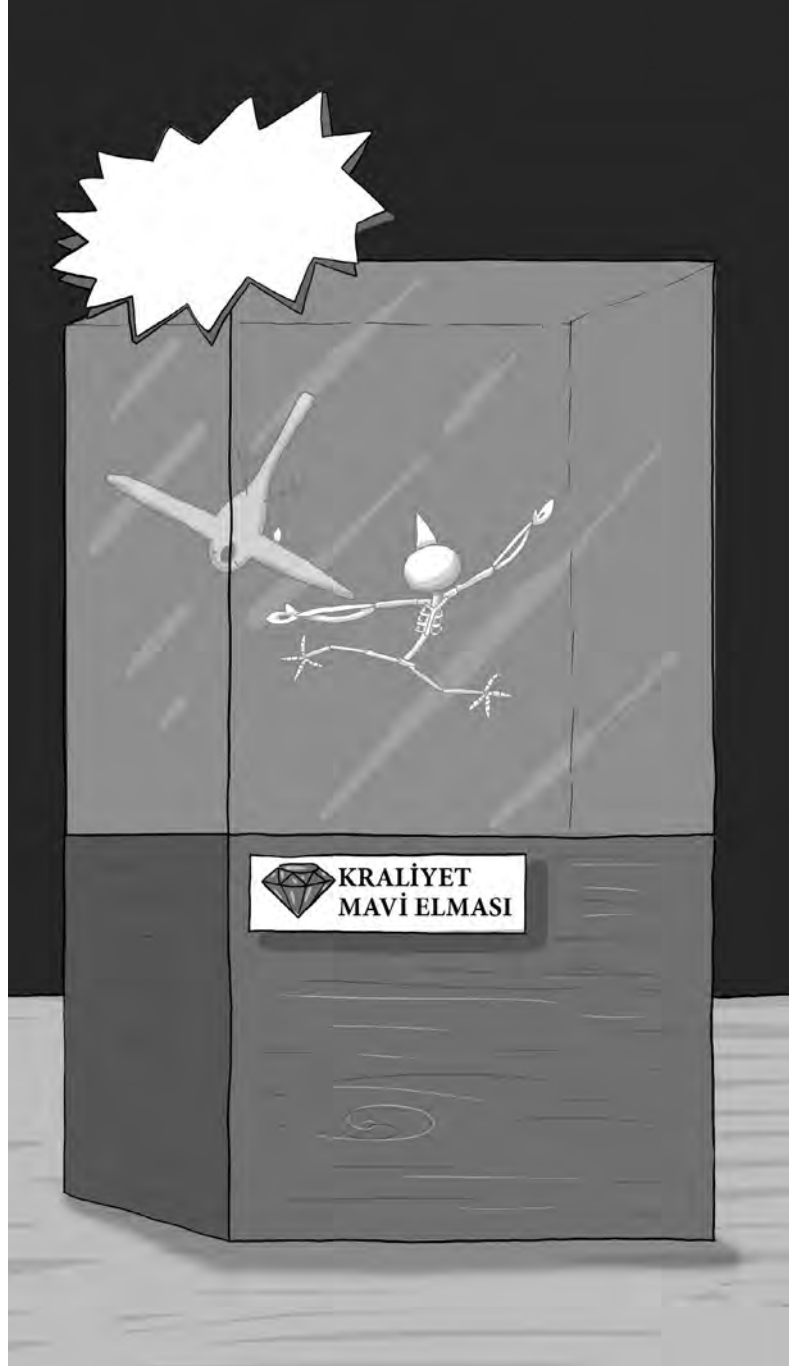
cu kadrosunda görebileceği *The Investigation* nefes nefese bir polisiye arayanlara pek hitap etmiyor. Ancak benim gibi mekânın, fiziğin, kimyanın ve tekniğin şekillendirdiği ayrıntılara düşkün olanlar için iyi bir kafa çalıştırıcı. Katiller ve maktullerle ilgili derin psikolojik ve toplumsal analizlerin yapılmadığı bir dizi izlemek sıkılsanız da sıkılmasanız da farklı bir deneyim yaşıyor. *The Investigation*'ı izleyecekler neçizane tavsiyem, ekran başına geçmeden önce Öresund Boğazı'na Google Haritalar'dan bakmaları ve soruşturma ayrıntılarını buna göre takip etmeleri.

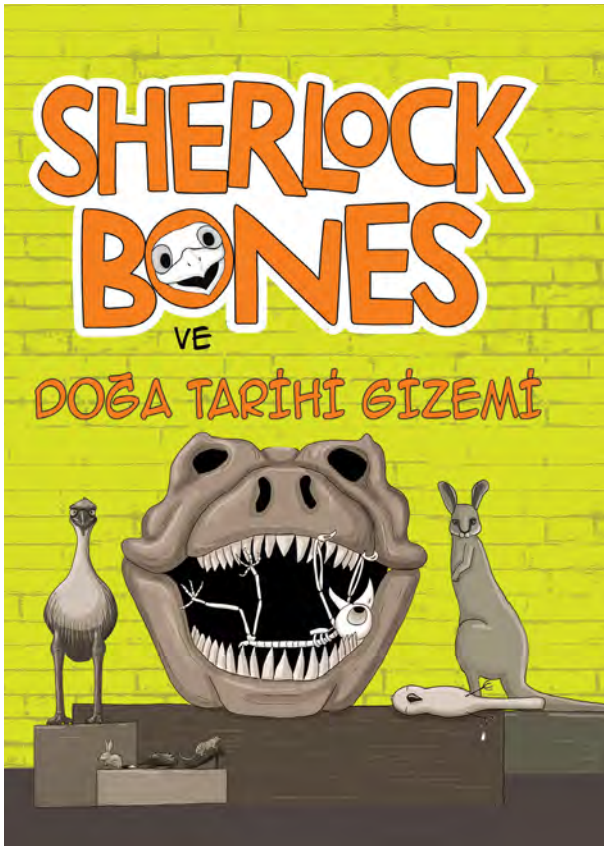

SHERLOCK BONES VE DOĞA TARİHİ GİZEMİ: SİYAH BEYAZ AMA RENKLİ BİR MACERA

Çizgi romanlarla tanıştığımda henüz yedi sekiz yaşlarındaydım. Annemin, babamın Teksas ve Tommiks kitaplarını yalayıp yutmuş, ardından Ten Ten'in ve Red Kit'in maceralarına dalmıştım. Bu arada bilime, tarihe, coğrafyaya dair bilgiler veren çizgi romanlar da okuyordum. Onlardan bazı sayfaları hâlâ hatırlarım çünkü bir yetişkini bile neşelendirebilecek kadar tatlı çizgilere sahiplerdi, ki bir yetişkini neşelendirmek hiç kolay değildir. Yıllar sonra, Boğaziçi Üniversitesi'nde Gazi Mehmet Emin Adanalı hocanın çizgi roman tarihi derslerini alırken hem eskiden okuduğum bu işlere dair bakışım zenginleşti hem de yeni çizgi romanlarla ufukum genişledi. Onan sonra artık bu âlemi de edebiyat âleminin parçası saydım, sıkı takip etmeye başladım. Şimdi elimde Bulut Yayınları'ndan çıkan *Sherlock Bones ve Doğa Tarihi Gizemi* çizgi romanı duruyor; Renée Treml yazıp çizmiş, Fulya Turhan çevirmiş. Bana, çizgi roman türünün kendine özgü maharetini bir kez daha hatırlatıyor: Zaman-sız olmak ve okuru içine çekmek.

Sherlock Bones ve Doğa Tarihi Gizemi, esasında çocuklara yönelik bir mizahi polisiye. Ancak gerçekçi çizgiler büyümlü bir atmosfere öyle güzel yedirilmiş ki, isterseniz gününü Candy Crush oynamakla geçiren bir emekli olun, sizi yeniden çocuk yapıyor. Asıl hedef kitlesi olan çocuklar içinse içinde kaybolacakları bir dünya, dostları sayacakları pek eğlenceli karakterler vaat ediyor. Odaklanmanın bunca zor olduğu bir çağda okuru anlatının içinde tutabilmek, hele okurlarınız çocuklarsa o kadar kıymetli ki... *Sherlock Bones ve Doğa Tarihi Gizemi*, her şeyden önce

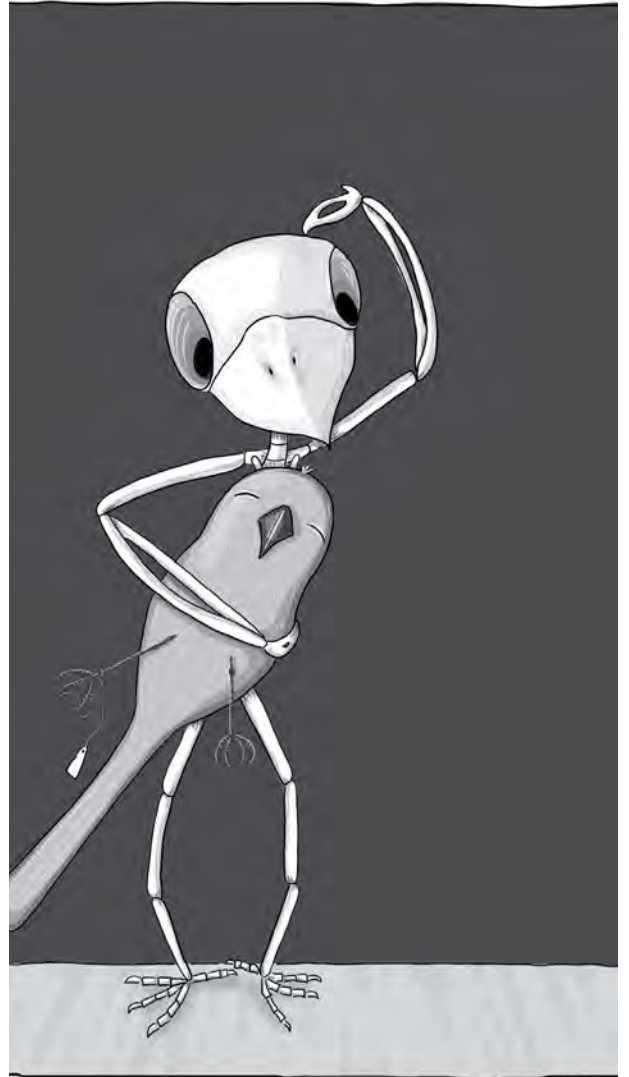

bunu başarabildiği için alkışı hak ediyor. Barış Manço yaşasa *Sherlock Bones ve Doğa Tarihi Gizemi* için şöyle derdi: "On puan, on puan, on puan, on puan; kırk puanla şampiyon!"

Bu girişin ardından önce bu maceranın yaratıcısı Renée Tremblé'i kısaca tanıyalım. Amerika Birleşik Devletleri'nde doğan Renée Tremblé, 2007'de yaban hayatı merakından ötürü Avustralya'ya taşınmış. Onu yazıp çizmeye iten de bu yaban hayatı merakı olmuş. Renée Tremblé, yıllardır çocuklar için çizgi romanlar yapıyor; hepsinin de başkarakterleri hayvanlar... Tıpkı *Sherlock Bones* gibi. *Sherlock Bones* da bir hayvan ama o uzun yıllar önce ölmüş. Artık sadece iskeleti kalmış bir kuş. Bir doğa tarihi müzesinde sergileniyor. Ziyaretçilerin haberi yok ama o bir şekilde yaşamaya, etrafında olup bitenleri izlemeye devam ediyor; en büyük zevki ise gizemli vakaları çözmek. Adından da anlayabileceğiniz üzere o, *Sherlock Holmes* gibi bir dedektif. Onun kadar ukala değil ama en az onun kadar kıvrak zekâlı ve bilgili. Bir de ortağı var: Watts; kendisi maalesef konuşmıyor çünkü doldurulmuş bir kuş ama *Sherlock Bones* onu çok seviyor.

Sergilendikleri müzede *Sherlock Bones*'u olağanüstü bir gün bekliyor ve maceramız da böyle başlıyor. Dünyanın en değerli doğal taşı, Kraliyet Mavi Elması, müzeden çalınıyor. *Sherlock Bones*, Watts'ı da yanına alıp hırsız bulmaya girişiyor. Bu sırada güvenlik görevlilerinden şüpheleniyor; bir de Grace adında, ayaküstü tanıştığı sevimli bir rakundan.

Sherlock Bones ve Doğa Tarihi Gizemi, çocuğun karşısına bir öğretmen edasıyla çıkan bir çizgi roman değil; bir arkadaş ya da abi, abla, hikâye anlatmayı seven bir dede ya da nine edasıyla çıkan bir çizgi roman. Önce hikâyesini kuruyor, okurunu hikâyenin ve çizgilerin içine çekiyor, araya da öğretmek istediklerini sıkıştırıyor.

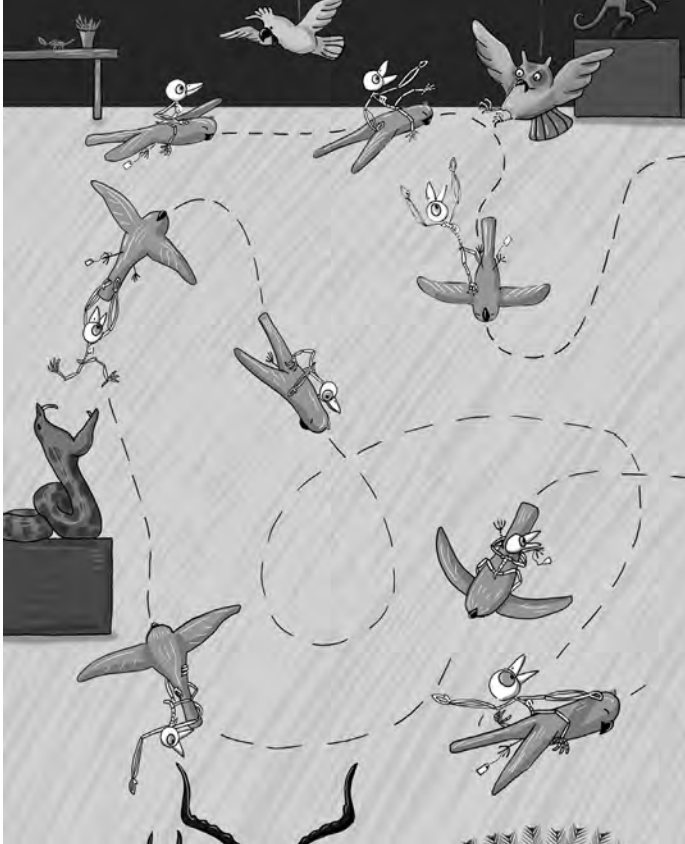
Sherlock Bones, macera boyunca bize doğa ve fen bilimlerine ve biraz da tarihe dair birtakım bilgiler veriyor. Bunların bir kısmını çeşitli nesnelerin üzerinde görüyoruz. Bir seferinde müze duvarına asılı bir posterden dünyanın en bilindik hayalet hikâyelerinden üçünü öğreniyoruz örneğin. Bir başka sefer Sherlock ve Watts ile birlikte bir panodan kelebekle güveyi nasıl ayırt edeceğimizi okuyoruz. Bir kısım bilgileri ise Sherlock, Watts ve Grace ile arasında geçen diyaloglar aracılığıyla bize aktarıyor; mesela Watts'a bir ara şöyle bir şey diyor: "Watts, ataşın 100 yıl önce icat edilmesinden bu yana neredeyse hiç değişmediğini biliyor muydun?"

Sherlock Bones ve Doğa Tarihi Gizemi'nin en büyük başarılarından biri burada yatıyor: Bir konuşmada okura bir canlıyla ilgili bilgiler verirken hemen ertesinde ataşla ilgili bir şeyler anlatabiliyor. Bu da kolaylıkla sıkılabilecek çocukların ilgisini canlı tutuyor. Düşünsenize, üçüncü sınıfa gidiyorsunuz ve okuldan sonra elinize aldığınız çizgi roman size sürekli ama sürekli biyolojiyle ilgili bir şeyler anlatıyor, üzerinize bir sürü bilgi boca ediyor. Zaten okulda öğrendiklerinizi tekrarlıyor. Herhalde o çizgi romanın üzerine başınız düşer, biraz sonra uyuyakalırdınız. *Sherlock Bones ve Doğa Tarihi Gizemi* hem bilgi verdiği konuları çeşitlendirerek hem de macerayı öğreticiliğe kurban vermeyerek bu tehlikeyi bertaraf ediyor. Yani *Sherlock Bones ve Doğa Tarihi Gizemi*, çocuğun karşısına bir öğretmen edasıyla çıkan bir çizgi roman değil; bir arkadaş ya da abi, abla, hikâye anlatmayı seven bir dede ya da nine edasıyla çıkan bir çizgi roman. Önce hikâyesini kuruyor, okurunu hikâyenin ve çizgilerin içine çekiyor, araya da öğretmek istediklerini sıkıştırıyor.

Peki, *Sherlock Bones ve Doğa Tarihi Gizemi* polisiye bir hikâye kurmakta başarılı mı? Yetişkin bir okur için bu anlamda pek bir şey

vaat etmeyebilir tabii ama çocuklar için çok şey vaat ettiğini söyleyebilirim. Çocukluğumda Thomas Brezina'nın *Dört Kafadarlar Takımı* serisini hatmetmiştim; ondan aldığım tadı *Sherlock Bones ve Doğa Tarihi Gizemi*'nden de aldım. Aynı sürükleyiciliğe sahip, yedi sekiz yaşlarında bir çocuğun takip edebileceği kadar sade ama ilgisini de hep yüksek tutacak kadar merak uyandırıcı bir macera bu. Üstelik mizahi tarafı ve eğlenceli karakter çizimleri de siyah beyaz bir çizgi roman olmasına rağmen onu fazlasıyla renkli kılıyor.

Anlayacağınız, *Sherlock Bones ve Doğa Tarihi Gizemi* her yaştan insanın keyif alabileceği ama çocukların bayılacağı, çeşitli konularda temel bilgileri eğlenceli şekilde öğrenebileceği, sonunu merak edeceği ve karakterlerini çok seveceği bir çizgi roman. Çocuğunuza okumayı sevdirmek istiyorsanız ona bir şans verin. Çocukluğunuzu özlediyseniz ona yine şans verin. Çocuğunuz okumayı çok seviyorsa evet, bildiniz, ona şans verin!

Sherlock Bones ve Doğa Tarihi Gizemi her yaştan insanın keyif alabileceği ama çocukların bayılacağı, çeşitli konularda temel bilgileri eğlenceli şekilde öğrenebileceği, sonunu merak edeceği ve karakterlerini çok seveceği bir çizgi roman.

İÇİMDE ÇOK KİŞİLİK VAR

Her şeyin sorumlusu ikinci kişiliğimiz de olsa hukuken tek bedene sahip olmanın dezavantajını her yerde ve her zaman yaşamak durumundayız.

Başrollerini Richard Gere ve Edward Norton'un paylaştığı 1996 ABD yapımı *İlk Korku/Primal Fear* filminde "çoklu kişilik bozukluğu" (MPD) olarak adlandırılan psikiyatrik hastalığın bir dava polemiğine dönüşmesini ilgiyle izlemiştik. Avukat Martin Vail'in bir piskoposu acımasızca öldüren kilise çırağı Aaron'u savunduğu bu ilginç filmin omurgası, genç Aaron'un Roy adındaki kötü kişilik tarafından istismar edilen çift kişilikli hasta rolü yaptığıının ortaya çıkması üzerinedir. Takke düşüp kel görünür, cınayet davası düşer; kısa bir süre akıl hastanesinde yattıktan sonra toplum içine çıkacak Aaron'un yaratabileceği ölümcül tehlikeler için alınabilecek hiçbir önlem kalmamıştır artık.

İnsanın içinde uyuyan kötü karakterin asıl karakterin ruhunu ele geçirerek onun bedenini suç işlemek için kullanma hikâyesi yalnızca bir film örgüsünden ibaret değildir. Adına Dr. Jekyll ve Mr. Hyde sendromu da denen bu ruhsal hastalığa ender rastlanmakla birlikte gerçek hayatta çoklu kişilik bozukluğu olan ya da bunu iddia eden kişilerle karşılaşmak olasıdır.

Dış görünüşümüzün altında yatan kötü, çirkin ve yasadışı işlere eğilimli güdülerimizin, Sigmund Freud'un "id" olarak tanımladığı ilkel benliğimizin vücut bulmuş hali olduğunu pek çoğumuz duymuşuzdur. Freudyen teoriye göre, zevk temelli istekler ve aşırı is-

rarcı içsel enerjinin çıkış noktası olan id'in ana kaynağı cinsellik, açlık gibi temel ihtiyaçların ve hazzın doyurulmasıdır.

Üst benlik (superego) tarafından baskılanan id'in (alt benlik) tatmin olmama hali irili ufaklı psikolojik sorunlar yaratsa da genellikle kontrol edilebilir seviyelerde kalır. Ancak kimi zaman büyük bir patlama olur ve kişideki ilkel dürtüler zihni tamamen ele geçirir ve o kişi makul ve uygar kişiliğinin dışına çıkarak vahşileşir.

Seri cinayetlerin arkasındaki dürtüleri arayan çağdaş uzmanlar, ürettikleri "antisosyal kişilik bozukluğu" gibi tanımların ceza hukuku çerçevesinde ortaya çıkarabileceği sorunları göz ardı etmişlerdir. Daha sonraki yıllarda MPD olarak dizinlenen sendro-

mun teşhis edilmesi oldukça güçtür, zira kimi belirtileri şizofreniye, kimi belirtileri de bipolar davranış bozukluğuna benzemektedir.

Kişinin içinde iki ya da daha çok sayıda karakterin var olabileceğini iddia eden bu rahatsızlığın altyapısında temel bir kimlik bulunur ve kalıcı kimlikle ters ve uyumsuz olan diğerinin zihnin kontrolünü -bir süreliğine- ele geçirdiğini söyleyen uzmanlar, hastalığın yaygın fiziksel belirtileri arasında uyurgezerlik, kontrolsüz öfke ve başka insanlara düşmanlık duyma, ani bilinç kaybı ve şiddetli baş ağrısı nöbetlerini sayarlar. Hastalar, şizofrenler kadar sanrı görmeseler de kafalarının içinde sesler duyar ve uyarılarla iletişime geçmek isterler.

Bu marjinal psikopati, 19. yüz-

yıl Avrupa'sında kimi savunma avukatları tarafından "adli mesele" olarak mahkeme gündemine getirilip sıkça tartışılmıştır. O tarihlerde "seri katil" terimi henüz duyulmamış bir kavram, çoklu kişilik bozukluğuyorsa ismi konmamış, varlığı dahi müphem bir ruh hastalığı olarak görülmekteydi.

Avrupa'daki önemli psikiyatrlar ile adli tıpcıları karşı karşıya getiren karmaşık dosyalardan Fransız Karindeşeni Joseph Vacher davası, bilinen ilk MPD -çoklu kişilik bozukluğu- vakasıdır.

Ağustos 1895'te 17 yaşında bir çoban, Portalier, tarlada karnı deşilmiş vaziyette çıplak bulundu. Bu olaydan yaklaşık iki yıl sonra Joseph Vacher adlı bir gezgin serseri, seri cinayet kuşkusuyla tutuklandı. Vacher ilk sorgulamasında, Portalier cinayetinin yanı sıra 1894'ten beri Fransa'nın değişik yerlerinde faili meçhul birçok kanlı eylemi itiraf etti.

Yuvasından sürekli irin sızan takma gözünden dolayı çocukların kâbuslarına girebilecek türden bir görüntüsü olan Fransız

seri katil Joseph Vacher (1869-1897) fakir bir köylü ailenin on beşinci çocuğuydu. Bilinen ilk suçunu henüz 19 yaşında işlemiş, iki yıl sonra askere alınmış, onbaşıllığa terfi edemeyince kendi boğazını jiletle kesmişti.

Olaydan sonra tutuklanıp yarılana Vacher, bir akıl hastanesine gönderildi ve orada paranoid şizofreni tedavisi gördü, kısa süre sonra akıl sağlığına kavuştuğu söylenerek taburcu edildi. Yeni akım "insani" hukuksal düzenlemelere dayanarak alınan bu karar, özellikle Lyon kırsalındaki korkunç felaketlerin başlangıcı oldu. Joseph Vacher, birkaç harita, bir şemsiye, bir sopa, birkaç bıçak ve bir satır kuşanarak yaklaşık üç buçuk yıl boyunca dağlarda, tepelerde dolanıp durdu.

Vacher'in deliliği eskisinden çok daha karanlık eylemlere yönelmiş, içinde biriken anormal şehvet, en küçük bir kıvılcımla parlayan bir canavarlık ateşine dönüşmüştü. Yıllar süren gezginlik döneminde -kadın ve erkek- en az on bir kişiyi katletmiş ve aç

bir kurt gibi parçaladığı kurbanlarına -çoğuna öldürdükten sonra- tecavüz etmişti.

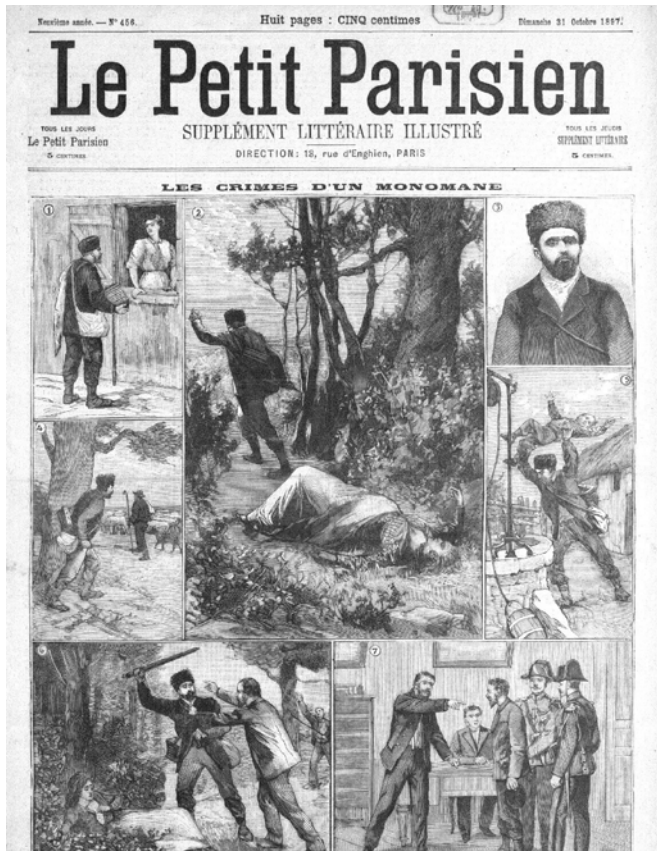
Joseph Vacher'in duruşmasında akli dengesinin yerinde olmadığı ileri sürüldü. İddiaya göre, bir kuduz köpek tarafından ısırılmış, zihni 9 yaşında bir çocuk zihnine dönüşmüş ve içinde kötü niyetli kişilikler oluşmuştu. Bu iddia, ciddiyle araştırılmış ancak Vacher'de hiçbir kalıtsal akıl bozukluk, beyin hastalığı ya da epilepsi bulgusuna rastlanmamıştır. 29 yaşındaki Fransız Karindeşeni, 1898'de giyotinle idam edilmiştir.

Akıl sağlığı konusunda uzman kimi otoritelere göre, çoklu kişilik bozukluğu (MPD) olarak tanımlanan psikopati, şizofreninin bir türü olmaktan öte değildir ve hatta uyurma bir hastalık olarak kabul edilmelidir. Kurbanlarını avlamak üzere yöntemler geliştiren; onları iyilik maskesi altında kandıran; cesetleri, kanıtları ve suç aletlerini yok etmeye çalışan; adaletin elinden türlü yollar deneyerek kaçan suçluların cezai sorumluluktan kurtulmak için delilik kisvesine bürünmesi ancak kurnazlık olarak addedilebilir.

Fahişeleri boğarak öldürmeye kendini adanmış bir seri katil, Tenesee'deki bir hayvanat bahçesinde fil bakıcısı olarak çalışan Thomas Huskey, 1992'de bir dizi cinayetle suçlanarak tutuklandı. Huskey çıktığı mahkemede dört kadını öldürdüğünü büyük bir aldırılmazlıkla itiraf etti. Fahişeleri öldürerek topluma hizmet ettiğini düşünüyordu. Üstelik suçları işlediği aleniydi, kurbanlarından hatıra olarak kesip aldığı vücut parçaları yatak odasında bulunmuştu.

Ancak mahkemenin ilerleyen safhalarında avukatı, onun bu itiraflarının geçersiz olduğunu ve gerçekte bu dehşet verici suçları işleyenin Thomas Huskey'in ikinci kişiliği Kyle olduğunu iddia etti. Üstelik kasabanın şerifi ve yardımcısı da bu tuhaf hikâyeyi makul bulmakta ve Thomas Huskey'i destekler görünmekteydiler.

Jüri üyelerinden bazıları da bu saçma sapan savlardan etkilenince dava düşme aşamasına geldi, ancak savcılığın direnmesi sonucunda Thomas Huskey seri cinayetler öncesindeki iki tecavüz suçundan yırtamayarak güç bela 64 yıla mahkûm edilebildi.

Gerçek hikâyelere benzeyen ve şöhret meraklısı psikiyatrların desteğiyle yapılan kurmaca vakaların yanı sıra nasıl olduğu hâlâ bulunamamış, gizemi çözülememiş olaylara rastlanmadığını iddia edemeyiz. Bu vakalar ne ölçüde sarsıcı olursa olsun, gizli hayatlar süren çoklu kişilik bozukluğu hastalarından hiçbirinin yaşamöyküsü, ABD’li seri katil Ted Bundy’ninki kadar dehşet uyandırıcı değildir.

70’li yılların sonunda sıradan vatandaşlar -ilkokul döneminde biraz utangaç olmakla birlikte- cin gibi bir çocuk, Washington Üniversitesi’nde parlak bir hukuk öğrencisi olan yakışıklı Ted Bundy’nin 28 genç kadını öldürmüş, korkunç bir seri katil olduğunu öğrendikleri haberlere inanmak istememiş ve bunun bir komplo olduğunu düşünmüşlerdi.

Çağdaş seri katillerinin öncül örneği kabul edilen Bundy o kadar çekici ve sevimliydi ki, onunla tanışan genç kızlar çok kısa süre sonra onun başka bir kişiliğe bürünüp canavarlaşmasına tanık oluyor ve sonrasında onun akla hayale gelmeyecek kadar korkunç işkencelerine maruz kalıp ölüyorlardı.

Eski hukuk öğrencisi Bundy mahkemede savunmasını kendisi yaptı. Bütün cinayetlerini içindeki kötü kişiliğinin işlediğini, kendisininse tamamen masum olduğunu iddia etse de jüriyi ikna etmeyi başaramadı, ancak ölüm cezasına mahkûm olduğu halde infazını 10 yıl geciktirdi.

Pek çok uzmana göre, Ted Bundy gerçek bir MPD “çoklu kişilik” vakasıydı. Başka gerçek hastalar da vardı. İşlediği suçları kötü kişiliğinin üzerine atarak yargılandığı davadan ceza almayan istisna bir şahsiyet, William S. (Billy) Milligan bu yönüyle konunun ilklerinden biri olmuştur, zira Milligan tedavi görerek iyileşmiş ve diğer kişiliklerinden kurtulabilmişti.

Bir komedyen ve kumar hastası olan babasının intiharı ve annesinin de yaptığı sorunlu evliliklerin neticesinde küçük Billy daha beş yaşındayken üç kişiliği birden idare etmeye başlamış ve yaşadığı aile travmaları devam ettikçe bu kişiliklere her geçen gün yenisi eklenmişti.

Üvey babası, Billy henüz 8 yaşındayken ona cinsel istismarda bulunmuş, zaten yolunda gitmeyen aile hayatının bünyesinde oluşturduğu psikolojik bozukluklar son raddeye gelmişti. Billy Milligan 20’li yaşlarında silahlı soygun ve tecavüzlerin ertesinde tutuklandı. İslahevinde iki yıl kaldıktan sonra şartlı tahliye edilen Milligan, çıktıktan birkaç ay sonra üç kadına daha tecavüz etti, çocuk kaçırmaya, ağır soygun ve başka tecavüz suçları işledi.

Avukatı savunmasını hazırladığı sırada, bir dok-

tor tarafından akut şizofreni teşhisi kondu, daha detaylı bir muayenede başka bir psikolog tarafından çoklu kişilik bozukluğu hastası olduğu iddia edildi. Şizofreni teşhisiyle beraber Florida Eyalet Mahkemesi, William S. Milligan’ın cezasını akıl sağlığını kazanıncaya kadar ertelemeye karar verdi.

On yıl boyunca akıl hastanesinde kalan Billy Milligan ekstra kişiliklerinden uzun süre kopamadı. Doktorlar ona yardımcı olamıyor, bu yüzden göz-

lem altında tutmayı sürdürüyorlardı. Sonunda, iyi kişiliklerini ödüllendirerek yüceltip bir yandan da zihnini ele geçirmeye çalışan kötü karakterleri baskılayan psikoterapi seansları etkili olmaya başlamıştı.

Milligan’ın baskın, güçlü ve karanlık karakterlerinden biri olan Yugoslav asıllı Ragen’in -Billy bu kişiliğe geçtiğinde dili Slav aksanlı bir İngilizceye çalıyor ve Sırpça yazıp konuşabiliyordu- ve bateri çalıp karakalem port-

reler çizmekten hoşlanan sigara tiryakisi Allen’ı zihninden söküp atması birkaç yıl daha sürdü.

Billy akıl hastanesinden ayrıldığında 36 yaşındaydı ve sonrasında hiçbir suça bulaşmadı, örnek bir vatandaş gibi davrandı. Billy Milligan’ın orijinal benliğine geri dönmesi insan ilişkilerini olum-

lu etkilemiş, çevresindekiler ona saygı duymaya başlamışlardı. Ne var ki ruhunda saldırganlıktan eser kalmayan kişiliği bu defa öteki uca gitmiş, aşırı kırılgan ve -melankolik denecek kadar- duygusal bir insana dönüşmüştü.

Mahkeme kararıyla serbest kaldıktan beş yıl sonra, California’da yaşarken kısa film çekmek üzere yola çıktı. Belgesel odaklı bu yolculuktan sonra kendisine uzun süre ulaşılamadı, hiçbir ta-

nıdığı kendisiyle iletişim kurmadı ve 2014'te 59 yaşındayken Ohio'daki bir bakımevinde kanserden öldüğü öğrenildi.

Mahkemede çoklu kişilik bozukluğu olduğunu iddia eden bir diğer kötü şöhretli cani, Chicago'da işçi sınıfına mensup bir aileden gelen John Wayne Gacy (1942-1994) Demokrat Parti'nin seçim bölgesindeki bir danışman, işadamı ve komşularının partilerinde palyaçoluk yapan şefkatli ve iyiliksever bir insan görünümündeydi.

Gacy, Amerika'nın belki de en tanınmış "çoklu kişilikli" ruh hastasıydı. Hastanede yatan çocukları eğlendirmek için büründüğü palyaço kılığının arkasında korkunç bir seri katil olduğu uzun yıllar sonra öğrenilmişti. 1978 yılında işlenen bir cinayetin şüpheli olarak gözetimine alınınca işin arkası çorap söküğü gibi gelmişti.

John Wayne Gacy'nin tüyler ürpertici cinayetleri gerçekten de en metanetli insanın bile midelerini bulandıracak kadar iğrençtir. 22 Aralık 1978'de Gacy karanlık sırlarının açığa çıkmasının kaçınılmaz olduğunu fark ettiğinde polise itirafta bulundu ve dedektiflere, "İçimde dört ayrı kişilik var," dedi. Gacy'nin içindeki dördüncü kişi, Jack Hanley "esas" katildi ve bütün kötü işleri o yapmıştı.

Tüm dünyada yankı uyandıran Gacy davasıyla son bulunduğu düşünülen çoklu kişilik bozukluğu savunmaları sonraki yıllarda da avukatların nihai çare arayışlarından biri olmayı sürdürmüştür.

Ocak 2011'de Teksas eyaletinin en çok aranan adamı, namı diğer "Alacakaranlık Tecavüzcüsü" Billy Joe Harris tutuklandı. DNA analizleri onun iki yıl boyunca pek çok ağır suç ve cinayet işlediğini kanıtlar nitelik-

teydi. Mahkeme tüm hızıyla sürerken bir yandan da savcılık tarafından önceki dönemlerdeki kirli çamaşırları, ağır suçları ortaya serilmişti.

Savunma cephesinde işler kötüye giderken mahkemede bilirkişi olarak yeminli ifade veren Dr. Colin Ross'un raporu ortalığı karıştırdı. Dr. Ross, mahkemede bir melek kadar uysal davranan Billy Joe'nun çoklu kişilik bozukluğu hastası olduğuna inanıyordu.

Harris'i kürsüye çıkardılar ve zanlının ikinci kişiliği olan alacakaranlık tecavüzcüsüne dönüşümünü dehşet içinde izlediler. Bakışları, ses tonu ve tüm saldırgan davranış özellikleriyle adeta başka birisi olmuş ve görevli polisler tarafından güçlükle zapt edilebiliyordu.

Celseyi izleyen basın mensupları ve jüridekilerin önemli bölümü duruşmalar boyunca masum bir iyilik timsali maskesiyle gördükleri Billy Joe'ya inanmış görünüyordular. Zavalcılık çok hastaydı ve tedavi olmalıydı.

Billy Joe Harris'in cezadan yırtma planı, sevgiliyle yaptığı cezaevi görüşmesinin gizlice kaydedilerek mahkemeye sunulmasıyla son buldu. Bu ses kaydında mahkemede nasıl numara yaptığını böbürlenerek anlatmakta ve çift kişilikli rolü yapmakta üstüne olmadığını fütursuzca söylemekteydi.

Kayıtları dinleyen yargıç bu işe çok sinirlendi; Dr. Ross'un raporunu geçersiz kıldı ve jüriyi lağvetti. Yeni jüriyle devam eden celselerde Billy Joe Harris'in artık savunulacak bir tarafı kalmamıştı. Adalet yerini buldu ve Harris ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı.

Görüldüğü gibi, çoklu kişilik bozukluğu vakaları her dönemde toplumu sarsmayı sürdürmüştür. Uzmanlara göre ailevi sorunlara, dayak ve işkenceye maruz kalan çocuklar, büyüdüklerinde id'in üst benlik tarafından baskılanması ve akabinde serbest kalmasının yol açtığı kişilik bölünmesi yaşayabilseler de genellikle bu davranış bozuklukları baskın karakter özelliği haline gelmez.

Kimi azılı suç makineleri mahkeme önünde tezlerini kanıtlamaya çalışmış ancak ömürlerinin geri kalanını hapisane yerine konforlu bir akıl hastanesinde geçirmeyi başaramamışlardır. Her şeyin sorumlusu ikinci kişiliğimiz de olsa hukuken tek bedene sahip olmanın dezavantajını her yerde ve her zaman yaşamak durumunda-yız. Eşe dosta uydurulan, "O ben değilim, bedenimi ele geçiren kötü kişiydi!" gibi bahanelerin sökmeyeceğini sizlere şimdiden söyleyelim.

BAY RIPLEY? NE YER NE İÇER •

Dünya, Thomas Ripley ile 1955'te Patricia Highsmith'in *Yetenekli Bay Ripley* romanıyla tanıştı. Highsmith'in yıllar sonra yaptığı bir açıklamaya göre bu tanışmaya gerçek bir olay vesile olmuştu.

New York'ta bir depoda çalışıyordu. Bu işi sadece iki hafta sürdürebilmişti çünkü portakal dolu kasaları günde sekiz saat boyunca hiç durmadan taşıyabilecek kadar güçlü değildi. Yine de elinden geleni yapmış ve hatta bir seferinde yorgunluktan bayılmıştı. ... İşten kovulduktan sonra önünden geçtiği şarküteri dükkanının vitrininden bir somun ekmeğe çaldığını hatırlıyordu. Ekmeği eve götürüp bir solukta mideye indirmişti. Dünya ona bu somun ekmeği borçluydu, hatta daha fazlasını.

Yetenekli Bay Ripley, Patricia Highsmith

Tatlı dilli, vicdansız, uyumlu, soğukkanlı, zevke sefaya düşkün, zeki, suçluluk duygusundan yoksun, hırslı, son derece bulanık bir etik anlayışına sahip, kurnaz, hedonist, büyüleyici, yetenekli Bay Ripley... Sadece poliseye türünün değil, dünya edebiyatının en akılda kalıcı, en tanınması gereken karakterlerinden, en unutulmaz antikahramanlarından biri. Dünya, Thomas Ripley ile 1955'te Patricia Highsmith'in *Yetenekli Bay Ripley* romanıyla tanıştı. Highsmith'in yıllar sonra yaptığı bir açıklamaya göre bu tanışmaya gerçek bir olay vesile olmuştu.

Patricia Highsmith, 1952 yılında kız arkadaşı Ellen Blument-

hal Hill ile Avrupa seyahatine çıkmıştı. Bir sabah İtalya'nın Positano kentindeki Albergo Miramare otelinde uyandı. Aslında Highsmith'in kariyerinde her şey yolunda gidiyordu. Şahane romanı *Strangers on a Train* yakın zaman önce usta Alfred Hitchcock tarafından sinemaya uyarlanmıştı. Fakat kız arkadaşıyla arası iyi değildi ve çalkantılı özel hayatı genç yazarı yoruyordu. Highsmith odasının sahile bakan balkonuna çıktı, sigarasını yaktı ve etrafı izlemeye koyuldu. Şortu, sandaletleri ve omuzundaki havlusuyla genç bir adamın tek başına sahilde yürüdüğünü gördü. Highsmith'in *Granta* dergisinin

1989 tarihli sayısında söylediğine göre genç adam epey düşünceli duruyordu. Huzursuz ve tedirgin görünüyordu. Peki, bu adam birileriyle mi tartışmıştı? Aklından ne geçiyordu? Highsmith o sırada bu sorulara cevap bulamasa da sahilde tek başına yürüyen tedirgin genç adamın imajı aklına kazınmıştı.

Nitekim Highsmith iki yıl sonra, Massachusetts eyaletinin Lenox kasabasında kiraladığı ufak bir kulübede bu imajdan yola çıkarak bir roman kaleme almaya başladı ve unutulmaz Tom Ripley'yi yarattı. Kızdığımız, hoşlanmadığımız ama yine de içten içe paçayı kurtarmasını istediği-

miz Bay Ripley. Boyutlu, merak uyandırıcı ve aynı ölçüde rahatsız edici bir karakter. Çok gerçek bir karakter. Highsmith'in Tom Ripley'yi yakinen tanıdığı birinden esinlenerek yazdığı hissine kapılıyorsunuz. Bunun ufak bir doğruluk payı da var tabii.

Annesini ve babasını küçükken kaybetmiş, soğuk halasıyla sevgisiz bir evde büyümüş, New York'ta yaşayan, 23 yaşında genç bir adam Tom Ripley. Hayatını ufak tefek dolandırıcılık işleriyle kazanıyor. Bir akşam bardayken yanına biri yaklaşıyor. Tom'un eski bir tanıdığı Dickie'nin epey zengin babası Herbert Greenleaf. Herbert'in Tom'dan bir ricası var. İtalya'nın Mongibello köyünde bohem bir hayat süren oğlunu bulup New York'a, aile işinin başına dönmeye ikna edebilecek birilerini arıyor.

Teklifin detaylarını konuşmak için Greenleaf ailesinin evine yemeğe gidiyor elbette. Martiniler ve kanepeler karşılıyor Ripley'yi. Üç kişilik bir masa, üzerinde mumlar, dev koyu mavi peçeteler ve masanın tam ortasında etli jölenin içine hapsedilmiş bütün tavuk... Ana yemek öncesinde de Céleri rémoulade... Bizim yoğurtlu kereviz mezemize benziyor aslında. Fransızlar bu mezeyi mayonez ve Dijon hardalıyla yapıyor. Üzerine de kıtır kıtır kornişon turşu parçaları serpiştiriliyor. Evet, Tom bu fırsatı geri çevirmiyor. Bay Greenleaf, Tom'un tüm seyahat ve konaklama masraflarını karşılamayı ve ekstra harçlık vermeyi teklif ediyor. Tom gibi dünyasına sığamayan, daha fazlasını arzulayan biri için kaçırılmayacak bir fırsat bu. Tom, hayatını tamamen değiştirecek bu seyahatten sadece Cleo'ya bahsediyor. İkili bu haberi kuzu pırzola ve güneybatı Fransa'ya ait iki şişe Médoc şarabıyla kutluyor.

Tom büyük umutlarla onu Avrupa'ya taşıyacak gemi yolculuğuna hazırlanıyor. Avrupa'yı ve özellikle Fransa'yı her zaman çok merak etmiş. Aslında sudan çok korkuyor Tom çünkü anne-

si ve babası, o henüz küçükken Boston limanında boğularak ölmüş. Kamarasına girdikten sonra Greenleaf ailesinin onun için gönderdiği bon voyage sepetini görünce keyfi yerine geliyor. Elmalar, üzümler, armutlar, çikolatalar ve birkaç ufak şişe likör... Bu, çiçekçilerin vitrininde gördüğünüz ve fiyatını öğrenince kahkahalar attığınız türden bir sepet Ripley için.

Keyifli, lüks bir deniz yolculuğunu geçmişini yâd ederek ve önündeki parlak geleceğin hayallerini kurarak geçiriyor Ripley ve nihayetinde Napoli'ye ulaşıyor. Zi' Teresa isimli bir restorana girip şahane bir yemek yeme planları kuruyor fakat sipariş vermekte zorlanıyor. Nihayetinde önüne başlangıç olarak minik ahtapotlar geliyor. Mönüyü yazmak için kullanılan mürekkepte pişirilmişçesine mor, minik ahtapotlar... Böyle yemeklere alışık olmayan Ripley'nin hoşuna gitmiyor ahtapotların dokusu. Önüne gelen ikinci tabağa bakınca da iştahı pek kabarmıyor: Farklı türlerde bir sürü kızarmış balık. Son olarak tatlıyı beklerken bir

çift ufak kızıl balık geliyor önüne. Ripley'nin yine de keyfi yerinde, şarap gevşemesini sağlamış, Vezüv yanardağı manzarasının tadını çıkarıyor...

Ripley nihayetinde varış istikametine ulaşıyor, Mongibello. Zengin, yakışıklı, umursamaz, rahat bir hayat süren Dickie Greenleaf'le tanışıyor. Soğuk bir duşun ardından Dickie'nin terasındaki rahat hasır sandalyeye bırakıyor kendini. Eli-ne hemen bir martini tutuşturuluyor. Üç kişilik bir masa kurulmuş; Dickie, arkadaşı Marge ve Tom için. Çok geçmeden dumanı üstünde spagetti geliyor masaya, yanına da koca bir kâse salata. Sonrasında da Dickie'nin değerli espresso makinesinin ürünü kahvelerini içiyorlar.

Ripley kısa sürede Dickie ile arkadaşlığını ilerletiyor ve hatta onun evine taşınıyor. Gündüzleri sahilde geçiriyorlar, sonra Dickie'nin teknesiyle deniz açılıyorlar ve ardından keyifli bir akşam yemeği... Martini eşliğinde kızarmış tavuk ve minik enginarlar. Yanında da "biscuit" dedikleri, dışı sert içi yumuşak, yuvarlak sıcak ekmekler ve tereyağı... Adını İtalya'nın Frascati kasabasından

Yetenekli Bay Ripley filminden

alan Frascati şarabı eşliğinde... Aslında her şey yolunda görünüyordu, güzel yiyecekler ve içecekler bunun kanıtı niteliğinde. Yine de Ripley'nin buraya geliş amacına uygun davrandığını söyleyemeyiz. Dickie'nin ilgisini ve sevgisini kazanmak için baba Greenleaf'in planından bahsediyor. Dickie'nin Amerika'ya dönmesini sağlamak yerine Tom, Dickie ile birlikte baba Greenleaf'in parasını harcıyor.

Böyle bir hayattan vazgeçmek epey zor Tom için. Dickie'nin neden dönmek istemediğini de çok iyi anlıyor. İstedikleri gibi geziyorlar, yiyorlar, içiyorlar... Napoli'de kırmızı şarap eşliğinde gerçek napoliten pizza yiyorlar. Roma'da geçirdikleri çılgın gecenin ardından latte ve "sweet roll" denen tarçınlı çöreklerle karınlarını doyuruyorlar. Isınmak için

İtalyan brendisi içiyorlar; tadı kötü olsa da amaca hizmet ediyor. Mongibello'ya döndüklerinde de birkaç kadeh bloody mary ile devam ediyorlar. Dickie'nin teknesiyle Capri adasına gidip sahil kenarındaki bir kafede birkaç kadeh Fernet Branca yudumlıyorlar. Fernet Branca, çeşitli aromatik ot ve bitki kökleriyle yapılan sert ve acı bir İtalyan içkisi. Alman Jaegermeister içkisinin İtalyan versiyonu. Çoğunlukla aperatif olarak tüketiliyor ya da sindirim düzenleyici olarak tercih ediliyor.

Bu rüyanın bir yerde sona ermesi gerekiyor elbette ve nitekim öyle de oluyor. Dickie ve Tom'un araları bozuluyor. Tom'un "queer" olma ve kendisine de bu etiketi yapıştırma ihtimali Dickie'yi rahatsız ediyor. Öte yandan sıkıntısını gideren bir araç olarak görüyor Dickie, Tom'u. Ve sonunda Tom'dan da sıkılıyor. Tom ise paniğe kapılıyor elbette. Bunun birçok nedeni var. Birincisi, misyonunu başarıyla tamamlayamadı ve baba Greenleaf'ten ödeme alamayacak. İkincisi, New York'taki eski hayatına dönmek ve tekrar sefil Tom Ripley olmak istemiyor. Panikliyor ve Dickie'yi daha da iten davranışlarda bulunuyor. Dickie, Tom'u sakinleştirmenin yolunu bir bara girip brendi söylemekte buluyor. Tom üç kadeh brendinin ardından daha iyi hissediyor kendisini ama Dickie'nin özellikle İtalyan brendisi istemesi canını sıkıyor. Herhalde Fransız brendisini hak etmiyorum, diye düşünüyor.

Dickie ve Tom'un iyi anlaştıkları zamanlarda planladıkları bir seyahate çıkıyorlar. Dickie epey gönülsüz olsa da San Remo'ya gidiyorlar ve film işte burada kopuyor. Dickie'nin ondan kurtulmak istediğine emin olan Tom, Dickie'yi tamamen ortadan kaldırmayı planlıyor. Tek

amacı da Dickie'den kurtulmak değil. Aslında Dickie'nin yerine geçmek, onun hayatını yaşamak istiyor. Nitekim ufak bir tekneyle gezintiye çıktıklarında Dickie'yi öldürüyor, tekneyi de koca taşlarla batırarak olay yerinden uzaklaşıyor.

Bu olayın hemen akabinde Tom Ripley karakterine ilham kaynağı olan o sahneyi, romanın belki de en canlı ve etkili sahnesini okuyoruz. Dickie'yi öldürmenin fiziki ve zihinsel yorgunluğunu omuzlarında taşıyarak kalabalık ve uzun sahil şeridi boyunca şortu ve sandaletleriyle yürüyor Tom. Karaya çıkar çıkmaz bol şekerli beş espresso ve üç kadeh brendiyle gücünü geri kazanmaya çalışmış. Bir an önce otel odasına varmaya çalışıyor. Ertesi gün güç kazanmak için sebzeli, makarnalı ya da pırlıçlı İtalyan çorbası minestrone içiyor. Bir yandan da planını kuruyor. Dickie'nin çeklerini alabilmek için imzasını taklit edecek, saçının rengini biraz açacak, hafif kilo alacak. Onun kıyafetlerini giyecek, yüzüklerini takacak, onun gibi davranacak, konuşacak ve onun gibi rahat ve ayrıcalıklı bir hayat sürecektir.

Mongibello'ya tek başına dönüyor Tom. Kendisine hemen koca bir bardak cin ve soda hazırlıyor, içine bir dilim limon atıyor. Alması gereken her şeyi aldıktan ve yapması gereken her şeyi yaptıktan sonra Dickie Greeleaf olarak Fransa'ya, Paris'e gidiyor. Fransız *Figaro* gazetesi satın alı-

yor, bir kafeye oturuyor. Dickie'nin bir seferinde, "Ne zaman Fransa'ya gitsem fine a l'eau içirim," dediğini hatırlıyor Tom ve kendisine bir "fine a l'eau" söylüyor. Konyak ve su karışımı basit ama zamanında epey popüler bir içki.

Tom yeni hayatının, parasının, statüsünün, kıyafetlerinin, yüzüklerinin tadını çıkarıyor. Tek başına restoranlara, barlara, tiyatrolara giriyor. Yeni insanlarla tanışıyor, ev partilerine, şahane sofralara davet ediliyor. Dilimlenmiş hindiler, şişe şişe şampanyalar... İçi av hayvanı, balık ya da kırmızı etle doldurulmuş hamur işi "pâté en croûte". Ve yemeklerden sonra servis edilen, küçük, tuzlu ya da şekerli atıştırmalık "petit four".

Ne var ki bu suç, Tom'un peşini bu kadar kolay bırakmıyor. Dickie'yi görmek isteyen arkadaşları, Tom'la yüzleşmek isteyen Greanleaf ailesi ve çok da parlak olmayan dedektifler tarafından yürütülen bir polis soruşturması, "Dickie" olmayı Tom için tehlikeli kılıyor. Tom'un tekrar Tom olmaktan başka çaresi kalmıyor. Şaşırtıcı bir şekilde Ripley için işler yolunda gidiyor. Çok istemese de tekrar Tom Ripley olmak özgürlük getiriyor Tom'a. Roma'daki Grand Hotel'e gidip şahane bir yemekle ödüllendiriyor kendini. Sülün göğsü, bir tür tavuk göğsü yemeği "petto di pollo", içi dolgulu, üzeri sosla kaplı bir tür makarna "cannelloni" ve yanında İtalyan Valpolicella şarabı...

Yetenekli Bay Ripley filminden

Dickie'nin bir seferinde, "Ne zaman Fransa'ya gitsem fine a l'eau içirim," dediğini hatırlıyor Tom ve kendisine bir "fine a l'eau" söylüyor. Konyak ve su karışımı basit ama zamanında epey popüler bir içki.

GERÇEK KAZANIR

Tek adam karşısında zavallıya dönüşenler elbette gerçeği aramaz. Ama sıradan bir insanın cesareti tarih yazar.

Sanık sandalyesinde oturuyordu Gerçek. Biliyordu ne kürsüde oturan cübbeliler hâkim ne de kucagında duran kâğıt tomanı iddianame. Burası da mahkeme değildi. Diktatörün sirkindeki bir sahnedeydi sadece. Bundan bir yıl önce kapısını çalan polisler de 60 numara, yırtık ayakkabılar giymiş jonglörlerdi. Yoksa bir kelepçe nasıl bu kadar hızlı geçirilir bileklerine? Su dolu dikkörtgen akvaryuma vücudunu saran zincir ve kilitlerle atılır mı insan gerçek hayatta?

Gerçek, avukatının ciltlettiği ömründen üç mevsim çalmış kâğıt destesinin sayfalarını karıştırdı. Mahkeme duvarı suratı beyaza, dudaklarının çevresi cırtlak kırmızıya boyanmış savcı da kürsünün solunda aynı sayfaları çeviriyor, Gerçek'i taklit ediyordu. Mahkeme Başkanı, okuma gözlüğünü burnunun ucundaki büyük kırmızı yuvarlağa düşürüp tepeden baktı sanığa.

Beyaz boyanın altında belli belirsiz badem bıyıkları da kıpırdadı dudaklarıyla:

"Aklından bir sayı tut..."

Gerçek de o kadar saf değil. Anlamıştı hinliği.

"Bir" diye tuttu sayıyı aklında.

Mahkeme Başkanı'nın solundaki hâkim, altına siyah gözyaşları çizilmiş gözlerini merakla dikmişti Gerçek'e. Sağdaki hâkim de kocaman, kırmızı gülücük boyanmış dudağını ısıırıyordu.

İhtiyar suratındaki beyaz boya kırışıklıklarında çatlamış başhâkim birden kürsünün üzerine zıpladı. Kocaman ayakkabılarıyla paytak volta atarken bir sol elini bir sağ elini çenesine dayıyor, düşünmeye hakkı varmış gibi gözlerini tavana dikeyordu. Palyaço sakarlığında ters çevirip giydiği cübbesinin tersi rengârenk, büyük puantiyeliydi. Kürsünün üzerinde çömelip parmağını uzattı Gerçek'e.

"Müebbet!" diye kahkahalarla bağırdı.

İki yanındaki hâkim cübbelerinin ceplerinden konfetiler, yapma çiçekler saçarken "ağırlaştırılmış müebbet" diye şarkı söylüyordu.

Kafasına koyu yeşil sanığı geçiren savcı, kürsüye tünemiş uluyordu.

Gerçek, diktatörün sirkinde borazanlar öterken nasıl anlatsın kendini?

Zaten sirkin sahibi çoktan vermişti hükmü.

Bütün televizyon kanalları canlı yayınlamaya mecburken ağzından nefret kusmuştu. Hâkimlerin vereceği kararları ilan etmişti. Gerçek, cezaevindeki televizyondan onu izlemişti.

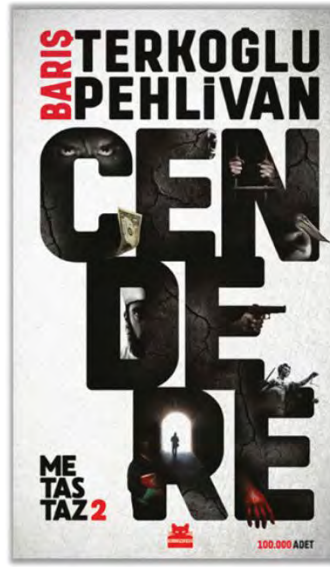
Silik kaşları, büyük göz torbalarının üzerine çöken adamın kalın alt dudağı ile badem bıyıkları hınçla kıpırdıyordu. Hapiste kalacağını ilan etmişti.

Kukuletaları rengârenk, üniformaları kırmızı-beyaz benekli adamlar, sanık sandalyesindeki Gerçek'in etrafını sardı. Kollarına girerken omuzlarındaki tahta tüfekleri, koca burunlu dev ayakkabıları birbirine dolandı. Düşe kalka sanığı götürürlerken kürsüdeki üç hâkim ile savcı kahkahalarla gülüyor, çok eğleniyorlardı.

Bu; rüya ile başlayan bir öykü değil.

Defalarca tutuklu yargılanan gazeteci arkadaşlarının duruşmalarını izlerken mahkeme salonunu bir sirk olarak hayal ettim. O duruşmalarda gerçekten bu denli uzaktık. Sanki bir Fellini filmi sahnesindeydik.

Siyasi iktidarın emrettiği senaryolar sergileniyordu mahkeme salonlarında. Talimatları yerine getirmek için tutuklama ya da ceza gerekçeleri arayan savcı ve hâkimler sıklıkla komik duruma düşüyor, aklın ve mantığın kalmadığı yargılanmaların içinde boğuluyorduk. Sanki bir Kafka romanının içindeydik.

15 Temmuz Darbe Girişimi, roman olsa yazarı aşağılanacak kadar saçmaydı ve gerçektir. Dünyanın en gelişmiş silahının içinde oturan savaş pilotu, "Mehdi için!" diyerek Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni bombaladı.

CEZADAN MUAF KARANLIK

Elbette sadece hafızamızdaki yakın geçmişin gerçeği değildi hukuksuzluk. Bu ülke hep aç bırakıldı demokratik değerlere, yargının bağımsızlığına. Kontrgerilla her zaman cezadan muaf, kurbanları ise adaletsizliğe mahkûmdu. Darbe yolunu döşeyen katliamlar karanlıkta bırakıldı. İdamlar, yargısız infazlar, işkenceyle faşizm hüküm sürdü. 1990'larda, "Devlet için kurşun atan da yiye de şerefli dir," denilerek uyuşturucu kaçakçıları, mafya liderleri kahraman ilan edilirken katledilen muhalifler çukurlarda çürüdü. İktidara hizmet edenler, üniformalı ya da cübbeli bir kalkan ile korunurken muhalif olanlar, ülkenin aydınları devletin karanlık dehlizlerinde boğuldu, cezalandırıldı.

SIYASAL İSLAMIN DEMOKRASİ TRAMVAYI

2000'lere gelindiğinde siyasal İslam iktidarının yüzünde "geçmişle hesaplaşma" maskesi takılıydı. Oysa geçmiş suçların ortağıydılar, iktidara hiçbir zaman uzak olmamışlar, hep kadrolarında yer almışlardı. Yolsuzluk ağlarında cezasızlığın keyfini sürmüşlerdi.

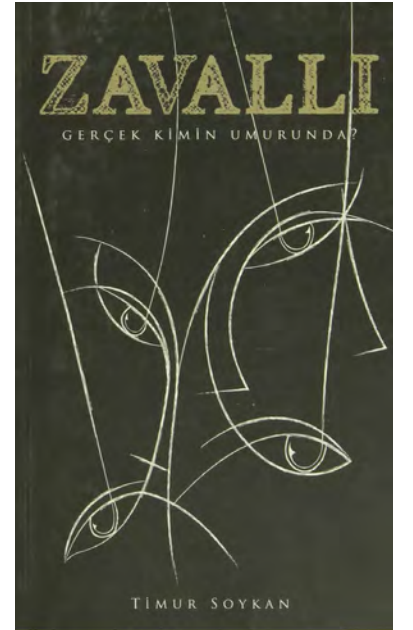
Demokrasi tramvayıyla takiye yolculuğundaydılar artık. Emperyalizmin "İlimli İslam Projesi"nin eşbaşkanıyken Cumhuriyet devrimlerini usulca kemiriyorlardı. Ülkeyi kuranlara karşı yürüttükleri onlarca yıllık sinsi savaşta emperyalistlerin desteğiyle hızlanmış, mevziler kazanarak durakları geçmişlerdi. Demokrat maskesi takan İslamcıların yolculuğunda Avrupa Birliği sadece kullanışlı sahte bir hedefti. Tramvaydan inmek için sabırsızlanıyorlardı.

Siyasal İslam iktidarının derin devleti olarak Fethullah Gülen Cemaati hazırlanmıştı. Demokratikleşme adımları atan AKP, devlet kadrolarına sessizce Fethullahçıları dolduruyordu. Medyada, iş dünyasında, meslek örgütlerinde, sivil toplum kuruluşlarında, yargıda hatta TBMM'de İmanın Ordusu'nun askerleri yerlerini almıştı. Örgütün imamlarının talimatıyla polisler operasyonlar düzenliyor, savcılar iddianame yazıyor, hâkimler karar veriyordu.

"Yeni Türkiye" dünyanın tüm komplo teorilerine parmak ısırtacak bir akılla onlarca koldan inşa ediliyordu.

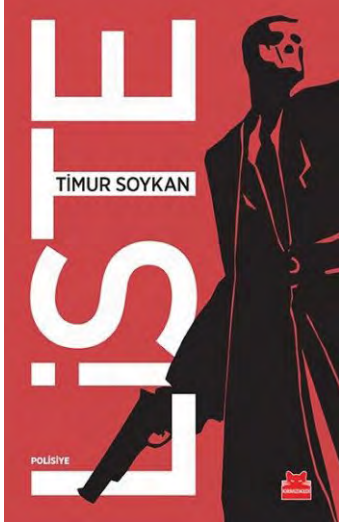
"YENİ TÜRKİYE'NİN CİNAYETLERİ"

5 Şubat 2006'da Trabzon'da Rahip Santoro, 19 Ocak 2007'de Hrant Dink öldürüldü. 18 Nisan 2007'de Malatya'da Zirve Yayınevi katliamı

yaşandı. Türkiye'nin en hassas yerine saplanan bıçaklar, kurşunlar kesinlikle rastlantı değildi. Siyasi hamleler dökülen kanlara eşlik etmişti. Siyasal İslam iktidarı öncesindeki "derin devlet" olağan şüpheliydi. Siyasal İslamcılar, bu sayede liberaller ve bazı farklı cenahları saflarına ustaca katmıştı. Menfaatler sağlayarak vitrinlerine kendilerinden olmayan "kullanışlı" isimleri doldurmuşlardı.

FETÖ'yü anlattığı için yargılananlar, hapis yatanlar, bizler haklı çıkmıştık. Ama AKP'nin inşa ettiği devasa adalet saraylarında suçlananlar yine biz olduk.

Ergenekon operasyonları, "2006- 2007 cinayetleri" üzerinde yükseliyordu. Katilleri yakalamayı, 1990'ların faşizmi ile hesaplaşmayı vaat ediyordu. İş makineleri güneydoğuda faili meçhulleri aydınlatmak için kazılar yapıyordu.

Henüz karanlık odalarda yapılan planları bilmiyorduk.

O günlerde *Radikal* gazetesinde çalışıyordum ve her yerden Ergenekon soruşturmalarının evrakı yağıyordu. Barda içerken bile soruşturma ifadelerinin elime geçtiğini hatırlıyorum.

Hrnt Dink'in katledilmesi hakkında haberler hazırlarken derin devletin yeni yüzüyle karşılaştım. *Hrnt Dink - Bir Güvercinin Katilleri/Sapan* kitabını Demet Bilge ile birlikte yazarken emin oldum; eski derin devletin tetikçileri değil, yeni aktörler bu cinayete yol vermişti. Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı koltuğunda oturan Ramazan Ak-yürek, Fethullahçıydı. İstanbul Emniyeti'nde Hrnt Dink cinayeti istihbaratının ulaştığı isimler de aynı cemaattendi. Trabzon'da cinayet hazırlıkları yapan katilleri kanatları altında tutanlar da eski derin devlet değildi.

Dink cinayetiyle ilgili sempozyumlarda bunları anlatan, istenmeyen kişi oluyordu. Hrnt Dink'in arkadaşı olduğunu söyleyenler, iktidarın nimetleriyle donatılmıştı ve bu konuda konuşanları duymak istemiyorlardı. Dink ailesinin etrafını da onlar kuşatmıştı.

2009'da yayımlanan *Habertürk* gazetesinin "F Tipi Astsubayın Fişleme İtirafı" manşetine imza atan Sibel Hürtaş'ın haberi tüm gerçeği ortaya koyuyordu: Fethullahçı Astsubay Ali Balta, Kayseri 2. Hava İkmal Bakım Merkezi'ndeki bilgisayara flash bellekle sahte fişleme belgeleri yüklerken suçüstü yakalanmıştı.

Bu haberi okuduğumda büyük kumpasın çöktüğünü düşünmüştüm. Ama öyle olmadı. AKP-FETÖ ortaklığının gücüyle gerçek söndürüldü. *Radikal* gazetesinde Ergenekon operasyonlarının Fethullahçıların kumpası olduğunu anlatan bir haber yazdığım için yargılanıyordum.

Bu süreçte en çok kafa yordüğüm soru şuydu: "Siyasi muktedirler gerçeği yok edebilir mi?"

Bu sorunun yanıtının "Evet" olabileceğini düşündüren yıllar geçti. 2011'de gazeteci dostum Ahmet Şık, Fethullah Gülen Cemaati'nin emniyet ve yargıdaki örgütlenmesini anlatan *İmamın Ordusu* kitabını yazdığı için tutuklandı. Kitap henüz taslak aşamasındaydı. Odatv'de Fethullahçı yapılanmayı anlatan gazeteciler de hapsedilmişti.

Aynı günlerde çalıştığım *Radikal* gazetesinin kritik noktalarına Fethullahçılar yerleştiriliyordu.

Basın özgürlüğünü savunan arkadaşlarım ise sokaklarda eylemler düzenliyordu. Dönemin başbakanı Tayyip Erdoğan, Avrupa Konseyi'ndeki konuşmasında Ahmet Şık'ın kitabını bombaya benzetmişti. Savcı Zekeriya Öz, kitabı elinde bulunduranları tutuklanacağına dair mahkeme kararı çıkartmıştı. Ama *İmamın Ordusu* internetten paylaşıldı, yüz binlerce kişi kitabı bilgisayarına indirerek siyasal İslam'ın korku imparatorluğuna başkaldırdı.

Bu kitabın yok edilmesine karşı cesaretle mücadele edenleri yazsam onlarca kahramanlı bir kitap olur. Ben de *İmamın Ordusu* kitabını basabilmek için gazetede ki işimden ayrıldım, Postacı Yayınevi'ni kurdum.

GERÇEK KİMİN UMURUNDA?

Bizi izleseneiz Erdoğan'ın dediği gibi bomba hazırladığımızı zannederdiniz. Telefonlar dinleniyordu, polisler takip ediyordu. Cezaevinden gelen mektuplar gizlice elden ele geçiyor, bana ulaşıyordu. Sabaha kadar dizgisini yapıyordum. Matbaa hazırlıkları belli etmiyordu.

Dağıtımçı bulmak çok zordu. Bir grup insan, bir kitabı AKP-Fethullahçılar ortaklığının korku imparatorluğunda var etmeye çalışıyorduk.

Onlarca insan dayanışmayla o kitabı yayımladı ve İstanbul Kitap Fuarı'nda okurlar özgürleştirdi.

Dava duruşmalarında sahte deliller ve saçma suçlamalarla boğuştuk. Karamsardım. Bu kadar iftiranın içinden nasıl çıkacağımızı düşünüyordum.

Aklımda aynı soru duruyordu: "Gerçek kimin umurunda?"

AKP-Fethullahçılar ortaklığı döneminde geçen ilk polisiye romanımın üst başlığı da bu soru oldu.

Kitabın adı ise *Zavallı*.

Siyasi polisiye romanda bir polis öldürülüyordu. Onun ortağı, sistemin kendisine biçtiği roller sınırındaki bir komiserdi. Gerçeği ararken karşısında teşkilatın büyük sırları vardı. Hakikatten yoksunluğu ve gerçeğin cinnete sürükleyen gücünü anlatmaya çalıştım.

Bu sırada AKP ile FETÖ arasındaki iktidar kavgası gün yüzüne çıkmamıştı.

İkinci siyasi polisiye romanım *Liste*, AKP ile FETÖ'nün iktidar kavgasının ayyuka çıktığı dönemde geçiyor. Başbakan ve tüm devlet erkânının tören için buluştuğu köşkte işlenen bir cinayetin izinde tarihsel bir dönemi anlatmaya çalıştım. Tabii bir polisiye yazarı olarak iki kitapta da asıl hedefim; "Katil kim?" sorusu peşinde okura merak dolu bir macera sunmaktı. Tek adam karşısında zavallıya dönüşenler elbette gerçeği aramaz. Ama sıradan bir insanın cesareti tarih yazar.

15 Temmuz Darbe Girişimi, roman olsa yazarı aşağılanacak kadar saçmaydı ve gerçektir. Dünyanın en gelişmiş silahının içinde oturan savaş pilotu, "Mehdi için!" diyerek Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni bombaladı.

Darbe karşıtlığı dillerinden düşmeyen siyasi İslamcılar, darbeye kalkıştı. Onlar yenildikten sonra tüm iftiralarını, sahte delil-

lerini anlatmaya tek kelime yetiyordu: Kumpas.

AKP, eski ortağının ihanetinden kendi darbesini üretti.

Tüm dünyanın polisiye yazarlarının, komplo teorisyenlerinin hayal gücünün yetişemeyeceği gerçekleri yaşadık ve yaşamaya devam ediyoruz.

FETÖ'yü anlattığı için yargılananlar, hapis yatanlar, bizler haklı çıkmıştık. Ama AKP'nin inşa ettiği devasa adalet saraylarında suçlananlar yine biz olduk. Bu kez FETÖ'cü olmakla itham ediliyorduk.

Siyasetin emrindeki yargı yeniden komik duruma düşüyordu suçlar uydururken.

Çok fazla örnek sayabilirim.

Karikatürist Musa Kart, tatil rezervasyonu için aradığı turizm firması FETÖ ile iltisaklı diye suçlandı. Firma, Turizm Bakanı'na aitti ve her gün gazetede tam sayfa ilanı olan turizm şirketini binlerce kişi arıyordu.

Hukukçu Akın Atalay, evine parke döşeyen ustanın oğlunun iş yaptığı lokanta FETÖ'cü diye suçlandı.

Gazeteci Murat Ağirel'in uluslararası haber ajansıyla yaptığı 15 dakikalık telefon konuşması "sır görüşme" diye yazıldı iddianameye. Yandaş medyada günlerce casusluk algısı yaratmak için bu haber yayınlandı. "Sır görüşme" dedikleri bir radyoda kitabını anlattığı canlı yayındı.

Palyaçoların mahkemeleri hiç komik değildi.

Gazetecilik kitapları yazmaya devam ettim. Her iddianameyi gazetecilerin yargılandıklarıyla kıyasladım. Bizim kadar kolay suçlanan, tutuklanan görmedim. *Baronlar Savaşı*'nı yazdım. Uyuşturucu ticaretiyle, cinayetlerle suçlananlar gerçeği savunan gazeteciler kadar kalmıyor hapis-te. Cinayetleri adliye raflarında unutturulanlar çakarlı araçlarıyla son hız gidiyor trafikte.

Siyasi hesaplarla adalet sistemi bir bataklığa dönüştürüldü. *Baronlar Savaşı*'nın yanı sıra Barış Pehlivan ile Barış Terkoğlu'nun yazdığı *Cendere* ve diğer bazı ga-

zetecilik kitapları bu çürümeyi gözler önüne seriyor. FETÖ Borsaları'nda beraat kararları satılıyor. Skandallar ortaya dökülüyor ama kimse yargılanmıyor, cezalandırılmıyor. Bunu fırsat bilenler halkın vergilerini çalmaya, ülkenin kaynaklarını hortumlamaya devam ediyor. Suçluların cezasızlığı bu ülkeyi uçuruma sürüklüyor.

Siyasal İslam ve küçük mil-liyetçi ortağının cezasızlığı kol geziyor ülkede. Onlar yargıdan, pandemi kurallarından muaf ayrıcalıklılarıyla hükümdarlıklarının keyfini sürüyor.

Sirklerindeki palyaçoların kar-larlarıyla günlerini kurtarıyorlar.

Ama biliyorum "Gerçek kimin umurunda?" sorusunun yanıtını.

Hayat zannettikleri kadar za-vallı değil.

Gerçeği yok edebilecek güçte diktatör yok.

Sirkin borazanları nefessiz kalır.

Hakikatin gücü; istikrarı, tutar-lılığıdır, her zaman ayakta kalır.

Hiçbir siyasi güç yıkamaz.

Zavallılar tarihin utanç sayfa-larında yerini alır.

Direnenler ödedikleri bedel-leri, göğsünde madalya olarak taşır.

Gerçek her zaman kazanır.

**2000'lere
gelindiğinde siyasi
İslam iktidarının
yüzünde "geçmişle
hesaplaşma"
maskesi takılıydı.
Oysa geçmiş suçların
ortağıydılar,
iktidara
hiçbir zaman
uzak olmamışlar, hep
kadrolarında
yer almışlardı.
Yolsuzluk ağlarında
cezasızlığın keyfini
sürmüşlerdi.**

RÖPORTAJ: ÖZLEM ÖZDEMİR

ÖZGE DEMİR

GÜNCEL DAVALAR VE HUKUK SİSTEMİ

Ceza hukuku, kadın hakları, basın hukuku alanlarında çalışan Avukat Özge Demir'le günümüz Türkiye'sinde davaların, soruşturma dosyalarının ilerleme biçimini; tutarsızlıkları, zorlukları ve çıkış yollarını konuştuk.

Özge Hanım, biraz kendinizden bahsetmenizi rica edeceğim. Polisiyesever bir avukat olduğunuzu biliyorum.

2014 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldum. 2018'de zorunlu din dersinden muafiyet hakkında yazdığım tezle İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları Hukuku yüksek lisans programını tamamladım. Halen Yeditepe Üniversitesi'nde doktora çalışmaya devam ediyorum. 2018 Halit Çelenk Hukuk Ödülü - birincilik ödülünü aldım. Ceza hukuku, basın hukuku, tıp hukuku, kadın hakları kapsamında İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun üzerine avukatlık yapıyorum. Ve evet, polisiyeseverim.

Bir hukukçu olarak Türkiye'nin son yıllarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Genel olarak suç ve ceza kavramları nasıl bir değişim yaşadı ülkemizde?

Türkiye'nin son yıllarına baktığımda açık bir şekilde suçun tanımının belirsizleştiğini görüyorum. Hangi eylemin ne zaman suç olarak tanımlandığını bilemiyoruz. Örneğin 5 yıl önce atılmış olduğunuz bir tweetin, bugün birden fazla terör örgütünün propagandası olduğu veya bir şeyi savunurken bir anda halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiğiniz iddia edilebilir. Bir anda terörist olabilirsiniz.

Biliyorsunuz ceza hukukunda kanunilik ilkesi esas alınır. Kanunilik ilkesinin ise güvencesi kuvvetler ayrılığıdır. Bugün hem kanunilik ilkesinin hem de kuvvetler ayrılığının tahrip edildiği kanaatinde-

Ceza hukukunda kanunilik ilkesi esas alınır. Kanunilik ilkesinin ise güvencesi kuvvetler ayrılığıdır. Bugün hem kanunilik ilkesinin hem de kuvvetler ayrılığının tahrip edildiği kanaatindeyim. Bu belirsizlik, insanın güvencesiz bir ortamda, başına ne geleceğini bilemeden yaşamasına neden oluyor. Bu sıkışıklık ise adeta insanın nefesini kesiyor.

yim. Bu belirsizlik, insanın güvencesiz bir ortamda, başına ne geleceğini bilemeden yaşamasına neden oluyor. Bu sıkışıklık ise adeta insanın nefesini kesiyor.

Kadın ve çocuk istismarında, cinsel suçlarda, cinayetlerde veriler ciddi bir artışa işaret ediyor. Bir hukukçu olarak sizce bu artışın toplumsal, siyasal nedenleri nelerdir? Bireyi suça iten koşullar mı arttı?

Ben de ciddi bir artış olduğunu düşünüyorum, bu düşüncemin temeli ise çeşitli derneklerin, platformların raporlarına dayanıyor. Bana kalırsa özellikle kadına yönelik şiddetle ilgili suçlardaki bu artışın esas sebebi dinci gericilik. Laiklik ilkesi zedelendikçe eşitlik ve bilime dayanan dünya görüşü de zedelendi. Kadının erkekle eşit olmadığı fikri hâkim olduğunda "kadın iş aradığı için de boşanmak istediği için de" öldürülebilir hale geldi.

Dinci gericiliğin kadının kaç çocuk yapacağı, nerede olacağı, nasıl yaşayacağı, neyi giyip neyi giymeyeceği, kürtaj olup olmayacağı konularında kadını nesne haline getiren ve kadını aşağılayan söylemleri dile getirmesi, bu kısıtlara uymayan kadınlara tecavüz edilmesinin de öldürülmesinin de meşru olduğu fikrinin yaygınlaşmasına neden oldu.

Elbette bu fikirlerin dile getirilmesinde siyasi olduğu kadar ekonomik bir yan da var. Devletin kamusal hizmetten çekilmesi tüm bu yükleri kadının omuzuna bıraktı. Kadınlar ev işlerini yapıyor, çocuklara, hastalara, yaşlılara, engellilere bakıyor, ekonominin güvencesiz ve ucuz işgücünü oluşturuyor. Tüm bunların ekonomiye katkıları oldukça önemli, bu nedenle kadını eve göndermek ve evden çıkmaması için de etrafını ayıpla sarmak gerekli.

Bu suçların artışında ekonomik krizin doğrudan ve dolaylı etkileri, hemen yanı başımızda uzunca bir süredir devam eden savaş ve göçmen kadınların ve çocukların durumu, örgütsüz bir halkın etkileri de var.

Polisiye romanlarda suçun çözülmesi ve suçlunun tespit edilmesi için en önemli çalışmalar, adli tıp raporları, DNA gibi adli bilimlerin alanındaki kesinleşmiş kanıtlar, yazışmalar, telefon

kayıtlarıdır. Türkiye’de güncel pek çok davada suçlunun suçu kanıtlarla tespit edilirken cezasız bırakıldığını da görüyoruz. Bunun nedeni nedir sizce?

Aslında her geçen gün delil bulma yöntemlerinin ne kadar geliştiğine şaşırarak bakıyoruz. Ancak temelde üç sorun var sanırım. Birincisi, bilimsel yetersizlik kuşkusuz hâlâ bir sorun. İkincisi, var olan bilimin uygulanmasında yani herhangi bir suç ortaya çıktığında hemen müdahale etmek, delil toplamak, bu delilleri doğru şekilde muhafaza etmek konusundaki eğitim ve yöntem eksikliği. Üçüncüsü ise gücün elinde bulunduranların suçun ortaya çıkmasını istememe, örtbas etme veya az cezalar almasını sağlayarak adeta cezasız bırakma yönündeki iradeleri.

Peki, suçlu olduğu tespit edilen şahısların cezalandırılmaması, toplumda adaletle güven duygusunu nasıl etkiliyor? Bireysel suç oranlarının artmasının bir nedeni de bu olabilir mi?

Kadın cinayetlerinde ve cinsel saldırı davalarında karşımıza çıkan tablo bu oluyor. Faile ceza verilse dahi yargılama sonucunda zaten cezasında indirim uygulanıyor. Ceza infaz edilirken de

Devletin kamusal hizmetten çekilmesi tüm bu yükleri kadının omuzuna bıraktı. Kadınlar ev işlerini yapıyor, çocuklara, hastalara, yaşlılara, engellilere bakıyor, ekonominin güvencesiz ve ucuz işgücünü oluşturuyor. Tüm bunların ekonomiye katkıları oldukça önemli, bu nedenle kadını eve göndermek ve evden çıkmaması için de etrafını ayıpla sarmak gerekli.

fail doğrudan koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik hükümlerinden yararlanıyor. Halbuki infaz sisteminin, failin tehlikeliliğinin giderilmesini esas alması gerekirken infaz sistemimiz hem faili cezasız bırakmaya hem de cezaevinde tehlikeliliğinin artmasına neden oluyor. En başında, kurallara uymayan kadınların cezalandırılmasını meşru gören düşünce, bu sefer ceza almadan veya az ceza alarak sistem tarafından serbest bırakılarak bir kez daha destekleniyor. Tabii ceza hukuku ve infaz sistemi bizim son çaremiz, esasen suçun artmasını engellemek için toplumsal cinsiyet eşitliğini esas alan bir düzeni kurmamız, bunun için mücadele etmemiz gerekiyor.

Rabia Naz, Nadira Kadirova, Burak Oğraş ve daha pek çok isim... Çeşitli şekillerde öldürülen, ölen, şüpheli ölüm sınıfına koyabileceğimiz vakalar. Bu vakalarda adli tıp raporları, kanıtlar, gazetecilerin, özel araştırmacıların delillerle ulaştığı belirli kişiler/kurumlar var. Ancak mesela Rabia Naz cinayetinde, kızı öldürülen baba cezalandırılırken çocuğun ölümüne neden olanlara dair bir araştırma yapılmıyor. Biz de sosyal medyadan görüyoruz, takip ediyoruz. Böyle şüpheli ölüm dosyalarında davalar nasıl ilerliyor Türkiye’de?

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu’nun aylık raporu ile Bilim ve Aydınlanma Akademisi’nin son raporu şüpheli kadın ölümlerinin arttığına işaret ediyor. Biz kadınların, çoğunlukla

evde, en yakınları tarafından silahla öldürüldüğünü biliyoruz. Birleşmiş Milletler de 2019 raporunda kadınlar için en tehlikeli yerin evleri olduğunu ilan etmişti. Kadınlar pandemi sürecinde kendisine şiddet uygulayan kişi ile baş başa kaldı evde ve bu şiddet, bazen cinayete sonuçlandı. Kadınlar yardım çağıramadığı, hastaneye gidemediği gibi polisin gelmesi de gecikti. Tüm bunlar ölümün şüpheli olarak kalmasına neden oldu, çünkü en önemli deliller fail tarafından belki de yok edildi. Ama sadece bununla sınırlı kalmayan bir artış var şüpheli ölümlerde. Bunun en önemli sebebi etkili bir soruşturmanın yapılmamış olması. Şule Çet davasında, Prof. Dr. Halis Dokgöz ile Prof. Dr. Hakan Kar’ın raporu olmasaydı o dava, Şule’nin intihar ettiği belirtilerek sonuçlanacaktı. Saydığınız tüm davalarda tek talep, etkili bir soruşturmanın gerçekleştirilmesi.

Burada etkili soruşturma yürütülmemesinin bana kalırsa bir sebebi de ideolojik. Zaten kadınsanız, seks işçisiyseniz, transsanız ölümlerle sonuçlanan bu yolu siz seçmişsinizdir... Veya gerçekten arkanızda bir sermaye gücü yoksa, sıradan bir işçi ailenin evladı iseniz sizin için çok da uğraşmaya değer görülmez sanırım. Aileler soruşturmanın etkili yürütülmesi, tüm delillerin toplanması ve doğru bir şekilde değerlendirilmesi için mücadele etmek zorunda kaldı, kalıyor.

Bir tarafta da üniversitede protesto haklarını kullanan öğrenciler sabaha karşı evlerinden alınıyor ve tutuklanıyor, gazeteciler yazdıkları haberler yüzünden yargılanıyor. Adalet sisteminde bu nasıl oluyor? Yani tüm bu kararlar yasalardan çok hâkim-savcılarının bireysel kararlarına mı bağlı?

Hâkim ve savcılarının tarafsızlığı ve bağımsızlığı ile ilgili çok ciddi sorun var. Hâkim ve savcılarının sınavlara girme, seçilme, görevde

yükselme, özlük haklarıyla ilgili teminatlar konusunda ciddi sorunları var. Üstelik bunlar sadece kâğıt üzerinde ilk bakışta gördüğümüz sorunlar.

Çok iyi hâkimler ve savcılar yok mu, elbette var. Her şeye rağmen canını dişine takıp çalışıyorlar, hayret ediyorum. Ancak şu an istisna halindeler. Ben zaten meselenin sadece hâkimler, savcılardan ibaret olduğunu düşünmüyorum.

Kapitalist sistemde yaşıyoruz, hukuk zaten iktidarın kuvvetini korur ve sürekliliğini sağlar. Kuvvetler ayrılığı ideası ise iktidarın sürekliliğinde halk için de bir denge yaratır ve bir rıza ortaya çıkarır. İdeal kapitalist sistem budur, bu sistem özellikle 1800'lerin sonu ve 1900'lerin başında zaten emperyalist sisteme geçişle rafa kalktı. Daha sonra hukukun temel kavramlarının oturmaya başladığı birkaç on yıl yaşadı dünya, sonrasında ise aynı hukuk sisteminde hukuku kullanarak Hitler iktidara geldi. Neyse ki Sovyetler Birliği, Hitler'i yendi de insanlık uzunca bir süre nefes aldı. Bugünse Sovyet sonrası dönemde, aslında neoliberal politikaların uygulanmasına şahit oluyoruz. Neoliberal politikalar ise her şeyi belirsizleştirerek kaos yarattı ama en önemlisi bu kaostan yararlanarak kendi hukuki ve siyasi düzenini yarattı. Kapitalist sistem nihayetinde tam da budur bence.

Yoksa hukukun içindeki genel ilkeleri, kadın haklarını, işçi haklarını, kiracıların haklarını, çocuk haklarını, çocuk işçilerin haklarını, göçmenlerin haklarını, yüce adalet duygusu için çalışan hukukçuların kararları veya hâkim ve savcıların bireysel çabaları ortaya çıkarmadı. İnsanların mücadelesine dayandı. Ben esas sorunun, adaletsizliğin temelinde bu mücadeledeki geriye düşüş ve örgütsüzlük olduğunu düşünüyorum. Çünkü söylediğim gibi kapitalist sistem, tam da budur. Engels'in *İngiltere'de Emekçi Sınıfların Durumu* adlı eserini okuduğunuzda, bugüne çok benzeyen yanlar vardır.

Geçen gün önümüze düşen haberlerden biri de 301 maden işçisinin öldürüldüğü Soma ile ilgili davada, tutuklu tek kişinin işçilerin avukatlığını yapan Selçuk Kozagaçlı olması... Ya da çocukları kaybedilen Cumartesi Annelerinin yargılanması... Tek tek kişiler ya da kurumlar da hedef haline getiriliyor günümüzde.

Düzenle bir şekilde kavgası olan herkes hem siyasi olarak hem de hukuki olarak hedef oluyor. Zaten Türkiye'nin kurulduğu günden bugüne kadar tüm toplumsal davaların iddianamelerine baktığınızda da bunu görürsünüz. Hukuki olmaktan ziyade oldukça politik metinlerdir. Hedef alınan kişi de bizzat suçtur, suçun vücut bulmuş görünümleridir.

Biraz da İstanbul Sözleşmesi'ni konuşmak istiyorum sizinle. İstanbul Sözleşmesi tam olarak uygulanmıyordu ancak buna rağmen avukatlar istismar ya

da şiddet görenlerin lehine kararlar çıkartırken bu sözleşmenin maddelerine yaslanıyordu. Bir gece İstanbul Sözleşmesi'nden çıkıldı. Bu andan itibaren sizce ev içi şiddet, taciz, tecavüz vakalarında neler bekliyor mağdurları? Ayrıca İstanbul Sözleşmesi'nin fesih kararının da geçerli olup olmadığı tartışılıyor, işin o kısmında durum nedir?

Geçtiğimiz hafta, Cumhurbaşkanı kararıyla İstanbul Sözleşmesi'nden çekildiğini ilan etti Türkiye. Temmuz ayının ilk gününe kadar sözleşme yürürlükte. Yani mahkemeler bu sözleşmeyi şu anda uygulamak zorunda. İstanbul Sözleşmesi zaten uygulanmıyordu diyenler oluyor elbette ama kadına yönelik şiddetle mücadele ederken elimizdeki en önemli araç İstanbul Sözleşmesi. Uygulanmıyor diye, uygulanması halinde kadınların yaşamasını sağlayacak bir sözleşmeyi savunmaktan ve uygulanması için tüm şartları zorlamaktan vazgeçecek değiliz. Hukuki olarak ise sözleşme iptal kararı, Anayasanın 104. Maddesi gereğince temel hak ve özgürlükler konusunda bir kararname düzenlenemeyeceği için, bu çekilme kararının hukukken bir geçerliliği bulunmamaktadır. Barolar, örgütler hızlıca yürütmeyi durdurma talepli dava açıyor, açıyoruz. Herkesi de dava açmaya çağırıyorum buradan. İstanbul Sözleşmesi ile uyumlu 6284 Sayılı Kanun var, şu anda yürürlükte. İstanbul Sözleşmesi için mücadele etmezsek bu kanun da elimizden alınacak. Haklarımızı kimse bize vermedi, kimse de elimizden alınmasına izin vermemeliyiz.

Açıkçası ben iptal kararının nedenini de anlayamadım. Sözleşmenin sapkınlığa yol açtığı, aileyi yıktığı belirtiliyor. Sözleşme ayrımcılık yapma, herkese eşit davranıyor, bu zaten Anayasa'da var. Şimdi sözleşmeden çekilme kararı verenler, biz ayrımcılık yapacağız, eşitlik istemiyoruz mu diyor? Bir diğer mesele

Etkili soruşturma yürütülmemesinin bana kalırsa bir sebebi de ideolojik. Zaten kadınsanız, seks işçisiyseniz, transsanız ölümlerle sonuçlanan bu yolu siz seçmişsinizdir... Veya gerçekten arkanızda bir sermaye gücü yoksa, sıradan bir işçi ailenin evladı iseniz sizin için çok da uğraşmaya değer görülmez sanırım. Aileler soruşturmanın etkili yürütülmesi, tüm delillerin toplanması ve doğru bir şekilde değerlendirilmesi için mücadele etmek zorunda kaldı, kalıyor.

ise sözleşme kadına yönelik şiddeti önleme, koruma, kovuşturma ve bütüncül politikalar izleme konusunda devletlere pozitif yükümlülükler yüklüyor ve aileyi hedef almıyor. Sözleşmenin aileye müdahale ettiğini söylemek için şiddeti aileye içkin bir şey olarak görmek ve kadının da bu şiddete ses çıkarmaması gerektiğini benimsemek gerekiyor. Ben böyle görmediğimden sözleşmenin aileyle ilişkisini kuramıyorum.

Yetkililer sözleşmeden çekilmenin kadınları şiddetten korumak anlamına gelmediğini, aksine canla başla çalışacaklarını söylüyor. Ancak kadını şiddetten koruyan kapsamlı bir sözleşmeden çekilmek fiilen kadını şiddetten korumama yönünde bir adım ve faillere cesaret veriyor. Nitekim sözleşmeden çekildiğinin ilan edildiği günden bugüne kadın cinayetleri gündemimizde. Kadın cinayetleri politiktir diyoruz. Mücadele etmemiz, dayanışmayı yükseltmemiz gerekiyor. Sorunlar bir siyasi partiden ibaret değil. Kadına yönelik şiddet de cinayetlerden ibaret değil, kuşkusuz en acımasız olan, canımızı en çok acıtan oluyor ama iş hayatında, evde, sokakta, her yerde psikolojik, ekonomik, cinsel şiddete uğruyoruz. Üstelik bu şiddet türlerini çoğunlukla beraber yaşıyoruz ve bizim için hayatı bütünüyle yaşanmaz kılıyor.

Bu anlamıyla sadece yaşamayı değil, sermayeyi değil, insanı temel alan bir düzende, insana yakışır bir işte çalıştığımız, onurlu ve güzel bir yaşam istemeliyiz. *Devrim'de Kübalı Kadınlar* diye bir film

var. Herkese tavsiye ederim. Devrim sonrasında kadınların hayatlarının nasıl değiştiği gözler önüne seriliyor. Mesela belgeseldeki bir kadın diyor ki, eğer devrim olmasaydı ben de köydeki herkes gibi 13-14 yaşında evlendirilecektim. Şimdi şairim, kendi evimde yaşıyorum.

Sanırım bizim, herkesten çok kendimize bir hayat ve bir oda borcumuz var. Güzel bir yaşamı hak ediyoruz. Bu zorlu yolda mücadele en çok kendimizle, kendimiz için; ancak birlikte.

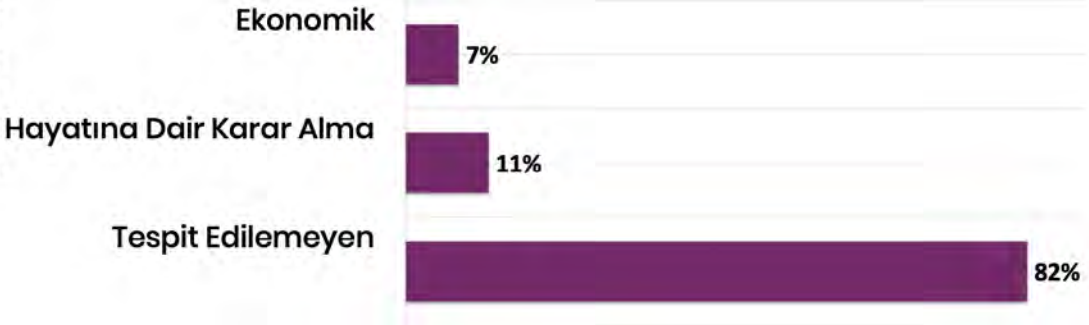
Bugün Türkiye’de herhangi bir cinayet/istismar suçuyla ilgili dosyada işini gereği gibi yapacak polisler, savcılar, hâkimlerin başkarakter olduğu romanlar yazmak, filmler, diziler çekmek ne kadar gerçekçi ve mümkün sizce?

Açıkçası işini gereği gibi yapan polisler, hâkimler ve savcılar var. Onları görünce gözlerimiz parlıyor. Ancak ben yukarıda saydığım tüm faktörler doğrultusunda tastamam gerçeği yansıtan bir romanın yazılmasının, filmler ve diziler çekilebilmesinin zor olduğunu düşünüyorum. Yine de tarihe baktığımda en sevdiğimiz sanatçıların, yazarların zorlu günleri yaratıcılıklarıyla atlattığını da görüyorum. Basının tekelleşmesi sözkonusu şu anda ama bu tekelin parçası olmak istemeyen gazeteciler bir şekilde kendi yollarını çizerek işlerini yapmaya devam ediyor. Türkiye’nin en önemli davalarını takip ediyorlar, kaleme döküyorlar ve sermaye ile siyaset arasındaki ilişki üzerine çözümlemelerini yazıyorlar. Tüm bu eserlerin aslında polisiye için veya siyasi romanlar için esin kaynağı olabileceğini düşünüyorum.

KADINLAR HANGİ BAHANELERLE ÖLDÜRÜLDÜ?

2020 MART AYINDA

Basının tekelleşmesi sözkonusu şu anda ama bu tekelin parçası olmak istemeyen gazeteciler bir şekilde kendi yollarını çizerek işlerini yapmaya devam ediyor. Türkiye’nin en önemli davalarını takip ediyorlar, kaleme döküyorlar ve sermaye ile siyaset arasındaki ilişki üzerine çözümlemelerini yazıyorlar. Tüm bu eserlerin aslında polisiye için veya siyasi romanlar için esin kaynağı olabileceğini düşünüyorum.

CİNSEL SUÇLARDA CEZASIZLAŞTIRILMA VE NORMALLEŞTİRİLME NESNESİ OLARAK ÇOCUK VE KADIN

Sanılanın aksine TCY'nin cezalandırma açısından yetersiz olduğunu düşünenlerden değilim. Sorun, bu maddelerin uygulanması noktasında yaşıyor.

Şiddet, tanımı en zor yapılan ve bir yandan da yaşamın her alanında belirlenen bir olgu olarak sürekli karşımıza çıkmakta olup yaşamın öznel alanından geniş bir toplumsal zemine kadar var olan ve suç olarak da tanımlanan bir gerçektir. Dünya Sağlık Örgütü şiddeti; eyleme girişen kişinin kim olduğuna göre intihar ve kişisel ihmal olmak üzere "kendine yönelik şiddet"; aile içi ve topluluklara yönelik "kişiler arası şiddet"; toplumsal, politik ve ekonomik boyutlarıyla "kollektif şiddet" olarak üç bölümde sınıflandırmaktadır. Çocuk istismarı ve kadına yönelik şiddet en önemli halk sağlığı problemlerinin başında gelmektedir.

ÇOCUĞA YÖNELİK CİNSEL İSTİSMAR

18 yaşın altındaki her birey çocuktur, burada 18 yaşla bir sınır getirilmekle birlikte çocukluğun başlangıç kısmı açıktır. Çocukluğun başlangıcı doğum mu, rahme düşme anı mı yoksa ikisinin arasındaki bir süreç olup olmadığı konusunda belirsizlik sürmektedir. Bu belirlenme, oluşum halindeki kapasitelerine saygı gösterilmesi gereken, hakların öznesi olan çocuk ile Devlet'in çocuğa özel koruma sağlama yükümlülüğü arasında bir dengenin kurulmasına dayanmaktadır. Tüm dünyadaki çocukların haklarını bilmesini sağlamak ve koruyabilmek için Birleşmiş Milletler'in 1989'da ortaya koyduğu Çocuk Hakları Sözleşmesi bir çocuk anayasası niteliğindedir ve Türkiye ilk imzalayan ülkelerdendir.

Psikososyal gelişimini tamamlamamış çocu-

Yunan mitolojisinde Zeus'un eşi ve ablası olan
Tanrıça Hera

ğün bir yetişkin tarafından cinsel uyarım için kullanılmasına cinsel istismar diyoruz. Bu tanım, cinsel içerikli sözel bir ifadeden tahayyül bile edemeyeceğimiz her türlü cinsel eylemi kapsamaktadır. Tarihsel süreçte çocuğun cinsel istismarına Yunan, Mısır ve Roma mitolojilerinde rastlıyoruz. Yunan mitolojisinde iki kardeş Zeus ve Hera, Mısır papi-rüslerinde ise firavunların kardeşleriyle evlendiği ve Roma İmparatorluğu'nda Kral Guarthigirmus'un kızıyla evlenip çocuk sahibi olduğu tarihsel belgelerde yer almaktadır. Tarihsel süreçte mitolojik ve antropolojik olarak çocuk cinsel istismarında sosyal, ekonomik, politik, dinsel, tıbbi ve hukuksal boyut bulunduğu çok açıktır. Günümüz çocuk paradig-masının temellerini ise Rönesans ve Aydınlanma ile birlikte bireyin değerine odaklanan hümanizm etkisiyle çocuklar sadece korunması gereken varlık olmaktan çıkmaya başlamış ve hakları da olan bir özne olarak algılanmıştır. Çocuk istismarının bilimsel olarak ortaya konulması ve tanımlanması ise ancak 20. yüzyıl içinde gerçekleşmiştir. Türkiye'de çocuk istismarıyla ilgili çalışmaların başlangıcı ise çok yeni olup daha çok adli tıp, sosyal pediatri, çocuk ve ergen ruh sağlığı uzmanlarının öncülüğünde yürütülmektedir.

Çocuk cinsel istismarı, saptanması çok zor ve çoğunlukla da gizli kalan bir olgudur. Buzdağının görünen kısımlarını irdelediğimizde cinsel istismar sanıldığı aksine yabancılar tarafından değil, %85 gibi çok yüksek bir oranda çocuğun baba, amca, dayı, kardeş gibi aile çevresinden erkekler, yaşadığı sosyal çevreyle ilgili öğretmen, mahalle eşrafı tarafından gerçekleştirilmektedir. Cinsel saldırının gerçekleştiği mekânlar da %80-85, çocuğun sık sık girip çıktığı ev, okul, işyeri, mahalle ortamı gibi tanıdığı bildiği mekânlardır. Dünyada kız çocukların yaklaşık %25'inin, erkek çocukların %9'unun çocukluk çağında herhangi bir cinsel istismara maruz kaldığı belirtilmektedir. Her yaştan ve sosyoekonomik gruptan çocuklar cinsel istismara maruz kalmakla birlikte sıklıkla 8-12 yaş arasında bir dağılım görülmektedir. Ülkemizde çocuk cinsel istismarının ortaya konmasına yönelik yeterli çalışma olduğunu söyleyemeyiz. Ancak TÜİK'in adli istatistiklerine göre ülkemizde 2010 yılında ceza mahkemelerinde çocuklara karşı işlenen cinsel suçlar kapsamında açılan dava sayısı 16 bin 135ken 2015 yılında bu sayı % 5,09 artış ile 16 bin 957'ye yükselmiştir. Ülkemizde 2014 yılında 11.095, 2015 yılında 12.689, 2016 yılında 16.877 ve 2017 yılında 18.623 çocuk cinsel istismara uğramıştır.

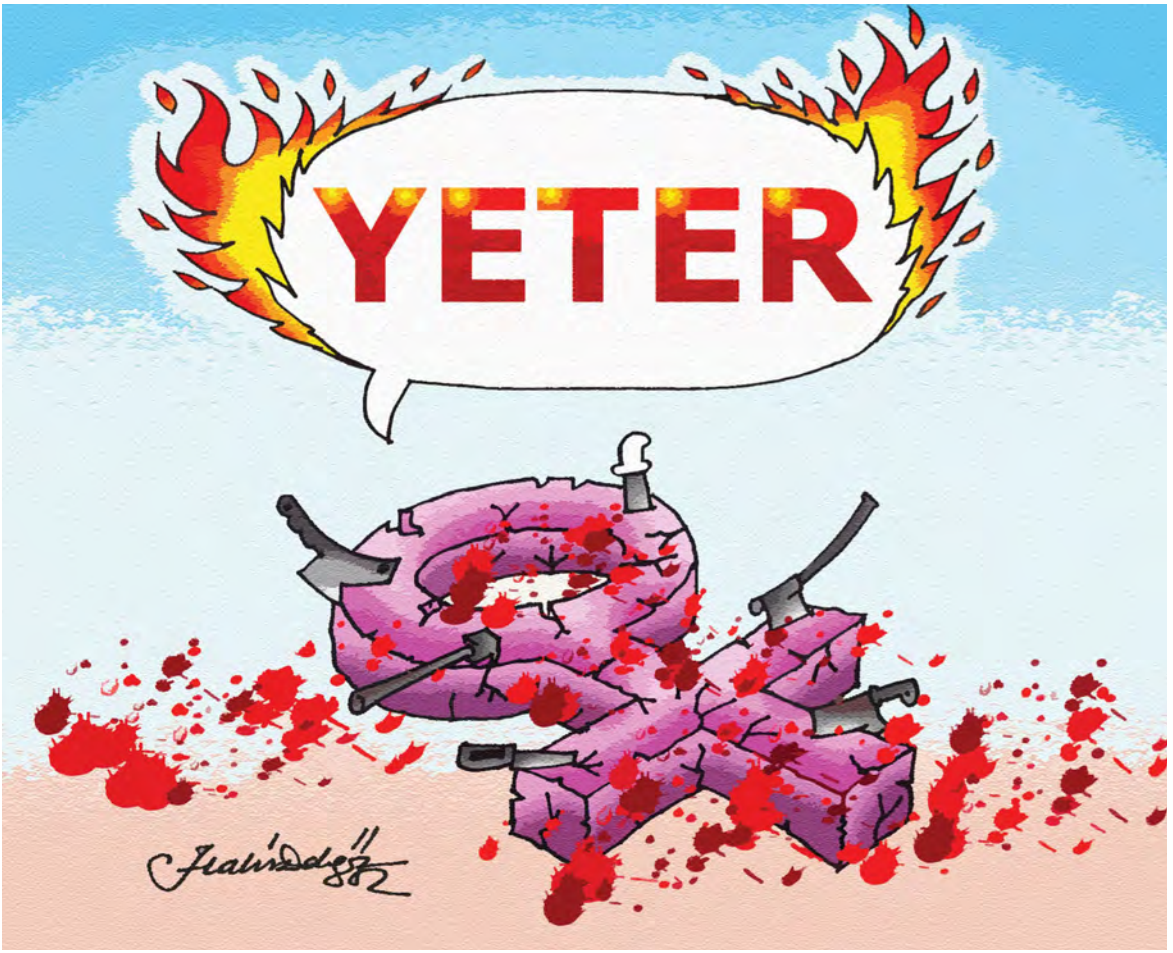
➤ KADINLARA YÖNELİK CİNSEL SALDIRI

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda 20 Aralık 1993 tarihinde kabul edilen BM Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge'de kadınlara yönelik şiddet ister kamusal ister özel

**Cinsel saldırı
olgularında indirim
ve zaman aşımı gibi
durumun sözkonusu
olmaması gerektiğini
düşünenlerdenim.
Gelişen bilim ve
teknolojiyle yıllar
sonra zaman aşımına
girmiş olayları adli
bilimler uzmanları
çözebiliyor.**

Çocuk cinsel istismarının ağır formlarından çocuk gebeler üzerine bir karikatür.

Boğazı kesilen, yakılan, rezidanslardan atılan kadınların çığlığı üzerine bir karikatür.

hayatta olsun, bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya özgürlükten keyfi olarak yoksun bırakma dahil olmak üzere kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veya acı verme sonucu doğuran veya bu sonucu doğurması muhtemel olan, cinsiyete dayalı her türlü şiddet eylemi anlamına geldiği vurgulanmaktadır. Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi, diğer adıyla İstanbul Sözleşmesi kadınlara yönelik şiddetle mücadelede en kapsamlı ve yeni sözleşmedir. Anayasamızın 90. Maddesine göre de ülkemizin imzalamış olduğu uluslararası sözleşmeler iç hukukun üzerindedir. Sözleşmelerle birlikte çocuklar ve kadınlar sadece korunması gereken varlık olmaktan çıkarak özel hakları olan özneler olmuşlardır.

Çocuklar ve kadınlar cinsel saldırıya uğrama riski en yüksek gruptur ve özellikle de cinsel saldırılar gizli kalmaktadır. Cinsel uyarım amacıyla kullanılan sözel bir ifade veya yazılan mesajdan cinsel organ teşhiri, oral, vajinal ve/veya anal yoldan penetrasyona kadar uzanan geniş bir spektrumda her türlü cinsel amaçlı eylemi kapsamaktadır. Cinsel saldırının şiddet içer-

mesi gerekmez. Parasal kazanç elde etmek için pornografik platformlarda kullanım ve fuhuşa sürüklenme gibi eylemlerle de karşımıza çıkabilmektedir. Araştırmalar istatistiksel bilgilerin yetersiz olduğunu ve eylemlerin büyük bölümünün gizli kaldığını, özellikle aile içi cinsel ilişki olan enstest olgularının ise yalnızca %10'unun hukuk konusu olduğunu göstermektedir. Yaş, cinsiyet, sosyoekonomik, kültürel düzey ve coğrafi bölge farkı gözetmeksizin her toplumda ve ülkede görülebilmektedir. Ölümle sonuçlanan cinsel saldırılar en ağır formdur. Son zamanlarda ülkemizde istismara uğrayan olguların rezidanslardan atılarak(!) öldüklerini görüyoruz. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2020 Raporuna göre; 2020 yılında erkekler tarafından en az 300 kadın öldürülmüş ve 171 kadın ise şüpheli şekilde ölü bulunmuştur.

Cinsel istismar ve kadına yönelik şiddeti sorun olarak görüp ortaya koymazsak çözüm de söz konusu olamayacaktır. Toplumda bu tür olguların cezalandırılmadığına yönelik bir algı giderek güçlenmektedir. Bu durum ise ölümle sonuçlanan cinsel istismar olgularının artmasına ve sıradanlaşmasına yol açmaktadır. Cinsel istismar

ile ilgili yaklaşımların çerçevesini kuşkusuz hukuk çizmektedir. Sizi hukuk maddeleriyle boğmak istemiyorum ancak erişkinlerin cinsel istismarı ile ilgili Türk Ceza Yasası (TCY) 102. Madde ve çocukların cinsel istismarıyla ilgili 103. Maddeyi biraz irdelemekte yarar bulunuyor. Sanılanın aksine TCY'nin cezalandırma açısından yetersiz olduğunu düşünenlerden değilim. Sorun, bu maddelerin uygulanması noktasında yaşanıyor.

➤ HUKUK NE DİYOR?

TCY 102. maddesine göre; Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlal eden kişinin cezası 5 yıldan başlıyor, eylemin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda 12 yıldan az olmamak üzere hapis cezası verilmektedir. Eylemin eşe karşı işlenmesi halinde, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı, kamu görevinin, vesayet veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, üçüncü derece dahil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş, evlat edinen veya evlatlık tarafından, silahla veya birden fazla kişi tarafından birlikte, insanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle işlenmesi ha-

linde verilen cezalar yarı oranında artırılır. Cinsel saldırı esnasında şiddet uygulanmışsa ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır. Ve suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü halinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası sözkonusudur.

TCY 103. Maddesine göre; çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, 8-15 yıl, mağdurun 12 yaşını tamamlamamış olması halinde verilecek ceza, istismar durumunda 10 yıldan, sarkıntılık durumunda 5 yıldan az olamaz. Sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin çocuk olması halinde soruşturma ve kovuşturma yapılması mağdurun, velisinin veya vasisinin şikâyetine bağlıdır. Cinsel istismar deyiminden; 15 yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte eylemin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış, diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar anlaşılmaktadır. Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, 16 yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur. Mağdurun 12 yaşını tamamlamamış olması halinde verilecek ceza 18 yıldan az olamaz, denilmektedir.

Suçun birden fazla kişi tarafından birlikte, in-

sanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, üçüncü derece dahil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından, kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. Cinsel istismarın, çocuklara karşı cebir veya tehditle ya da silah kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. Cinsel istismar için başvurulmuş cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması halinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır. Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü halinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

TCY Madde 104'te; reşit olmayanla cinsel ilişki düzenlenmiştir. Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, 15 yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, 2-5 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. TCY Madde 105'te; bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikâyeti üzerine, 3 aydan 2 yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına, fiilin çocuğa karşı işlenmesi halinde 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Çocuklarda ve erişkinlerde cinsel saldırıların belirlenmesi halinde cezalar hiç de az değildir. Af, infaz yasaları ve cezada indirim nedenleri imzaladığımız uluslararası sözleşmelere göre acilen düzenlenip uygulamaya sokulmalıdır. Sorunun, olguların adli birimlere yeterince başvurmaması ve başvuran olgularda ise cezalandırmada sorun olduğu inanç ve algısının topluma iyice yerleşmiş olmasından kaynaklandığı kanısındayım. TCY

62. maddesinde hâkimin takdiriyle bir indirim de sözkonusudur. Takdiri indirim nedeni olarak failin geçmiş, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri "gibi" hususlar göz önünde bulundurulabilir, denilmektedir. "Gibi", ucu açık ve gerekçelendirilemeyecek kadar öznel bir kavramdır. Cinsel saldırı olgularında indirim ve zaman aşımı gibi durumun sözkonusu olmaması gerektiğini düşünenlerdenim. Gelişen bilim ve teknolojiyle yıllar sonra zaman aşımına girmiş olayları adli bilim uzmanları çözebiliyor.

Sorun sadece hukuksal değil, aynı zamanda cinsel istismarın varlığı ve saldırganın belirlenmesine yönelik adli işlemlerin uygulamasından da kaynaklanmaktadır. Cinsel istismar olgularının olaydan sonra 72 saat içinde yapılandırılmış ve multidisipliner birimlerde değerlendirilmesinin kişide var olan fiziksel ve cinsel istismar bulgularının saptanmasının yanında saldırganın belirlenmesine yönelik laboratuvar incelemelerine de olanak sağlamaktadır. Cinsel istismara uğrayan olguların değerlendirilmesinde ülkemizde var olan birimlerin 24 saat hizmet vermekten uzak olması dikkate alındığında istismarın da mesai saatleri dışında da gerçekleştiği gerçeği ortadayken acilen bu tür olguları değerlendiren ve 24 saat hizmet veren bir yapılanmaya gereksinim duyulmaktadır.

Cinsel saldırı olgularının yargıya yeterince yansımaması ve gizli kalma eğiliminde olması kültürel, sosyal ve hukuksal kodlar kadar bildirimlerin yerinde ve zamanında yapılamaması, kanıtların zamanında açığa çıkarılamaması, hekim, öğretmen, sosyal hizmet uzmanı, çocuk gelişimci, polis, jandarma, psikolog ve hukukçu gibi uzmanların multidisipliner bir çalışma sisteminin parçası olamaması ve trajik boyutuyla çocuk ve kadına yönelik şiddetin cezasızlık olarak yansımaları ve normalleşmesi şeklinde karşımızda durması nedeniyle çok uzun ve zor bir sürecin bizi beklediğini söyleyebiliriz.

Çocuk istismarı ve kadına yönelik şiddet en önemli halk sağlığı problemlerinin başında gelmektedir.

POLİSİYE ROMANDA TOPLUMSAL SORUNLARA YAKLAŞIM

Heybeliada doğumlu ve bugün Yunanistan'ın uluslararası şöhrete sahip polis yazarı Petros Markaris kendisiyle birlikte katıldığımız bir panelde aynen şöyle konuşmuştu:

"1960'lardan sonra roman toplumsal sorunlar yerine karakterler üzerinde durmaya başladı. Ama son yirmi yıldır bu da değişime uğradı.. Postmodern dediğimiz bir tür çıktı ortaya. Sözgelimi Türk edebiyatında Orhan Pamuk; Orhan Kemal veya Yaşar Kemal gibi yazmıyor. Bu durum toplumsal romanın havada kalmasına neden oldu. İşte bu ortamda Avrupa'da polisiye roman, toplumsal romanın yerini aldı. Özellikle Yunanistan'da, İtalya'da, İspanya'da veya Türkiye'de yazılan polisiye romanları okuduğunuz zaman toplumsal boyutun ne kadar öne çıktığını hemen görüyorsunuz. Son dönemin polisiye romanları toplumsal sorunlara ayna tutuyor. Tabii saydığımız ülkelerde siyaset-mafya-ticaret üçgeninin birbirine benzemesinin de bunda payı olmalı.

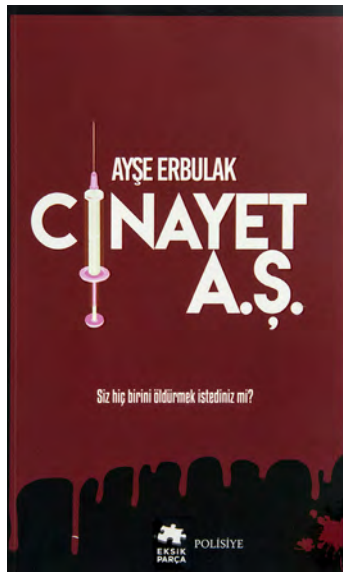
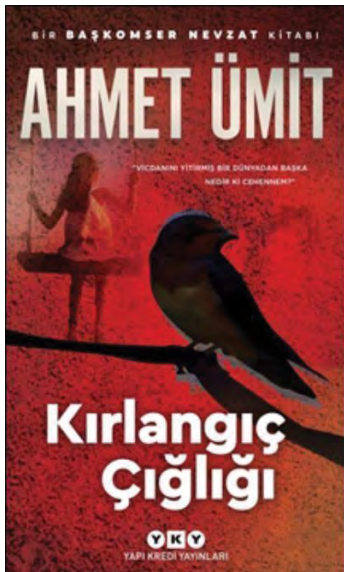
Toplumsal sorunların polisiye romana girmesi-

nin nedeni hiç kuşkusuz globalleşme. Dünya ekonomisiyle birlikte mafya da globalleşiyor. 'Siyasi polisiye' roman yazıp da uluslararası mafyadan söz etmek olanaksız. Mafyadan söz edince doğal olarak işin içine toplumsal sorunlar giriyor, insan kaçakçılığı, karapara aklama giriyor."

Dostumuzun bu tespitine tamamen katılıyoruz. Polisiye roman tarihine hızlı bir göz atarsak polisiye romanın toplumsal romanla ilgisinin Markaris'in söylediğinden daha erken başladığını görürüz.

İki dünya savaşı arası yıllarda yani 1920-40 arası Agatha Christie ve izleyicilerinin eserleriyle geleneksel "katil kim" romanları altın çağını yaşarken aynı yıllarda Amerika'da başını Dashiell Hammett ve Raymond Chandler'ın çektiği "kara roman" ekolü yazarları artık yalnız muammanın çözümüne odaklanmayıp toplumsal sorunlara eğilerek bu konuda mesajlar vermeyi yeğlemişlerdir.

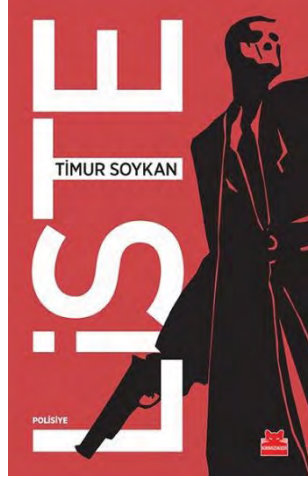
Onların dedektifleri, suçluları Holmes ve Poirot gibi koltuğunda oturup olayı çözen mantıklı dü-

şünme dehalarının aksine ipuçlarının yorucu analizi ve bununla ilgili analitik çıkarsamalarla değil, sokağa inerek, gözlemler yapıp onları izleyip yakalayarak ve inatçı bir şekilde hatta zor kullanarak sorgulamayla ortaya çıkarırlar. Gerçeğe kusursuz bir usa vurma sonucunda değil, kendilerini olayların akışına bırakıp değerlendirmelerini sürekli olarak yeniden gelişmelere uyarladıkları için ulaşırlar. Dikkatlerini ve bakışlarını yakın çevresi üzerine yoğunlaştırırlar çünkü çoğu zaman ölümlerle karşı karşıyadırlar. Hiçbir terslikten yılmaz, kavgaya cesaretle atılır ve işkenceye gık demeden katlanırlar. Bu sert özel dedektifler yine hâlâ ferdiyetçi tiplerdir ama artık eksantrik ve zengin meraklılar değildir; dedektiflik çoğu zaman mütevazı gelire karşılık onların ekmek parasını sağlayan meslekleridir.

Kara roman ekolünün polisiye romana yaklaşımını türün teorisyeni diyebileceğimiz Raymond Chandler şöyle anlatır:

"Geleneksel polisiye romanın savunucuları illa açık seçik bir muamma olsun, bu muammanın çözüm yolunu gösteren ipuçları düzenli bir şekilde etiketlenmiş olarak ortaya konulsun isterler. Ne var ki bütün bunlar benim için (Hammett için de) yeterli değildir. Polisiye romanların gerçekçi yazarı; gangsterlerin kentleri ve hatta ülkeleri yönettiği; otellerin, apartmanların, ünlü lokantaların parayı kerhanelerden kazanan adamlara veya madamlara ait olduğu; bir ünlü sinema yıldızının bir yeraltı çetesinin paravanlığını yaptığı; apartmanımızda yanımızdaki dairede oturan sevimli beyefendinin yasal olmayan müşterek bahis işinin patronu olduğu; evinin bodrumu kaçak içki ile dolu bir yargıcın, cebinde bir çeyrek litrelik içkiyle yakalanan garibanı kodese tıktığı; belediye başkanımızın para kazanma aracı olarak cinayetlere yeşil ışık yaktığı; hak, hukuk düzeninin yalnızca ağızlarında sakız olup, kimsenin uygulamaya yanaşmadığı bir

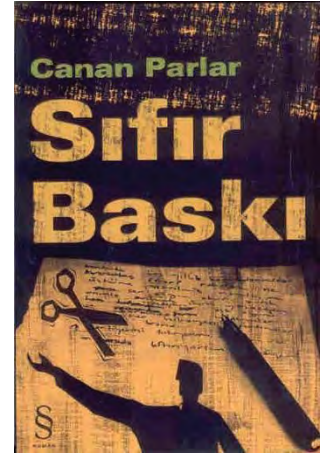

kavram olması nedeniyle gece karanlık sokaklarda güven içinde dolaşmadığımız; güpegündüz sokakta adam soyduklarına ve bunu kimin yaptığına tanık olup ilgililere bunu anlatacak yerde hemen kalabalık arasına karıştığımız; çünkü ifade verdiğimiz takdirde soyguncuların uzun namlulu tüfekler taşıyan dostları olduğundan veya polisin bile tanıklığımızdan hoşlanmayacağından korktuğumuz veya suçlunun savunmasını üstlenen hilekâr avukatın bizi mahkemede bir dizi geri zekâlıdan oluşan jüri önünde sıkıştırıp rezil etmesine politikacı tipli bir yargıcın izin vereceğinden çekindiğimiz bir dünyadan söz etmektedir."¹

Amerikan "kara roman" okulunun iki kurucusu dışında önemli isimleri Ross Macdonald, John D. MacDonald, William Riley Burnett, David Goodis, Jim Thompson ve Lawrence Sanders'tir.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra başta Fransa ve İspanya'da olmak üzere Güney Amerika ve özellikle İskandinav polisiyesinde toplumsal sorunlar artık suç ve muamma kadar önemli öğeler olmaya başladı.

Fransa'da Léo Malet, Frédéric Dard, Jean-Patrick Manchette ve özellikle Didier Daeninckx bu akımın öncülüğünü yüklenirken İspanya'da eski komünist, eski

II. Dünya Savaşı'ndan sonra başta Fransa ve İspanya'da olmak üzere Güney Amerika ve özellikle İskandinav polisiyesinde toplumsal sorunlar artık suç ve muamma kadar önemli öğeler olmaya başladı.

¹) Raymond Chandler, adı geçen eser, s.19

CIA ajanı, nihilist ve ağzının tadını bilen özel dedektif Pepe Carvalho'nun yaratıcısı Manuel Vázquez Montalbán ile Eduardo Mendoza, Meksika'nın sıradışı ve asi çocuğu Paco Ignacio Taibo II polisiye romanda toplumsal sorunları bir şamar gibi okurun yüzüne vurma- nın ustaları oldular.

İskandinav ülkelerinde ise Per Wahlöö-Maj Sjöwall çifti; Henning Mankell; Norveç toplumunun sorunlarını vurucu olarak ortaya koyan Karin Fossum ve diğ- gerleri toplumsal romanın yerini polisiye romanın aldığı kanıtla- yan eserlerin sahibi oldular.

Türkiye'ye gelirse 1990'lar- dan sonra ivme kazanan polisi- ye romanımızda gerek ivmenin mimarları Ahmet Ümit, Osman Aysu ve Celil Oker gerekse onları izleyenler polisiye romanı yalnız muammanin çözüm bulacağı ge- leneksel yapıdan kurtararak il- ginç polisiye gelişmeler yanında toplumsal sorunların irdelendiği ve iletilerin verildiği bir yapıya kavuşturdular.

Örneğin Ahmet Ümit, *Kar Koku- su*'nda Türk solunun trajik öykü- sünü, *Patasana*'da polisiye kurgu içinde bu topraklarda Hitit-Asur, Türk-Ermeni, Türk-Kürt benzeri anlamsız ama trajik çekişmeleri ve bunların neden olduğu dramı, *Kukla*'da basın dünyasındaki ay- mazlıkları, *Kırlangıç Çığı*'nda Suriyeli göçmenlerin sorunlarını irdelemeyi başardı.

Osman Aysu, *Mavi Beyaz Rap- sodi*'de İstanbul kökenli ve Yunan gizli teşkilatında çalışmak zo- runda kalan Dimitri Kalaycıoğlu tiplmesiyle sevdikleri vatanla- rından ayrılmak zorunda kalan insanların dramını, *Güvercin Ka- yalıkları*'nda Güneydoğu Anado- lu'da halen yaşanan "kan davası" sorununu "thriller" formatında başarıyla sorguladı.

Rahmetli Celil Oker de mesela *Çıplak Ceset*'te uyuşturucu soru- nuna, *Kramponlu Ceset*'te futbol- daki şike problemine, *Bin Lotluk Ceset*'te borsa oyunlarına polisi- yenin gizemli gelişimi içinde ma- haretle parmak basmıştı.

Bu üçlünün izleyicilerinden Es-

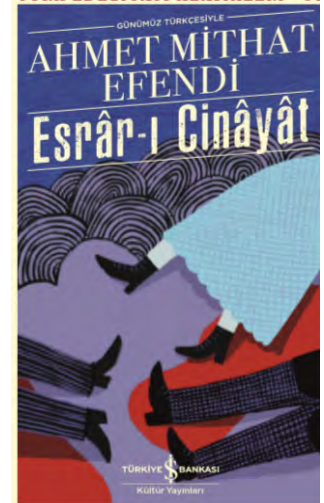
mahan Aykol, dedektifi Kati Hirşel aracılığıyla ülkemizdeki değer yargılarını eleştirirken Selçuk Al- tun, *Kurşun Lezzeti* ile eli kolu her yere uzanan siyasi iktidarla iliş- kili holdingleri, Cüneyt Ülsever yazdığı siyasi polisilerle derin devleti ve malum Fetö örgütünü, Armağan Tunaboğlu renkli dedek- tifi Metin Çakır'ın *Resim Cinayet- leri*'nde hırslı politikacıların olay- ları lehlerinde yönlendirmek için çevirdikleri dalavereleri, Canan Parlar başarılı romanı *Sıfır Bas- kı*'da ihale mafyasını, Algan Sez- gintüredi'nin dedektifleri Vedat Kurdel ve Tefo, *Katilin Uşağı*'nda akla ziyan güce sahip olan, para- larını nereye süreceklerini bile- meyen "krem dö la krem" tabaka mensuplarını vurucu şekilde teş- hir etmeyi başardılar.

Türk polisiyesinin üçüncü ku- şağı dediğim, başını Çağatay Yaş- mut, Ercan Akbay, Cenk Çalışır, Ayşe Erbulak, Alper Canıgüz, Gül- ce Başer, Elçin Poyrazlar ve Timur Soykan'ın çektiği yazarlar da po- lisiye romanda toplumsal sorun- ları irdeleme geleneğini sürdür- rüyorlar ve başarıyorlar. Örneğin Elçin Poyrazlar ülkemizdeki kadın sorununa, Timur Soykan belgesel nitelikte kitapları yanında yazdığı *Liste* ile çürümüş düzene başkal- dırıyorlar.

Edebiyatın en canlı, en etkile- yici ve kıpır kıpır bir türü polisiye romandaki bu gelişme muhakkak ki çok olumludur ve okuru polisi- yenin cazip ilmikleriyle toplumsal sorunlara eğilme olanağını sağla- mak övülecek bir gelişmedir.

Konuyu kapatmadan bir gönül borcumuzu da ödemek istiyorum. Bu gönül borcu Türk polisiyesinde ilk telif romanı yazan Ahmet Mit- hat Efendi'ye. Dönemin gazeteci- lerinin tabiriyle "Efendi Babamız" Ahmet Mithat Efendi, Türkçede ilk polisiye romanı kaleme aldığı gibi, polisiye roman yoluyla toplumsal sorunlara da ilk eğilen yazardır. Yazdığı *Esrar-ı Cinayet*'ta rezil bir üst bürokrat olan ama sarayla iliş- kisini iyi tuttuğu için kendisine hiçbir şey yapılamayan, dönemin Beyoğlu Mutasarrıfını romanı- na "Beyoğlu Mutasarrıfı" olarak

almış, yalnızca ismini değiştirip Mecdetin Paşa yapmış ve ilginç romanı içinde adamın bütün kirli çamaşırlarını teşhir etmiştir. Bu başarılı teşhir sonunda bütün fo- yaları ortaya çıkan Beyoğlu Muta- sarıfı, Avrupa'ya kaçmak zorunda kalmıştır.

DİKKAT ÇEKİCİ, GÜNCEL ARAŞTIRMA KİTAPLARI

Türkiye tarihi üstü kapatılmaya çalışılan olaylarla dolu. Faili meçhuller, kaybedilenler, polis şiddeti, kadın cinayetleri, çocuk istismarı, hapsedilen gazeteciler, yazarlar, siyasiler, göz göre göre gelen iş cinayetleri... Daha sayamadığımız onca hukuksuzluk... Tüm bunlar karşısında umudumuzun tükendiğini hissetsek de olup bitenleri araştıran, belgeleriyle bize aklatan cesur gazeteciler, yazarlar var neyse ki... Dosya konumuz bağlamında 221B okurları için mutlaka okunması gereken araştırma kitaplarını derledik.

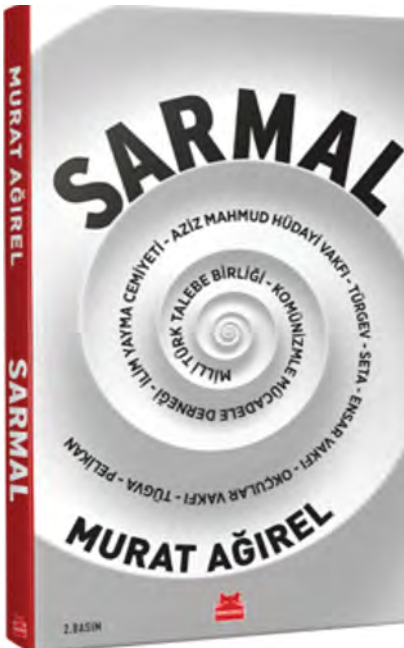

ÖLÜM TRENi, MUSTAFA HOŞ, A7 KİTAP

"- Hâlâ vagonların altında cesetler var. Deliller toplanmadı bile. Neden bu hattı açmak için bu kadar acele ediyoruz?"

-Açmamız lazım. TCDD'nin uluslararası birçok anlaşması var. Bu hattan yük trenleri geçiyor. O malzemelerin zamanında gitmesi lazım. Uluslararası yükümlülüklerimiz var. Yoksa çok zarar ederiz. Yani mecburuz."

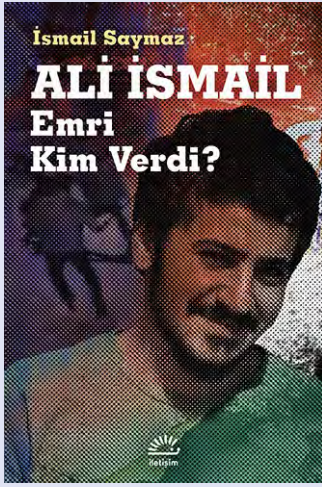
Kitabı okuduğunuzda sadece bir facianın perde arkası ve gerçeklerini değil, daha fazlasını göreceksiniz. İnsanı yok sayan bir anlayışın işlediği cinayetin üstünü nasıl kapatmaya çalıştığına tanıklık edeceksiniz. Okuduğunuz her satırda "Adalet ve Vicdan" kavramları yeniden sorgulanacak. Kan donduran, öfkeliendiren, gözyaşı döktüren ama mutlaka bilinmesi gereken bir süreç. Kısaca bu kitap bir cinayetin anatomisini anlatmaktadır.

SARMAL MURAT AĞIREL, KIRMIZI KEDİ YAYINEVİ

1950'li yıllardan itibaren önce ABD destekli, sonra Suudi Arabistan sermayesinin katkılarıyla bir "Siyasal İslam" organizasyonu kuruldu. Bu örgüt/organizasyon gelişti, büyüdü, çeşitli kollarıyla ağ gibi ülkemizi sarmaladı. Kadrolar yetiştirdi, kurumlara sızdı, bürokrasiye yerleşti, parça parça devleti ele geçirdi ve en sonunda "tam iktidar" oldu. Uzun yıllardır da Türkiye Cumhuriyeti devletini yönetiyor.

Şimdi ise onların çocukları, tıpkı 1950'li ve 60'lı yıllarda babalarının dedelerinden devraldığı gibi, bu organizasyonu babalarından devralmaya hazırlanıyor. Birinci kuşak oluşturdu, ikinci kuşak büyüttü, üçüncü kuşak ise günümüz Rabıta'sını kurarak hanedanlaşmaya hazırlanıyor. Kısacası MTTB'den TÜRGEV'e uzanan bu "Sarmal", cumhuriyetimizi dönüştürüyor.

ALİ İSMAİL – EMRİ KİM VERDİ? İSMAİL SAYMAZ, İLETİŞİM YAYINLARI

Ali İsmail Korkmaz, dört polis ve dört sivilin tesadüfi saldırısının değil, Eskişehir’de 31 Mayıs 2013’te başlayıp 3 Haziran’da son bulan örgütlü bir şiddetin kurbanı oldu. Sanıkların savunmalarından muhafazakâr ve milliyetçi oldukları görülüyordu. Ama daha önemlisi, dönemin başbakanından ilham almış, onun koruması ve teşviki altında çalışmışlardı. Bu nedenle sanık polis Mevlüt Saldoğan, mahkemede “Gezi darbe ise ben darbeyi bastırdım,” deme cüretini gösteriyordu. Ali İsmail’e tuzak kuran siviller ise Recep Tayyip Erdoğan’ın, “Yüzde elliye evde zor tutuyoruz,” dediği kitlenin parçasıydılar. Türkiye’nin başarılı gazetecilerinden biri olan İsmail Saymaz bu kitabında, tek “suçu” polis şiddetinden kaçmak olan Ali İsmail’in ölümüne neden olan olaylar zincirini ve bu cinayeti örtmek için oluşturulan örgütlenmeyi bir detektif titizliğiyle en ince detayına kadar inceliyor. “Emri kim verdi?” sorusunun yanıtını “düşman ceza hukuku”nu yürürlüğe koyan güç ve zihniyette aramız gerektiğini gösteriyor.

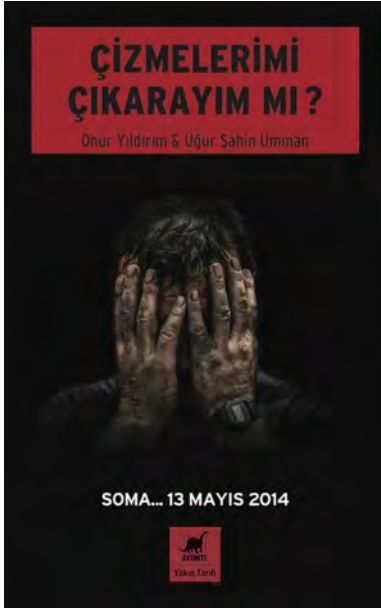
BARONLAR SAVAŞI TİMUR SOYKAN, KIRMIZI KEDİ YAYINEVİ

Bu kitap bir roman ya da kurtlar vadisinde geçen bir dizi senaryosu değil. Her sayfası resmi belgelerdeki iddialara dayanıyor ve yeraltı dünyasının gerçeklerini ortaya koyuyor. “Narcos Türkiye” ile tanışın: Uyuşturucu baronları... Devasa malikânelere sığmayan servetler... Milyarlarca dolarlık zehir piyasası... Eroin dolu gemiler... Profesyonel tetikçiler... Kanlı bir savaş... İstanbul’dan Dubai’ye, İran’dan Kanada’ya uzanan suikastlar zinciri... Diplomat görünümlü ajanlar... Kirli polisler... Siyasi bağlantılar... Büyük rüşvetler... Ve devlet içinde derin bataklık... Ve skandallar... Hiç duyulmamış skandallar...

NEO TÜRKİYE’NİN PANZEHİRİ HAFIZADIR MUSTAFA HOŞ, A7 KİTAP

“Şefkatli ve sıcak bir el Türkiye haritasını okşasa bütün ülke hüngür hüngür ağlayacak kadar doluyuz.”
Travma toplumları gerçekten kaçarak yaşar. Ama sonra da gerçekle yüzleşmeden normalleşemez. Hafıza, Tayyip Erdoğan yönetimindeki AKP’nin en büyük korkusudur. Bu kitap AKP’li yılların hafızasıdır.

ÇİZMELERİMİ ÇIKARAYIM MI? SOMA... 13 MAYIS 2014 ONUR YILDIRIM, UĞUR ŞAHİN UMMAN, AYRINTI YAYINLARI

Soma Madeni'nde 301 ölü.

Tütün üretimiyle geçimlerini sağlayan Soma köylüleri, yanlış politiklardan ötürü yer üstünde geçim kaynakları bulmakta zorlanmış, bu kaynakları yeraltında aramak zorunda kalmışlardır.

Hızla işçileşen çiftçiler, özelleştirilen madenlerde zor koşullar altında, özellikle de taşeronlaşma ve dayıbaşıklık sisteminin basıncıyla, düşük ücretlerle, ağır şartlarda çalışmaya mahkûm edilmişlerdir.

Devletin böylesine riskli bir iş alanındaki faaliyetlerinden geri çekilmesiyle, yani madenleri özelleştirme politikaları doğrultusunda özel şirketlere devretmesiyle oluşan sistem ağır sonuçlar doğurmuştur.

Soma Katliamı aşırı kâr hırsı, üretim baskısı, özelleştirme ve taşeronlaştırma politikaları ile dayıbaşıklık denen kuralsızlığın ve denetimsizliğin oluşturduğu kötü düzenin bir sonucudur.

Bu kitap tütün destek politikalarının sonlandırılmasıyla başlayan ve katliamla devam eden süreçleri mercek altına alıyor, bu esnada da Soma insanının acılı serüveninin her aşamasını, tanıklıklara dayanarak bütün gerçekliğiyle gözler önüne seriyor. Yaşananların bir daha olmaması için kendi içinde bir hafıza oluşturma çabası...

ÇİĞLİK MUSTAFA HOŞ, A7 KİTAP

"Çocuklar istismar edilirken susan suç ortağıdır."

Bu kitap, Karaman Ensar Vakfı ve KAİMDER yurtlarında yaşanan çocuklara tecavüz davasının perde arkasını anlatıyor. Okurken tüyleriniz ürpercek ve Türkiye'de şimdiye dek yaşanmış en korkunç kötülükle yüzleşeceksiniz.

Kitap bittiğinde herkes şu soruyu soracak: "Çocuklara gözümüzün önünde tecavüz edilirken ben ne yaptım?"

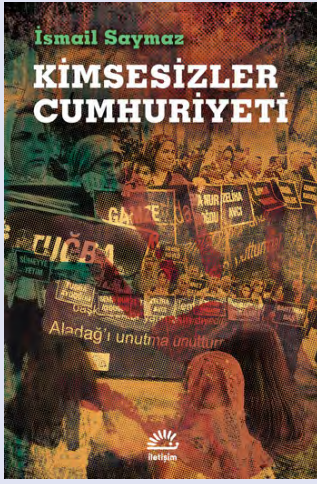

YAŞASIN KADINLAR -TÜRKİYE'DE KADIN CİNAYETLERİ GERÇEĞİ VE ÇÖZÜM YOLLARI GÜLSÜM KAV, DOĞAN KİTAP

"Her evin kapısında Ceren Özdemir, reddedilen her korunma başvurusunda Ayşe Paşalı, her şarkıda Değer Deniz, her kuaförde Muhterem Evcil, her sınavda Ceren Damar, her kedi sevgisinde Merve Kotan, her plazada Şule Çet vardır. Her şehirde Özgecan adı verilmiş bir yer, dünyanın ummadığınız bir yerinde 'Ölmek istemiyorum'

sözleriyle Emine Bulut ve en olmadık yerlerde karşınıza çıkan, adlarını tek tek sayamayacağınız kadar çok öldürülen kadın ve Mücadele eden binlercesi vardır."

Yaşasın Kadınlar'da, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun Genel Temsilcisi Gülsüm Kav, Türkiye'de kadın cinayetlerini ve çözüm yollarını, kadınların ve adliye koridorlarında adalet arayan ailelerin yanı başında sürdürdükleri mücadelenin deneyimi ışığında anlatıyor.

KİMSESİZLER CUMHURİYETİ

İSMAİL SAYMAZ, İLETİŞİM YAYINLARI

"Diyarbakır'ın Karaağaç Köyü Kuran Kursu'nda can veren altı çocuk; tarikat şeyhleri tarafından kutsanmış 'imansız' bir piyasanın ve bu kurlsız piyasada bozdurulmuş kör bir inancın kurbanlarıydı. Karaağaçlı çocukları; anayasasında yazıldığı üzere demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olması beklenen Türkiye Cumhuriyeti'nin diğer kimsesizleri izledi: Konya Taşkent'te doğalgaz patlamasında yiten on sekiz ve Adana Aladağ'da köze dönmüş on iki kız çocuğu, Karaman'da tecavüze uğrayan on erkek çocuk, Kütahya'da bir kolunu kıyma makinesinde bırakan on iki yaşındaki Nurettin ve Adıyaman'da bir ortaokul pansiyonunda ırzına geçilen erkek çocuklar..."

12 Eylül'den itibaren uygulanmaya başlanıp AKP iktidarlarında tamamlanan neo-liberal ekonomik politikalar sonucu Türkiye'de yoksulluk ve yoksulluk, tarikat ve cemaatlerin istismar alanına dönüştü.

İsmail Saymaz, tarikat ve cemaatlere terk edilen eğitim alanındaki ihmal-leri, kamu görevlilerinin dinî gruplara yol vermesini ve nihayet yoksul aile

çocuklarının dramını gözler önüne seriyor.

Kimsesizler Cumhuriyeti, tarikatların "endişelerini" gidermek için kaçak eğitim kurumu açmanın ve bu kuruluşlarda çalışmanın suç olmaktan çıkarılmasının sonuçlarına ışık tutuyor. Ölen, sakat kalan, cinsel saldırılarla hayatları kararın bu çocukları kader kurbanı ilan eden zihniyetin somut suç ortaklığını gösteriyor.

METASTAZ

BARIŞ PEHLIVAN – BARIŞ TERKOĞLU, KIRMIZI KEDİ YAYINEVİ

Menzilci polisler ilk kez göreceğiniz fotoğraflarında ne yapıyordu? Devlette FETÖ'den boşalan koltuklara hangi tarikat nasıl yerleşti? Nedir bu hüsn-ü şehadet ve FETÖ borsası? FETÖ operasyonlarından çıkarılan "imtiyazlı ortaklar" kim? Ve daha pek çok soru...

İlk kez yazılan gerçeklerle tabular yıkılıyor. Barış Pehlivan ve Barış Terkoğlu, devleti esir alan kanserli hücrelere ışık tutuyor.

CENDERE

BARIŞ PEHLIVAN – BARIŞ TERKOĞLU, KIRMIZI KEDİ YAYINEVİ

Pelikancılar AKP içinde hangi operasyonları yaptı ve kimleri fişledi? Nurcular devlet içinde nasıl bir ağ kurdu? Yargıdaki Pelikan-Hakyol mücadelesinin perde arkasında ne vardı? Diyanet'in gizli tarikatlar raporu nasıl sızdı? Öldürülen AKP yöneticisinin eşi sessizliğini bozup neler anlattı? 15 Temmuz raporu aslında neden basılmadı? Kartal İmam Hatip mezunu olmak devlette hangi kapıları açıyor?

Barış Terkoğlu ve Barış Pehlivan, devlette yaratılan çürümeyi ve herkesin hissettiği cendereyi belgeliyor.

Kişiler gerçek kişilikler kurmacadır.

SİFİR BİR 02 ADANA NAPOLI

*"Ağlıyorsa bir ana doymadığı evladına
Çoktan geçmiştir zalimlerden öç almanın vakti
Ya akar kanımız kaldırım taşlarına
Ya da tenişir paklar artık sizi..."*

Turgay ellerini ovuşturarak oturduğumuz banka doğru geldi. Yanlış görmediysem ellerini ovuşturma bahanesiyle bana el hareketi çekiyordu.

"Ne oldu be ruh hastası?" dedim.

"Bu seferki konuyu ben söyleyeceğim," dedi. Bu kadar kendine güven... İnanılır gibi değildi.

"Neymiş?" dedim elimden geldiğince ilgilenmez görünerek.

"Se bir fe bir re. Sonra be bir re..." Şenol ile birbirimize baktık, söylediklerinin altında yatan şifreyi anlayamamıştık. İki embesile bakar gibi suratını acıklı bir hale getirdi: "Adana dizisi..." dedi, "Sıradanlaşan suç üzerine polisiye roman arıyordun ya..." Evet, 221B'nin yeni sayısının kapak konusu buydu. Fikir şahaneydi ama keşke benim aklıma gelseydi, hiç olmazsa Turgay haricinde birinden çıksaydı. Neyse ki Şenol şarladı:

"Ne bu ya! Kitap kulübü müyüz, dizi kulübü mü? İyiden iyiye şey oldu..."

"Ney oldu?" Coşkun gelmişti, elinde yeni aldığı Mercedes'in anahtarı vardı. Fırsatı kaçırmadım:

"Ne o, akbil mi?" diye sordum. Coşkun içinden bir lahavle çekti. Herhalde bir de kırka kadar saymıştır, sonra sakın bir sesle, "Dizi mi izleyeceğiz? Çok iyi, bana uyar," dedi.

Bu lafı yıllardır, "Ben yerli yabancı dizi izlemem, insanları moronlaştırıyor," diyen Coşkun söylemişti. İnanmayan bakışlarla suratına eğildim. Gözlerini kaçırdı ama hemen ekledi:

"Netflix'te çok güzel diziler var, oğlum."

blutv

"Bu Netflix'te değil, BluTV'de..." Konuşan Erol'du, o da Ahmet ve Ercü ile birlikte gelip karşımızdaki banka oturmuşlardı.

"Olsun, orada da iyi diziler var." Herkes bana inattı. Hiç çekinmeden bu fikrimi "löngürlös" söyledim. Turgay acıklı bir ifadeyle, "İnat değil ya..." dedi.

Hepimiz anladık. Yenge Adanalıydı, Turgay da ya eşine bir jest yapmak istiyordu ya da hafif bir tırısma durumu vardı. Sue Graffton'ın romanı *Jest*'in "J"sin-den haberi olmayan Turgay'ın jest yapma inceliği taşıması Ercü'nün kuantum fiziğini anlamasından daha olanaksızdı. Yılın en sıcak zamanı, temmuz, ağustos aylarını gıkı çıkmadan eşinin akrabalarıyla Adana'da geçiren Turgay'a hepimiz üzüldük.

"Adana'yı ben de çok severim, yıllarca orada oturduk," dedi Ercü. Hepimiz ona bakıp sessizce bekledik. Ercü kısa bir süre düşünüp, "Yok, galiba biz Antalya'da oturmuştuk," diye düzeltti. Ahmet saçlarını yolmaya başladı.

Her yer kapalıydı, hafta sonu sokağa çıkma yasağı vardı, kimse kimseye sarılamıyor, hatta tokalaşamıyordu. O yüzden parkta buluşmuştuk ama birden yağmur başlayınca hızlıca vedalaşmak zorunda kaldık. Coşkun Ercü'yü, Erol da Turgay'ı yeni arabalarına alıp gidince ben, Şenol ve Ahmet kaldık.

"Beni yalnız bırakın, kendime gelince kalkarım," dedi Ahmet. Şenol ile koşarak parktan çıktık.

➤ SIFIR BİR'İ İZLEYEN KULÜP İKİYE AYRILDI

Bir hafta sonra buluşacaktık ama Ahmet, Ahmetliğini yapmış, "Yağmurda oturunca üşütmüşüm, ben daha izlemeye başlamadım, erteleyelim," demişti. İlk bölümü on beş dakika, ilk sezonu dört bölüm olan diziyi seyredeemeyecek ne vardı ki? Merak edip telefon açtım, sekiz saniye süren bir "Yaaaa..." dedikten sonra, "Çok hastaydım ama söz, hemen seyredeceğim," dedi. Ahmet emekli, son boşanmasından bu yana yalnız yaşayan bir adamdır. Ne işi olduğunu merak ettim ama söylemedi.

İki hafta sonra buluştuk. Herkes en azından ikinci sezon sonuna kadar seyretmişti. Ahmet hariç. O sadece ilk sezonu seyretmişti ama muhabbetimizin ilerleyen bölümünde sadece ilk bölümü seyrettiği ortaya çıkacak, "Aaa! Siz sezon diye bir yıl boyunca oynayan tüm bölümleri seyret mi dediniz? Ben öyle anlamamışım..." dedi. Ercü bile gülünce çok alındı. Coşkun mevzuu uzatmadı, ben izlememiş olsam uzatırdı. "Bence bu dizi açık bir leş dizi," dedi.

"Ay inanmıyorum!" dedim ben de. Dönüp pis pis baktı. Coşkun genelde sinema eleştirmenleri gibidir, ne izlerse izlesin ne okursa okusun her şeyi beğenir. Ben anlamadığımı düşünürüm ama o kendi zihnine toz kondurmaz, "Yapılan her şeyde bir emek var. Ben buna saygı duyuyorum..." diye beylik bir laf eder. Bana başka fırsat kalmadan Turgay hırsla atıldı:

"Siz hep büyük kanallarda yayınlanan dizileri seyretmekten halkın gerçeğinden kopmuşsunuz. Zengin, yakışıklı, genç erkekler, birbirinden güzel genç kızlar. Herkes zengin, herkes güzel. Bir yandan da kötü insanlar var ama bunlar da safi kötü. Kötülük yapmaktan başka akıllarından bir şey geçmiyor. İyiler de safi iyi, Polyanna'nın Türkiye şubesi." Nefeslenmek için durunca ben de ekledim:

"Turgay çok haklı, yerli yapım dizilere bakıyorsun, herkes villada yaşıyor. Bir bakın etrafınıza, kim var villada yaşayan?" Coşkun ve Erol hafifçe öksürerek kafalarını çevirdiler. İkisi de villada yaşıyordu, sağlam bir pot kırmıştım ama Turgay'ı kazanmıştım. Bir süre bana uyuzluk yapmazdı. Coşkun, "Ama ben dizi bağlamında..." diye miyavladı, Turgay hemen susturdu onu:

"Ülkemizin bir gerçeği var, o da Adana. Ben her yıl gidiyorum, uzun süre orada kalıyorum. Hiç televizyon dizilerindeki gibi insanlar görmedim..." Ben de Turgay'ın yancısı olmuştum, devam ettim:

"Holdinglerde, plazalarda yaşayanları da görmedişsindir."

"Görmedim..."

Bu defa Şenol kesti:

"Bu dizinin kitabı yok mu?" Şenol ve Ercü birbirlerini tamamlarlardı, Şenol dizi seyretmek yerine kitap okumayı, okuma ve yazması olduğundan şüphe duyduğumuz Ercü ise dizi seyretmeyi severdi.

"Yok, Şenolcuğum, bir grup Adanalı genç bir araya gelip mümkün olduğunda ucuza çıkacak bir dizi çekmişler gibi görünüyor. Bence en büyük başarıları da bunu pazarlamak olmuş."

"Ucuz olduğunu nereden anladın?" dedi Şenol.

"Tanınmış oyuncu yok, hatta hiç oyuncu yok. Kendi arkadaş çevrelerini oynatmışlar besbelli. Işık, ses, kamera da berbat yani hiç yok, bunlara da para vermediysen... Yani telefonla bile aynı şeyi çekebilirsin." Kızı sinema televizyonda okuyan Erol bilmiş bir ifadeyle lafa katıldı:

"Ben en çok ölmelere bayıldım," dedi. "Kurşunu yiyenler gözlerini kapatıp yere düşüyor. Birini hamamda vurdular, adam öldükten sonra elindeki çay bardağını bırakayım mı tutayım mı bilemedi..." deyip bir kahkaha attı.

"Müzik kullanımı iyiydi," dedi Ahmet de. Haklıydı ama tembelliği yüzünden onu cezalandırmaya karar vermiştik. Hepimiz duymazdan geldik. Çok bozuldu, ben devreye girdim.

"Dizi demin dediğimiz gibi çok ucuza mal edilmiş. Hatta ben de izlemedim ama bir sinema filmi yapılmış. Adanalı bir grup sinema ve sanatseverin elinden çıkmış bir dizi projesi. Son derece amatörce, beceriksizce çekilmiş ve bu yüzden de tırnak içinde söylüyorum, bence çok beğenilmiş. Sanırım bu amatörlik belgesel bir hava katıyor ve izleyicide gerçeklik duygusunu artırıyor. Bir de dikkatimi çeken şöyle bir şey vardı: Özellikle mi yapılmış anlamadım ama çocuklar üzerinden izlenmekte olanın bir film olduğu hissettiriliyordu. Aralara serpiştirilmiş, kameraya el sallayan, yönetmen gibi kadrage işareti yapan çocuklar vardı. İlk bölümü seyrettiğin için bilirsin, önce dızlamayla başlıyorlar..." Benim argo merakıma ifrit olan Turgay hemen itiraz etti:

"Türkçe konuş."

"Yankesicilikle başlıyor ama hemen daha büyük hırsızlıklara, cinayetlere, Doğan arabadan Peugeot'ya geçiyorlar. Kendilerine motor, sevgililere yüzükler alıyorlar. Tabii anında diğer köşe başlarını kapmış mafyacıların dikkatini çekiyorlar. İnandırıcı mı?" Sorumu kendim yanıtladım. "Hayır, değil." Şenol atladı bu defa:

"Ama samimi olmasının da nedeni bu sanki. Mesela ben şair çocuğu çok beğendim," deyip bu yazının en tepesindeki dize-leri okudu. Hepimizin kendisine acıyarak bakmasından sonra, "İzlerken hoşuma gitmişti ama şimdi o kadar güzel görünmüyor galiba," dedi. Aklıma o an gelen bir düşünce daha vardı, sabırsızlıkla Şenol'un şiirini bitirmesini bekledim.

"Postmodern bir dizi öykücülüğü bu, herkes kötü. İyi adam yok, kendilerini iyi adam diye yutturuyorlar ama her biri onlarca adamı vuruyor. İzleyiciyi yalnızca daha az kötü olanla empati kurmaya yönlendiriyorlar. 'Özgürlük insanın kendi ruhunda gizlidir.' Bu lafı senin şair söylüyor," dedim Şenol'a. "'Hepsini öldürdük, sonra yakalandık,' diyen şair, işledikleri cinayetleri

normalleştirmeye çalışıyor, kader kurbanı algısı yaratıyor." Olaylar karşısında muhafazakâr duruşunu hiç değiştirmeyen Turgay atıldı:

"Bence pisliği temizlemek için en iyi yöntem bu. N'olacak normalleşirse?"

"Normalleşirse alışırız." Turgay sustu, düşünceli görünüyordu. Aklına gelen son şeyi de eklemek istedim. "Kadınlar sadece onlar var olduğu için varlar. Hepsi ya ana ya sevgili, nişanlı. Birey değil." Coşkun atıldı:

"Uyuşturucuya karşılar, uyuşturucu satıcılarını öldürüyorlar."

Erol da ekleme yaptı: "Zenginleri soyup fakirlere dağıtıyorlar."

Aklına gelen, "Ben de sizi soyup başta kendim olmak üzere çaldıklarımı fakirlere dağıtacağım," lafını güçlükle yuttum.

"Robin Hood maceraları her zaman satar," dedi Ahmet de. Şenol da katıldı:

"Eroin satanın, arkadaş satanın cezası ölüm. Hemen de infaz ediveriyorlar."

"Tabular da var," dedi Erol. "Polisin, adaletin içine sızamıyorlar. Rüşvet yok. Ama yalnızca iki sezon izleyebildim, devamında belki yöntem değiştirmişlerdir."

▶ NAPOLİLİYİK, ALLAHIN ADAMIYIK

"Gomorra" diye bir dizi vardı..." dedim. "Kim izledi?" Elbette Coşkun, Erol ve benden başkası yoktu.

"Hah! İyi hatırladın," dedi Erol. "Mesela o dizi de Napoli'de geçiyordu değil mi? Orada da sosyal konutlarda yasadışı yaşayanlar anlatılıyordu. Aynı bu Hürriyet mahallesinin sokakları gibi orası da labirent gibiydi. Kimse başkasının bölgesine izinsiz giremiyordu."

Coşkun da devam etti:

"Ama orada çok yoğun bir cinsellik vardı. Kadınlar *Sıfır Bir*'deki gibi iki boyutlu değildi. Yaşıyorlardı, kanlı canlı insanlardı. Aileler vardı."

Ahmet sürpriz yaptı:

"Adana amatör, Gomorra profesyonel diyorsunuz ha!"

Erol, Coşkun aynı anda atıldı: "Aynen."

Sonra Coşkun devam etti:

"Gerçi *Gomorra*'da ekonomi tamamen uyuşturucu satmaya dayanıyordu."

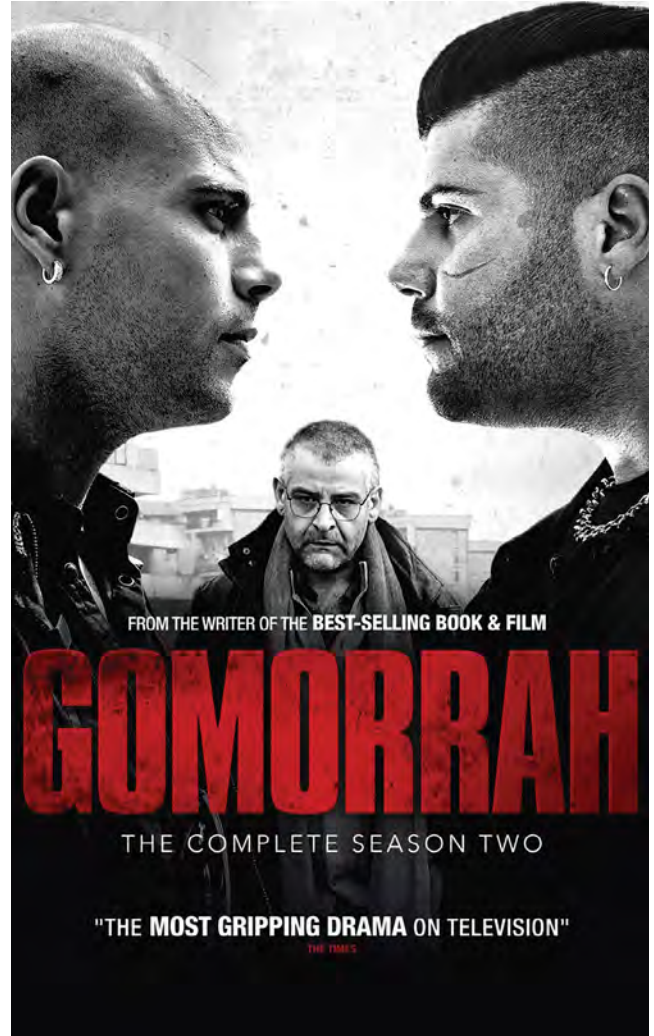
Aklına *Gomorra*'yı seyrettiğim günler geldi. Bütün gangsterler, torbacılar scooter motor kullanıyorlardı. Scooterlarıyla öldürmek istedikleri kişilere yaklaşıyor, arkada oturan silahıyla ateş açıyordu. Onlarca bu tarz sahne vardı. Uzunca bir süre scooter motorlu pizze dağıtıcılarından ödüm kopmuştu. Pembe montlu pembe motorluları görünce kaçacak delik arıyordum. Elbette bunları hiç söylemedim. Erol burada sözü aldı:

"Her iki dizinin ortak noktası gettolarda yaşayan işsiz gençlik. Bu gettolarda yaşayanların hayatta kalabilmek fazla seçenekleri yok. Yapabildikleri ufak tefek gasp, hırsızlık..." Bana baktı. "Senin deyiminde dızcılık yapmak."

Hemen obcekşin diye haykırarak itiraz ettim:

"Allah Allah ya, sanki sadece ben argo konuşuyorum! Benim de kahramanlarım 'senin deyiminde' (burada her iki elimin işaret ve orta parmaklarıyla tırnak işareti yaptım) bu gettolarda yaşıyor."

"Uzatmayalım, zaten hava da kararmaya başladı, son sözlerimi söylüyorum; hırsızlıktan daha büyük suçlara yöneliyorlar. *Gomorra*'da da aynı *Sıfır Bir Adana*'da da..." Lise zamanı okulda tiyatro kolundan çıkmayan Coşkun bir tiyatrocunun geleneği olarak son sözü asla başkasına bırakmazdı: "Yalnız beyler..." dedi, "Mafya babasının sadakatini ölçmek için şampanya bardağına işeyip dizinin kahramanı *Ciro*'ya içirdiği sahne müthişti."

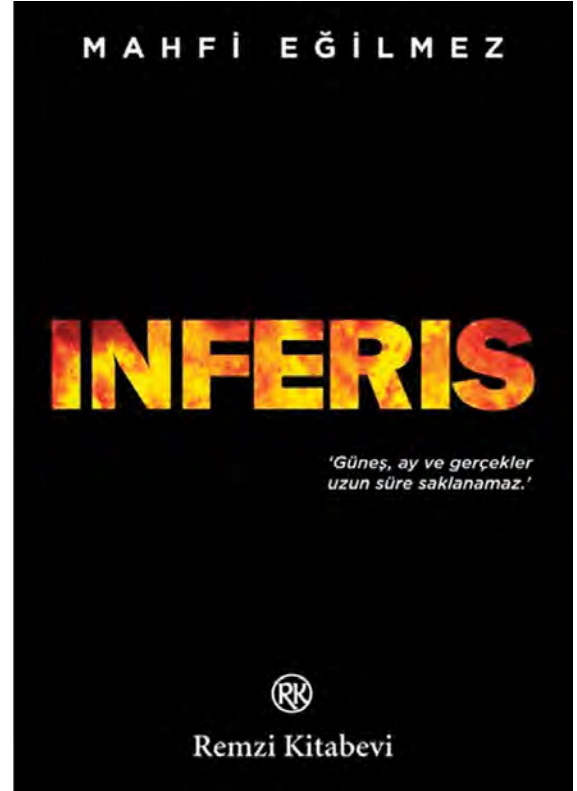

PLAK KOLEKSİYONCUSU BİR MALİYE MÜFETTİŞİNİN MACERASI

***Inferis* romanında sanki herkesin iyi kötü bir plak koleksiyonu var. Bu, 2010'lu yıllarda yaşanan Plakların Dönüşü olayını güzel yansıtıyor.**

Bu sayfalarda, Dedektifler Ne Dinler köşesinde yani, bugüne kadar dünya polisiye edebiyatının birçok önemli dedektifine kulak kabarttık. Neler dinliyorlar, çözdükleri vakalarda müzik nasıl bir rol oynuyor, dinledikleri müzikler kişiliklerini anlamamızda bize nasıl yardımcı oluyor ve o müzikleri besteleyenler ya da icra edenler kim gibi soruların cevaplarını aradık. Bazen bir dedektif misali Sherlock Holmes'ün gittiği bir konserin gerçek tarihini saptamaya çalıştık, bazen Lord Peter Wimsey'nin dinlediği müziklerle sınıfsal kimliği arasındaki ilişkiyi... Bir defasında, Ray Celestin'in *New Orleans Cinayetleri* romanında, henüz ünlenmemiş Louis Armstrong ile beraber caz tutkunu bir seri katilin peşine düştük ve New Orleans şehrinin müzik tarihindeki yerini araştırdık. Sizi bilmem ama ben her seferinde çok keyif aldım, kendimi bir müzik-Holmes'ü gibi hissettiğim için ayrıca çok heyecan duydum. Ne var ki içimde hep bir ukde vardı; bizim patrona (Bruce Springsteen'e denen türden "patron", Ali Ağaoğlu'na değil) birkaç kez "Ah, hanımefendi," demiştim, "şimdiye kadar köşemizde mühim şahsiyetler konuk ettik. Lakin Türkiye'den bir kimseyi henüz konuk edebilmiş değiliz." Sonunda geçen ay, bunu mecmuamızın yeni nüshası için yine mevzu bahis ettiğimde piposundan bir nefes çekti ve odayı kaplayan yoğun dumanın arasından gözlerini bana dikip, "Pekâlâ," dedi, "Mahfi Eğilmez'in *Inferis* romanını yazabilirsin, Bayrakçıken. Ne dersin?" Bu fikri hemen sevdim çünkü romanı okumayı istiyor ama bir türlü vakit bulamıyordum. Böylece Hilmi Paşa Cad. 221B'de karar verildi: Dedektifler Ne Dinler köşesinde ilk kez bir Türk yazarın romanı işlenecek, bu da Mahfi Eğilmez'in *Inferis*'i olacaktı.

Ancak bazı eleştirmenlerden olumsuz tepkiler aldı. Bu tepkilerin, Carmina Burana'nın açık saçık şarkılardan derlenmiş olmasından kaynaklandığı düşünülüyor."

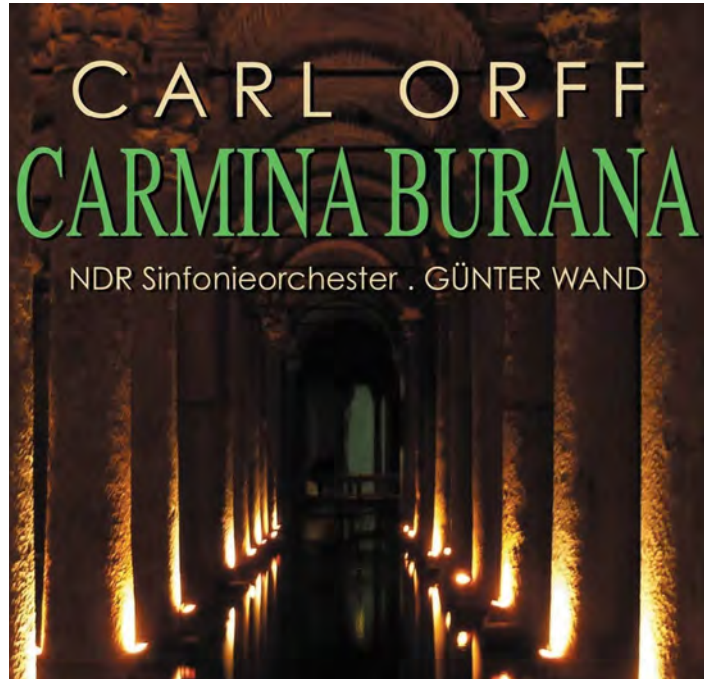
Ne güzel bir özet; Mahfi Eğilmez'i okurlar zaten seviyor ama biz yazarlar da sevmeliyiz! Murat'ı konser programlarını okumayan bir adam olarak kurgulasam şimdi bu cümleleri benim kurmam gerekecekti. Yine de birkaç ekleme yapmak isterim. Öncelikle Carl Orff, büyük bir besteci olsa da korkaklığı en yakın dostlarından birinin ölümüne sebep olmuştur. Üzücü bir hikâye: Yıl, 1943. Savaş zamanı. Dönemin en önemli akademisyenlerinden müzikolog Prof. Kurt Huber'i Nazi karşıtı Beyaz Gül hareketine destek oluyor diye Gestapo alıp götürüyor. Ertesi gün, Nazi iktidarının pek sevdiği Carl Orff her şeyden habersiz, çok yakın dostu olan Kurt Huber'in evini arıyor. Telefonu Huber'in eşi açıyor ve olan biteni anlatıp Carl Orff'a mealen, "Naziler seni sever, ne olur kocamı kurtar Carl," diyor. Carl Orff ise telefonu kapatıyor ve hiçbir şey yapmamayı seçiyor. Kurt Huber, bir süre sonra idam ediliyor; Carl Orff ise sessizliğinin pişmanlığını yıllar sonra arkadaşına hitaben yazdığı bir özür mektubunda dile getiriyor. Carl Orff, Nazilere karşı arkadaşının ölümüne bile değeceğini düşündüğü sessizliğiyle hep tartışmalı bir adam oldu. Nazilerin pek sevdiği birçok eserinin, en başta Carmina Burana'nın librettolarını yazarken ölümden kurtarmak için kılını kıpırdatmadığı dostunun kendisine hep yardımcı olmasıysa işin trajik tarafını hepten artırıyor. Tabii bunların hiçbiri onun eserlerinin değerini azaltmaz ama Carmina Burana tüm görkemine karşın, bu hikâyesiyle Carl Orff gibilerin peşini ömür boyu bırakmayacak türden bir pişmanlığı ve korkaklığı da temsil ediyor.

Carl Orff'a Kurt Huber'in ölümünden dolayı öfke duyabiliriz ama hiçbir müziksever Carmina Burana'yı dinlemekten vazgeçemez. Ama hangi Carmina Burana kayıtları dinlemeye değer? Ben klasik Batı müziği uzmanı değilim, üzerine ahkam kesemem ama nasıl ki Murat, Anka-

ra'da Senfoni Orkestrası konserlerinin müdavimi olmuş ve sık sık eski eşini, oğlunu bu konserlere götürüyor; ben de İstanbul'da Cemal Reşit Rey Senfoni Orkestrası konserlerini kaçırmamaya çalışırım. Klasik Batı müziği üzerine okur, eserleri anlamaya mesai de harcarım. Bu yüzden sevdiğim iki Carmina Burana kaydını anmaya beis görmüyorum. Bunlardan ilki, Eugen Jochum şefliğinde Berlin Alman Opera Orkestrası'nın 1968 tarihli kaydı. Deutsche Grammophon etiketiyle yayınlanan bu plak (90'lardan itibaren CD'sini de raflarda görüyoruz) zaten bir klasiktir; çok beğenilir, tavsiye edilir. Öte yandan Günter Wand şefliğinde NDR Senfoni Orkestrası kaydı da pek özgün ve eşsizdir. Burada da ortaya çok doğal, sahici bir Carmina Burana çıkarmış; matematik değil, sanki edebiyat ya da resim yapmış.

Murat'ın da bu farklı Carmina Burana'lardan bazılarını bazılarına tercih ettiğine eminim. O, müziği öylesine dinleyenlerden olmadığını konser bitiminde eski eşiyle konuşmasında belli ediyor. "Carl Orff'un çocuklar için bir müzik eğitimi sistemi kurduğunu okumuştum bir yerlerde. Bu sistemde insanın en ilkel müzik biçimi olan vurmali çalgılarla yapılan müzikleri daha çabuk öğreneceği düşüncesinden hareket etmiş ve bu düşüncesini eserlerine de yansıtmış," diye anlatıyor. Sıradan bir müzik dinleyicisi bunları bilmez; bunu, dinlediği müzik üzerine kafa yoranlar, araştırma yapanlar bilir.

Carmina Burana, *Inferis*'te alelade bir eser değil. Başka bir eserin adını duymuyoruz zaten ama bu büyük kantatın adını çok duyuyoruz çünkü vakanın ilk düğümlerinden biri onun sayesinde çözülüyor. Henüz okumadıysanız romanı okurken duyacağınız heyecanı baltalamamak adına burada pek detay vermeyeceğim. Fakat bir Carmina Burana plağının içinden çıkan bir kâğıt parçasında yazanlar ve Carmina Burana'nın kimi dizeleri sayesinde önemli bir şifre çözülüyor. Murat, Mehmet H.'nin evini araştırırken pikabı ve plakları olduğunu görüyor. Bu plaklardan birinin, bir Carmina Burana kaydı olduğunu fark

ettiğinde ise Mehmet Bey de kendi gibi Carmina Burana seviyor diye gülümsüyor. Ancak biraz sonra bu küçük sevinç yerini büyük bir heyecana bırakıyor. Çünkü plağın kartonetinden şifreyi çözmesini sağlayan o not düşüyor. Carmina Burana'nın dizeleri ise bu şifrenin çözülmesinde rol oynuyor.

Inferis romanında sanki herkesin iyi kötü bir plak koleksiyonu var. Bu, 2010'lu yıllarda yaşanan Plakların Dönüşü olayını güzel yansıtıyor. Murat, bir ara yakınlaştığı üniversite arkadaşısı Rüya'nın evinde "nostaljik" plaklar görüyor örneğin. "Nostaljik" vurgusundan anlıyoruz ki Rüya, bir koleksiyoncu değil, arada plak sesi duymaktan hoşlanan biri. Muhtemelen koleksiyonunda yeni baskı Semiramis Pekkanlar, Ajda Pekkanlar, Türkçe pop toplamaları falan vardır. Ancak pikap, babasından kaldığına göre epey eski baskı plağı da olmalı Rüya'nın. Plaklar yeniden popülerlik kazanmasa Rüya bence bu pikabı ve plakları elinde tutmak yerine satardı. Neyse... Bizim Murat Bey, sıkı koleksiyoncu; koleksiyonu ise yıllar öncesinden geliyor. Bunu romanın sonlarına doğru, Mehmet H.'nin kızı Hale'yle aralarında geçen bir konuşmadan öğreniyoruz. Hale, Murat'ın evine geliyor ve "müzik setinin camlı dolabındaki plak ve CD koleksiyonuna" gözü takılıyor. "Harika bir koleksiyonunuz var," diyor Murat'a. Murat ise, "Amerika'da yüksek lisans yaptığım sırada almıştım çoğunu," diye cevap veriyor. Murat, eski eşi ve oğluyla gittiği Carmina Burana konserinde Hale'yi de görmüştü; herhalde Hale de klasik Batı müziğine hepten yabancı değil. Zaten babanızın öyle bir plak koleksiyonu varsa en azından çocukluktan kulak dolgunluğunuz vardır. Öyleyse koleksiyondaki plakların değerini gerçekten bildiğini (en azından tahmin ettiğini) varsayabiliriz, maddiyat bakımından olmasa bile kayıt kalitesi bakımından. Yani belli ki Murat'ın

sahiden iyi bir koleksiyonu var. Yalnız, hi-fi takıntısı olduğunu sanmıyorum; hi-fi takıntısı olanlar çoğunlukla müzik seti kullanmaz, bütün cihazları ayrı ayrı edinmeyi tercih ederler. Yine de bu sadece bir varsayım.

Varsayımda bulunmak köşemizin pek hoşlandığı bir şey. Böylece kendimizi dedektif gibi hissedebiliyoruz ve *Inferis*, bize bu imkânı epey tanıyan bir roman. Başta da dediğim gibi, bir şaheser değil. Örneğin diyalogları (sıkıcı olmasalar da) bir miktar yavan ve cansız buldum; kahramanlar arası ilişkiler daha çatışmalı ilerleyebilirmiş. Şu soyisim verme, tarihlerde muallaklık gibi işlerin de özellikle polisiye türünde okurun kafasını karıştırabildiğini düşünüyorum. Ancak bu ufak eleştirilerim, Mahfi Bey'in *Inferis*'te başardığının yanında devede kulak kalıyor. Ayrı kollardan ilerleyen bir hikâyeyi böylesine akıcı ve kurgu açığı olmadan verebilmek beceri istiyor. Mahfi Bey'de bu beceri fazlasıyla var. Dileğim o ki yeni polisiye romanlarını da okuruz. Yine müzik karşımıza çıkar. Belki bu defa Carl Orff değil, Richard Wagner ya da Strauss... Şimdi den merakla bekliyorum.

Varsayımda bulunmak köşemizin pek hoşlandığı bir şey. Böylece kendimizi dedektif gibi hissedebiliyoruz ve *Inferis*, bize bu imkânı epey tanıyan bir roman.

BAY AYAKKABI CİNAYETLERİ

ÇEVİRMENİN ROMANI

Çevirmenlik, edebiyatın görünmez şövalyeliğine soyunmak gibi bir şey. Hele ki çevirmenin adını kapağa yazmayı şiar edinmiş yayınevi sayısının iki elin parmaklarına yeni ulaştığı bir ülkede Don Kişotluk olsa gerek.

Enver Günsel de o şövalyelerden biri işte.

Hikâyesi biraz ilginç... 1955 Hava Harp Okulu mezunu olan Günsel; NATO pilotaj eğitimi için Kanada'ya gidiyor. İki yıl süren zorlu eğitimi başarıyla tamamlayarak jet savaş pilotu teğmen olarak Türkiye'ye dönüyor. Türk Hava Kuvvetleri'nin Balıkesir 9. Üssü'ne atanan Teğmen Enver Günsel, F-84G tipi avcı/bombardıman uçaklarıyla uçuş eğitimine başlıyor. İki yıl boyunca bu eğitimi sürdüren ve üsteğmen olmasına çok az süre kalan Günsel'in hikâyesindeki kırılma noktası o zaman yaşanıyor.

1959'da uçağının kalkışına az bir süre kala sol lastiğinin patlaması sonucu pistte kalan uçak yanmaya başlıyor. Kendisini uçaktan güç bela dışarı atan Enver Günsel dışarı çıksa da alevler içinde kalmaktan kurtulamıyor.

Feci şekilde yanan, üsteğmenliğe terfi ettirilen Enver Günsel'in ABD Hava Kuvvetleri'nin Teksas-Lackland Hava Üssü'nde yer alan Hava Hastanesi'nde yanık elleri ve yüzü tedavi ediliyor. Bir yıllık tedavi sürecinin akabinde Türkiye'ye dönen Günsel malulen emekli oluyor.

Bu dönemde Akba Yayınları'nın polisiye kitaplarını çevirmeye başlayarak gelecekteki mesleğinin ilk adımlarını atan Enver Günsel, sonrasında Türk Hava Yolları Hareket Kontrol Merkezi'nde dispeçerlik ve Brüksel'deki THY bürosunun istasyon müdürlüğü gibi farklı birimlerde görev alır.

Günümüze geldiğimizde Enver Günsel *Tazminat Kralı*, *Son Jüri*, *Düzenleyiciler*, *Uçuş 545*, *Titanik*, *Beyaz Saray Baskını* ve *Umut Sokağındaki Ev* başta olmak üzere ağırlığı gerilim ve polisiye olan pek çok kitabı Türkçeye kazandırmış bir çevirmendir.

Çevirmen kimliğinin yanı sıra bu yazının yazılmasına vesile olan bir de polisiye romanı vardır.

BİR KIYI KASABASI...

Kıyıda köşede kalmış, ne hikmetse adı pek duyulmamış (ve genellikle tek romanla sınırlı kalınmış) polisiye yapıtlara rastlayınca bir kıyı kasabasını keşfetmiş gibi hissediyorum. Ancak bu kez çifte keşif söz konusu

Yan karakterler, replikler, olayların gidişatı sırasında takınılan tavırlar oldukça başarılı ve gerçekçi. Bir film izliyormuş izlenimi uyandıran aksiyona sahip *Bay Ayakkabı Cinayetleri* bu açıdan da "sinematik" yönü ağır basan bir eser.

zira Enver Günsel'in *Bay Ayakkabı Cinayetleri*; bir sahil kasabasında geçiyor.

Kişisel olarak ayrı bir dipnot düşmem gerekirse çocukluğumdan itibaren 18 yıl boyunca her yaz tatilimi geçirdiğim Didim'in dibindeki Akbük Köyü'nde geçiyor üstelik...

Hikâyemiz, polisiye sevdalısı amatör bir dekteifle açılıyor. Yazarının hayat hikâyesine biraz aşına olmuştuk karakter gözümüzde kolayca canlanacaktır... Bir uçak kazasında iki eli de yanan ve bir parmağının ucunu kaybeden Pilot Üsteğmen Gürel hikâyemizin başkarakteri. Malulen emekliye ayrılan, Teksas, Lackland'da tedavi gördükten sonra yanık izleriyle dolu olsa da kısmen kullanabildiği elleriyle hayata sımsıkı sarılan ve dispeçerlikle Brüksel'de istasyon şefliği yapan bu karakterimiz, tipik bir emekli figürü... Güne gazetesinin spor sayfasıyla başlayan, ekonomi sayfasını da mutlaka okuyan, uğruna yıllarını harcadığı işiyle ilgili bir haber gördü mü kulak kabartan tonton bir emekli dede olarak hikâyeye başlayan Gürel'in yolu kısa süre sonra biraz karmaşık şekilde ilerlemeye başlayacaktır.

Yazlığının tam karşı kıyısında yer alan Cennet Tatil Köyü'nde tatil yapan mafyatik tipleri tanırsanız önce. Mario isimli Marsilyalı karakterin Joseph isimli ondan pek de geri kalmayan arkadaşı vardır. Bu ikilinin tatil köyünde kalan kadınlara zorbavari yaklaşımlarına tanık oluruz ve tabii çok gecikmeden bir cinayet işlenir.

Jandarma bölgesi olmasından mütevellit, işlenen cinayeti Jandarma Komutanı Necdet Başçavuş soruşturmaya başlar. Polisiye vakalara meraklı arkadaşını, "Komutan" diye hitap ettiği, Kanada'daki uçuş eğitimi sırasında bir ajanın yakalanmasını sağlayan Gürel'i de soruşturmaya dahil eden Necdet Başçavuş böylece okurların hem resmi hem de gayriresmi açıdan hikâyenin ilerleyişini sağlayan bir karar verir.

İşlenen ilk cinayet, bir doktorun öldürülmesidir. Üstelik evi yakılarak olaya yangın süsü verilmeye çalışılmıştır. Kısa süre sonra doktorun hayattaki tek akrabası olan serseri yeğeni Nusret'in cinayet mahalline gizlice girip kendisini durdurmaya çalışan jandarmalardan kaçmasıyla bir kovalamaca başlar. Bu esnada tatil köyünde ve Necdet Başçavuş'un dikkatini çeken, koya zincirlemiş yabancı bayraklı yatta cinayetlerin işlenmesiyle iş biraz karmaşılaşacaktır. İşler uçak korsanlığından küresel bir kürtaj şebekesine kadar uzanacaktır...

➤ BÜTÜN KURŞUNLARI GÖRKEMLİ BİR ŞEKİLDE ATMAK

Bay Ayakkabı Cinayetleri sözkonusu olduğunda olumlu şeylerden önce, olumsuz bazı detayları irdellemek icap ediyor.

Enver Günsel o kadar girift bir kurgu icra etmiş ki, kurgudaki başarısı, hikâyenin dallanıp budaklanması ve bir süre sonra ana hikâyeye çok da hizmet etmeyen ama ana hikâyeden tabiri caizse rol çalan yan hikâyelerin okura gittikçe daha cazip gelmesiyle gölgeleniyor.

Başka bir roman yazmamaya yemin etmiş gibi, aklına gelebilecek bütün polisiye vakaları tek bir romana koyan Günsel'in romanı porسیون olarak zengin ama doyuruculuğu kısa süren bir aperatif olarak nitelendirilebilir.

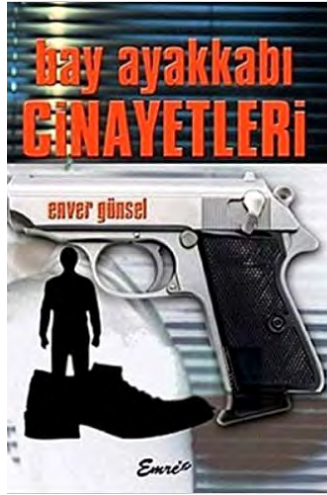
Üstelik hayli gerçekçi ve ciddi bir tavırla inşa ettiği emekli Üsteğmen Pilot Gürel ve Jandarma Komutanı Necdet Başçavuş karakterlerine 2006'da yayımlanan bu romandan beri bir devam hikâyesi yazmaması, kendi zanaatına ihanet olarak da nitelendirilmeli!

Karakterlerin gerçekçiliğiyle giriş yaptığımız olumlu detayları sürdür-

relim... Yan karakterler, replikler, olayların gidişatı sırasında takınılan tavırlar oldukça başarılı ve gerçekçi. Bir film izliyormuş izlenimi uyandıran aksiyona sahip *Bay Ayakkabı Cinayetleri* bu açıdan da "sinematik" yönü ağır basan bir eser.

Elbette karakterler kadar mekânlar ve güzergâhlar da oldukça gerçekçi. Akbük Koyu, Didim, Altinkum ve Bodrum Havaalanı gibi yerlerde geçen hikâyede adı anılan bölgelere en az bir kez gitmişseniz romandaki yorucu hareketliliğe, mekân değişimlerine ve hızlı aksiyonlara kolayca eşlik edebilirsiniz. Havacılıktan gelme bilgisiyle uçak kaçırma bölümünde okura pratik ve didaktik olmayan bilgiler sunması da cabası.

Bir "katil kim" polisiyesinden ziyade aksiyon sosu yüklü bir suç romanı kaleme almış diyebiliriz Enver Günsel için. Bunu yaparken gerçekçi anlatısıyla okura su gibi akıp giden sayfalar ve hikâye sona erdiğinde sokağa çıkar çıkmaz karşılaşılabilir bir samimiyete ulaşılan dedektif karakteri bahsetmiş.

➤ İYİ BİLDİĞİN YOLDAN YÜRÜRSEN TEK BİR YOLUN VARDIR

Elbette dedektiflik yapan bir pilot denildiğinde aklara geçtiğimiz yıllarda yitirdiğimiz Celil Oker'in kült karakteri Remzi Ünal'ın gelmemesi çok zor. Evet, Remzi Ünal, şu Hava Kuvvetleri'nden müstafi, THY'den kovulma, kendine saygısı olan hiçbir frequent flyer'ın adını bile duymadığı sekizinci sınıf charter şirketlerinde bile tutunamayan, MS Flight Simulator'un Cessna'sını bile adam gibi indirmekten aciz eski pilot, ex-kaptan, nevezur özel dedektif...

İşin aslı ortada şöyle tatsız bir pişti var: Celil Oker'in Remzi Ünal'ı milenyum öncesinde okurlara takdim edili-

yor (Çıplak Ceset, Oğlak Y., 04/1999) ve aradan yedi yıl geçtikten sonra Enver Günsel'in Pilot Üsteğmen Gürel karakteri karşımıza çıkıyor. Bu tatsız piştiyi bertaraf edebilecek tek şey, Günsel'in kendi hayatından yola çıkarak Gürel karakterini yaratması... Ki bunu da -hakkını teslim etmek lazım- zoraki değil, okura bir arkadaşıyla tanıştıyormuş havası sunabilecek samimiyetle gerçekleştiriyor. Ancak bu "samimiyet" tez ayrılık getirmişe benziyor.

Enver Günsel'in yazarlık pratiğinde "yarı karakterdaşı" Celil Oker'in *Genç Yazarlar İçin Hikâye Anlatıcılığı Kılavuzu* kitabındaki anlatısına uyan bir ayrılığa işaret ediyor bu durum. Zira tecrübeli isim mevzu bahis kitabında pratik bilgiler ve akıcı bir anlatımla derlediği yol haritasında bir karakter oluşturulmasına dönük bölümde şu satırlara yer verir:

"İşin içine kendinizi yerleştirdiğinizde herhangi bir özel çalışma yapmaya gerek yoktur. Anlatının neresinde hangi bilgiye ihtiyacınız varsa, kendi geçmişinizde zaten vardır, hazır bekliyordur. Oradan alır koyarsınız. Bitti.

Bunu yapmanıza itirazım yok, kolayınıza gidiyorsa yapın. Ancak mesele şu: İkinci çalışmanızda ne yapacaksınız? Eldeki malzemeyi ilk kitapta harcadınız bitti." (Genç Yazarlar İçin Hikâye Anlatıcılığı Kılavuzu, Altın Kitaplar, sf. 67)

Peki, Enver Günsel'in bütün malzemesi de bitmiş midir; aradan geçen yıllarda hasıl olan "zanaatına ihanet" mevzusunun özeti tam olarak bu mudur? İyi bildiği yoldan yürümüş ve yol bittiğinde dönüş yolunu mu unutmuştur?

Bunu da okurun takdirine ve tarihin değerlendirmesine emanet etmek lazım...

"BÜTÜN HAYATINI BİR DOSYAYA VAKFETMİŞ BİR POLİSİ, SAVCIYI DÖNÜP DÖNÜP YAZMAK BANA ARTIK BİRAZ KOMİK DE GELİYOR AÇIKÇASI."

Nihal Orhan'ı 221B'de yayımladığımız ve çok sevdiğimiz öykülerinden tanıyordum, ilk romanı *Çaylak* yayımlanır yayımlanmaz okudum. *Çaylak*, günümüz Türkiye'sinin gerçekliğini çok iyi aktaran, karakterleriyle polisiye edebiyatımızda özgün bir yol arayan, tüm bunları yaparken mizahtan asla vazgeçmeyen çok iyi bir kara roman. Henüz okumayan polisiyeseverlere, okuma listelerinin başına *Çaylak*'ı almalarını öneriyorum...

Öncelikle okurlarımızın sizi daha yakından tanımasını isterim...

1978'de Ankara'da bir hastanede doğmuşum. Babam memur olduğu için kütüğüm Varto'ya kayıtlı ve baba tarafım Elazığlı. Ama ilkokul 1. sınıfa başladığımdan beri kendimi Tekirdağlı olarak görüyorum. Bütün çocukluğum ve gençliğim orada geçti. O dönemin sıralama sistemiyle ortarlardan bir yerlerden tuttuğu için Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne gittim. Dört sene okudum ve tekrar Tekirdağ'a döndüm. Sonra büyük şehirde yaşamak istedim, ailece İstanbul'a geldik 2000 yılında, önce kurumsal avukatlık yaptım bir medya şirketinde yedi sene boyunca. Oradan ayrıldıktan sonra bir seneye yakın İngiltere'de dil eğitimi aldım. Ardından orada öyle bir şey yaşadım ki, biraz hüzün biraz da mutluluk duygusu, rahatlık, öğrenciliğe geri dönüş... Tekrar kurumsal hayata dönmek istemedim. Serbest, biraz daha kendi kararlarımı verebileceğim, zamanımı ayarlayabileceğim bir iş ortamı olsun dedim. Bazı şeylerden vazgeçerek bazı şeylere kanaatkâr olarak yaşamayı seçtim. Sosyal bir insan değilim. Karantinadan önce de günlerce evde kaldığım olurdu. Hayatımda birkaç kişi var. Annem, kardeşim, kardeşimin ailesi, yeğenim, birkaç yakın arkadaşım... Onun dışında kitapla, müzikle, sinemayla bir hayat sürüyorum.

Polisiye sevgisi nasıl başladı? Bir roman yazmaya başlarken hani ilkin bir duygu, bir fikir gelir ya insana, o süreç ne zaman ve nasıl başladı?

On yıl önce öykü atölyesine gittim, o dönem karar vermiştim, öyküler yazdım ama gelmedi gerisi açıkçası. Yani bir şey yazmak istiyorum ama ne yazayım? Polisiye beni biraz sınırlayan bir alan olduğu için bunu uygulamaya dökemedim. Ve okuduklarım arasında polisiyenin hep

arttığını gördüm yıllar içerisinde. Daha fazla polisiye dizi izledim. Sonra konu çok ufak bir fikir olarak başladı. Çok farkında olmaktan el yordamıyla yazdım.

Ne kadar sürdü yazmaya başlamanızla yayınevine gönderme arasındaki süreç?

Bir buçuk sene.

İlk roman için çok iyi bir süre. Romanınız *Çaylak*'ın özgün bir tavrı var. Öncelikle başkarakter ne kahraman ne anti-kahraman. Sinan, dalga geçebileceğimiz biri. Dizilerden, filmlerden ve oradaki dedektif karakterlerden etkilendiği için konuşması, yürüyüşü, dosyaya bakışıyla bile özentî, buralı bir polis. Böyle bir başkarakter bir taraftan da riskli, nasıl karar verdiniz Sinan'a?

Son dönemde çok polisiye okudum, izledim. Ve söyledığınız

**Suça, yolsuzluğa
karışmış her meslek
grubundan insan
bir yana, görevini
yapmadığı için yalnızca
adaletsizliğe değil
işlenecek yeni suçlara
da alan açan onca
kamu görevlisi varken...
Ki kadına yönelik
şiddet olaylarında en
somut, en acıtıcı haliyle
görüyoruz bunu... Bütün
hayatını bir dosyaya
vakfetmiş bir polisi,
savcıyı dönüp dönüp
yazmak bana artık
biraz komik de geliyor
açıkçası.**

klişeler, beni biraz itmeye başladı. Ben böyle hissederken yazdığım bir kahramanın o şekilde olması mümkün değildi zaten. İşte, sisteme yenik, kaybetmiş, sonuca mutlaka ulaşan, adalet duygusu çok yüksek karakterler... O tür polislerin Türkiye’de çok fazla olduğunu düşünüyorum açıkçası. Aslında her meslek için bu böyle. Suça, yolsuzluğa karışmış her meslek grubundan insan bir yana, görevini yapmadığı için yalnızca adaletsizliğe değil, işlenecek yeni suçlara da alan açan onca kamu görevlisi varken... Ki kadına yönelik şiddet olaylarında en somut, en acıtıcı haliyle görüyoruz bunu... Bütün hayatını bir dosyaya vakfetmiş bir polisi, savcıyı dönüp dönüp yazmak bana artık biraz komik de geliyor açıkçası.

Doğru. Aslında Sinan da incelediği cinayet dosyasında gerçeği ortaya çıkartmak istiyor ama öyle vicdanen ve ahlaken değil, kendisi için. Ama bir noktada, üstünü örtmesi gerekecekse de örtecek, onu anlıyoruz. Bu gerçekçi. Sinan’ın karşısına koyduğunuz karakter Ömer. O da bir hukuk adamı ama o da idealist biri değil.

Ömer’de de yine toplumun genelini yansıtmaya çalıştım. Etrafımızda gördüğümüz insanlardan biri olarak yazdım. Kendim de dahil açıkçası. Daha gençlik çağlarımızda; dişiyle tırnağıyla mücadele eden, çok büyük badireler atlatan, gene de pes etmeyen, her şeyi bu yolda feda eden jüri mahkemelerin dizilerini, filmlerini izliyoruz ve belki bir gün bizim de öyle yapabileceğimizi hayal ediyoruz. Öyle olduğumu-

zu düşünüyoruz ama önümüze gelen olaylarda aslında o kadar da kararlı, fedakâr olmadığımızı görüyoruz. Yani hem Ömer için hem de Sinan için önemli bir şey. Özellikle Ömer için söylüyorum bunu. Ömer, haktan hukuktan, adaletten bahsediyor, kendisini adil görüyor ama gerçekten öyle mi? Önüne farklı durumlar çıktığında inandığı şeylere uygun hareket edebiliyor mu?

Evet, aslında bu sorunun peşinde bir yandan bütün roman. Emniyet içindeki ilişkileri, üst-üst diyaloglarını çok iyi yansıttığınız da dikkatimi çekti.

Aslında emniyet işleyişi vâkıf olduğum bir şey değil. Ama on seneden beri adliyelere, karakollara gidip geliyorum. Amirler değil ama komiserleri, başkomiserleri,

adliyelere gidip gelen polisleri çok uzun süredir gözlemleme ve dosya bazında arada onlarla sohbet etme fırsatım oldu. Bir his, bir kanı, bir eda, bir tavırdan alınan bazı şeyler var. Ben de adliye- de duruşma beklerken özellikle sulh cezalarda polislerin kendi aralarındaki konuşmalarını çok dinledim. "Bütün işi biz yaptık," cümlesini kulaklarımla duydum mesela.

**Çok da doğru kullanmışsınız roman-
da bu gözlemleri. Peki, Haş-
met Kaya'ya gelelim. Haşmet
aslında polisiye romanlarda ge-
nelde tip olarak bırakılan, çok da
derinlemesine anlatılmayan kişi-
lerden biri olarak kalabilirdi ama
siz onu kanlı canlı bir karakter
olarak yazmışsınız.**

Haşmet, sevdiğim bir karakter. Onu sadece güçlü, zengin karakter olarak ele almıyorum. Olay akışı için mecburi bir karakter. Yoksa bu cinayet soruşturması, çoktan bir garibanın üzerine yıkılmıştı ve ilerlemeyecekti. O nedenle dahil oldu. Sinan, katili bulmayı sadece polislik aşkıyla

İşleri kendi haline bırakma alışkanlığı çok yaygın Türkiye'de. Yargı sisteminde de var, birçok işte de var. Çok hayati meselelerde bile işlerin asgarisi yapılıyor. Ondan sonrası artık Allah kerim. Bundan kimse rahatsızlık duymuyor. Haşmet, bu alışkanlıkla da kavga ediyor, daha detaylı incelenmesi, işlerin tamamının yapılması için zorluyor herkesi.

istemiyor, yükselme hırsı var ve Haşmet gibi zengin, güçlü bir adamın arkasında olmasının işe yarayacağını biliyor. Sinan'ın motivasyonunu da daha açık ortaya koymak için çok gerekli bir karakterdi. Haşmet aslında daha nobran, kaba saba, daha adaletsiz bir insan da olabilirdi, nedense gözümde öyle canlanmadı. Elinde bir güç var ama bu gücü, benim de elimde o güç olsa kullanacağım şekilde, kullanan bir adam. Kızının katilini bulmak için kullanıyor gücünü. Ayrıca şefkatle, özenle seven, muhafazakâr bir yapısı olmasına rağmen sevdiklerinin mutluluğunu her şeyin önüne koyan biri, o yüzden seviyorum Haşmet'i.

Soruşturmaya müdahale etmediğinde polislerin ilerlemediğini de görüyor, bununla da yüzleşiyor Haşmet, değil mi?

Evet. Bunu çok önemli buluyorum. İşleri kendi haline bırakma alışkanlığı çok yaygın Türkiye'de. Yargı sisteminde de var, birçok işte de var. Hayati meselelerde bile işlerin asgarisi yapılıyor. Ondan sonrası artık Allah kerim. Bundan kimse rahatsızlık duymuyor. Haşmet, bu alışkanlıkla da kavga ediyor, daha detaylı incelenmesi, işlerin tamamının yapılması için zorluyor herkesi.

Çaylak'ın finalinde de yine bir risk alıyorsunuz, aslında cinayetin detaylarını öğreniyoruz, katili biliyoruz ama yasal olarak cezalandırılmıyor. Okurun vicdanını rahatlatmıyorsunuz. Başka bir yöntem deniyorsunuz.

Aslında başta planlamamıştım, final tamamen romanı yazarken oluştu. Ama bence romanın gereğiymiş çünkü gerçekçi bir şekilde ele almaya çalıştım. Ve istisnalar değil, geneli görmeye çalışıyorum his olarak. Bu kadar adaletsizliğin yaşandığı, isteyerek ya da istemeyerek, siyasi müdahaleyle veya hâkimin çok fazla umursamamasıyla bu kadar çok davanın adaletsizlikle sonuçlandığı bir ortamda, romanı bir mahkûmiyet kararıyla bitirmek istemedim.

Çaylak'ı konuşurken mizahına değinmeden geçmek istemiyorum. Çok iyi dengelenmiş, çok başarılı bir kara mizah var romanda. Bazı yerlerde kahrkaha attım gerçekten. Bir polisiye romanda bunu yapmak zordur. Üstelik gerçeğin dışına çıkmadan yapıyorsunuz bunu.

Çok teşekkür ediyorum. En çok endişe ettiğim konu buydu. Ben yazdığım da gülüyorum ama başkası gülecek mi acaba? Komik bulacak mı bunu? Bu duygu beni çok endişelendirdi. Çünkü bazen bir mizah çabası görüyoruz, okuru irkiltiyor. Dışarıdan göz çok önemliydi benim için, çok mutluyum şu anda. Çünkü aşağı yukarı ortalama bir kurgu yaptığımı, polisiye kısmını halledebildiğimi düşünüyordum. Ama mizah konusu beni hep düşündürdü.

Duygulu da bir roman Çaylak, yani duygulara, hislere hitap eden bir roman. Sevdiğiniz roman yazarlarından bahsettiğiniz, şarkılara değinen bir roman; ayrıca Türkiye'de o dönemde yaşanmış önemli siyasi olaylara da değinmekten kaçmıyor... Neler dersiniz bunlarla ilgili?

Bu yorumunuz için de çok teşekkür ediyorum, bunu başarabildiysen ne mutlu bana. Kavramlarla, kuramlarla düşünen biri değilim ve okuduğum, izlediğim her şeyi de bende yarattığı hislerle değerlendiriyorum. Bu durum yazdıklarım da yansımasıdır mutlaka. Sevdiğim, ilgi alanıma giren pek çok şey, siyasi olaylar dahil kendi doğallığının

da hikâyeye dahil oldu. Şarkılar konusunda arkadaşlarımdan, "Konuya ne kadar uygun şarkılar bulmuşsun," gibi yorumlar aldım mesela, oysa süreç tam tersiydi. O dönem defalarca arka arkaya dinlediğim "Hangimiz Sevmedik" şarkısı, Bekir'in hikâyesinin temeli oldu zihnimde, kurguyu şarkının üzerine inşa ettim.

Sinan'ı tekrar görebilecek miyiz?

Sinan'ı devam ettirmek istiyorum ama şimdi mi daha ileride mi onu bilmiyorum. *Çaylak*, 2017'de bitmişti. Sinan'ın dört sene sonraki halini mi görmek istiyorum yoksa yedi, sekiz, on yıl sonraki halini mi? Sonuçta şimdi anlatsam Sinan çok fazla değişmemiş olacak. Onun için sanki biraz daha zaman olsa daha iyi gibi geliyor bana. Gerçi *Çaylak*'taki yazma sürecimi düşününce hiç belli olmaz diyorum. Bir sabah, içinde Sinan olan puslu bir hikâye başlangıcıyla uyanıp yazmaya başlayabilirim.

Kimsenin tam anlamıyla suçsuz olmadığı bir roman *Çaylak*. Bütün karakterler suça bir şekilde bulaşıyorlar. En azından masum değiller, diyelim. Yakın çevreniz böyle bir roman yazmanıza şaşırdı mı? Okurlardan nasıl yorumlar alıyorsunuz?

Yakın çevremden beklemediğim kadar iyi tepkiler aldım. Yani tabii ki çok objektif değillerdi ama heyecanlarını gördüm. "Gece uykusuz kaldım. Okula geç gittim..." falan. Aralıksız okuma halinde olduklarını anladım. Beğenmenin haricinde biraz şaşkınlık vardı herhalde ya da beklemiyorlardı. Onun şaşkınlığı da vardı açıkçası. Normalde ben sakın, iyimser, ki-bar sayılabilecek, ağzından küfür çıkmayan biriyim. Bu kadar karanlık diyebileceğimiz bir kitap beklemiyorlardı. Okurların yorumları ise muhteşem, öyle güzel şeyler söylüyorlar ki mahcup oluyorum.

Favori dedektifleriniz, polisiye yazarlarınız ya da eserler, seriler neler?

Agatha Christie severim. Son derece zekice, parlak suç kurgularına bin bir çeşit insan hikâyesiyle, üstelik rahat, tatlı bir okumayla dahil oluyorsunuz. Doyle'a kıyasla onu okumayı daha çok seviyorum. Türk yazarlardan Emrah Serbes'in *Her Temas İz Bırakır*'ı en iyi polisiye romanlarından biri bence. Ahmet Ümit'in *Sis ve Gece'si* ve tabii ki Alper Canıgüz'ün *Cehennem Çiçeği* de en sevdiğilerimden. Ayrıca Esra Türkeku'lu çok beğeniyordum, hâlâ içimde bir yaradır. O dönem düşünmüştüm, keşke sevgimi, takdirimi belirtseymişim diye hayıflanıyorum.

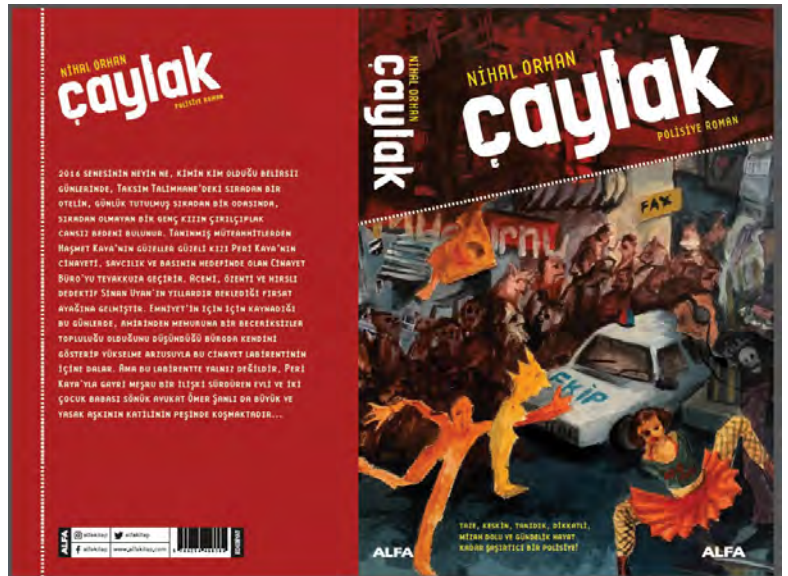
Polisiye dizilerden önerileriniz neler olur?

Unbelievable'ı çok beğendim. Son dönemin en iyi işi. Onun üzerine geçen bir şeyle karşılaşmadım açıkçası. Nispeten az bilinen iki diziyi de önermek istiyorum. *Apple Tree Yard* çok iyi bir dizi. Kurgusu, oyuncuları, atmosfer... Müthiş mahkeme sahneleri de giriyor işin içine. Ve *The Cry*, o da Avustralya'da geçen etkileyici

bir hikâye. Üçü de aynı zamanda harika birer kadın hikayesi. Yerli polisiyelerden de *Masum*. Şimdi ilk izleyişimi gülümseyerek hatırlıyorum, bir arkadaşımın hayranlıkla, bölüm sonlarında coşkuyla ayağa fırlayıp niyeyse alkışlayarak falan izlemiştik. Polisiye/polisiye dışı en iyi Türk dizilerinden biri olduğunu düşünüyorum.

Çok teşekkürler, *Çaylak* için tekrar tebrik ediyorum, hem böyle bir roman kaleme aldığınız için hem de Dünya Kitap Ödülü için. Bu arada 221B'ye yeni öykülerinizi merakla bekliyoruz...

Asıl ben teşekkür ederim, ayrıca 221B Polisiye Festivali için de çok teşekkür ediyorum. Bir polisiye okuru olarak böyle muhteşem bir etkinliğin ülkemizde gerçekleşmesinden çok büyük gurur duydum. Okur öyküsü olarak gönderdiğim ilk polisiye öyküm 221B'de yayımlandı ve o günden beri başta siz olmak üzere 221B'nin ilgisini, desteğini hep hissettim, polisiye öykü benim için artık 221B demek. Oldukça tembel bir yazarım, yazacağım tüm öyküleri 221B'ye göndermek için yazacağım diyebilirim.

GEÇMİŞİN GÖLGESİNDE

***Suskunluk*'tan benim payıma düşen; nereye giderseniz gidin, sırlarınızı ne kadar derinlere gömerseniz gömün, geçmişinizden ne kadar kaçarsanız kaçın bir gün hepsinin bir araya gelip sizi yakalayacağı oldu.**

Tony Kaye'nin yönettiği ve Edward Norton'ın başrolünde oynadığı 1999 yapımı *American History X* filmi Türkçeye *Geçmişin Gölgesinde* olarak çevrilmiştir. Genelde film isimlerinin aslına uygun çevrilmesi gerektiğini düşünsem de bu film benim için kesinlikle bir istisna taşıyor. Film için *Geçmişin Gölgesinde* isminin çok daha uygun olduğunu düşünüyorum.

Mechtild Borrmann son dönemde öne çıkan Alman polisiye yazarlardan. Borrmann'ın *Suskunluk* romanı geçen günlerde Mustafa Tüzel tarafından Türkçeye çevrildi. Kitap Kurdu Yayınevi tarafından yayımlanan bu kitap, Borrmann'ın Türk okurlarla tanışmasına vesile oldu. Tıpkı *American History X*'teki gibi bu romanda da geçmişin peşini bırakmadığı insanların hikâyesini görüyoruz. Kimisi öldükten sonra kimisi yaşarken...

Kitap özellikle kısa ve vurucu betimlemeleriyle okuru kendine çekiyor. Hem insanları hem de insan dışı varlıkları oldukça güzel aktarıyor. Bölümler kısa ve bu durum özellikle dikkatin dağılmasını engelliyor ki bir polisiye eserde en çok istenenlerden biri de budur. Kitapta çok fazla karakter olduğu için de bu durum pozitif etki yapıyor. Aslında bu olmasa da kitap dikkatinizin dağılmasına asla izin vermiyor. Polisiye kitapların çoğunda olduğu gibi *Suskunluk*'u da elinizden bırakmakta zorlanacaksınız.

Nazi Almanyası'nın ve nasyonal sosyalizmin insanlarda yarattığı etkiye bir kez daha şahit olacaksınız; eşcinsel düşmanlığı, Yahudi düşmanlığı, Rus düşmanlığı... Ayrıca savaşın insanlarda yarattığı yıkımı da bir kez daha göreceksiniz. Bu kitaptan benim payıma düşen; nereye giderseniz gidin, sırlarınızı ne kadar derinlere gömerseniz gömün, geçmişinizden ne kadar kaçarsanız kaçın bir gün hepsinin bir araya gelip sizi yakalayacağı oldu. Özellikle kitabın sonunda ortaya çıkanlar sizi dehşete düşürecek.

2012'de yazılan bu romanın anlattıkları, 1998'de başlıyor. Fakat kitaptaki olay silsilesi bizi 1930'ların

sonundan II. Dünya Savaşı yıllarına ve son olarak da 1950'lerin başına götürüyor. O günlerde halı altına süpürülen olaylar 1998 yılında birçok insanın hayatını değiştirebilecek sonuçlara vesile oluyor. Gelelim öykümüze...

➤ BİR FOTOĞRAF VE BİR KİMLİK

Kitap oldukça zengin bir işinsanı olan Friedhelm Lubisch'in ölümünün ardından oğlu Robert Lubisch'in babasının evinden taşınmasıyla başlar. Robert, taşınma sırasında annesinin zannettiği mektuplar arasında bir puro kutusu bulur. Bu kutunun içinde Wilhelm Peters isimli bir Nazi koruma timine (SS) ait bir kimlikle üstünde kan bulunan bir kadın fotoğrafı bulur. Neredeyse hatasız gibi görünen babasının geçmişinde bir kusur bulduğunu düşünen Robert, fotoğraf ve kimliğin peşine düşmesi gerektiğini düşünür.

Robert birkaç ay sonra bu iki belgeyi karısı Maren'e gösterir. Maren fotoğrafın Hollanda sınırında bulunan Kranenburg'da çekildiğini fark eder. Bundan birkaç ay sonra ise Robert, Hollanda'da bir programa davet edilir. Bu davet, Robert'ın fotoğraf ve kimliğin peşine düşmesi için bir fırsat yaratır.

Robert, Kranenburg'da fotoğrafı çeken kişiyle tanışır. Ondan fotoğraftaki kadının Therese Peters olduğunu öğrenir. Therese Peters'in babasıyla bir ilgisi olduğunu düşünen Robert Lubisch kadını bulmak için aramalara devam eder. Kadının geçmişte kaldığı bir çiftlik evine gider, orada kalan gazeteci Rita Albers'le tanışır. Deneyimli bir gazeteci olan ve bağımsız çalışan Rita Albers satabileceği bir haber bulduğunu düşünür ve o da bu iki belgenin peşine düşer. Öncelikle ev sahibi Höverlere Therese Peters'in fotoğrafını gösteren Albers, istediğini bulamaz. Fakat vazgeçmeyen Albers, eski kayıtları incelediğinde Therese Peters'in de Wilhelm Peters'in de kayıp olarak arşivlendiğini öğrenir. Ayrıca Therese Peters'in kocasını öldürmekle sorgulandığı-

nı fakat dönemin amiri Theo Gerard tarafından dosyanın sadece iki ayda kapatıldığı ortaya çıkar. Bunun üzerine Therese Peters'in nerede olduğunu öğrenmek için çaba harcayan Rita Albers eski bir gazeteci arkadaşı Köbler'den yardım ister. Therese Peters'in kimliğine ilişkin topladığı bilgileri arkadaşına bildiren Rita Albers, bir yandan Köbler'den haber beklerken diğer yandan arayışlarına da devam eder. Köbler, onun aradığı kişinin Therese Mende olduğunu öğrenir. Therese Mende, ünlü moda markası Mende Fashion'ın sahibidir. Kocasını üç yıl önce kaybetmiş, işlerini büyük oranda kızına bırakmış ve İspanya'nın Mallorca kentine yerleşmiştir. Köbler'den aldığı bilginin ardından Rita Albers, Bayan Mende'yi arar fakat Therese Mende, Rita Albers'i tehdit eder. Rita Albers bu tehdide rağmen dosyadan vazgeçmeyi asla düşünmez. Rita Albers, Robert Lubisch'e de konuyla ilgili bilgi verir ve babasının da ciddi bir şüpheli olabileceğini anlatır. Robert Lubisch artık bu dosyayı bırakmasını ve olayın daha fazla üstüne gitmemesini ister. Rita Albers ise Robert Lubisch'e onun için çalışmadığını ve olayın üstüne gideceğini anlatır. Fakat bu olayın üstüne gitmek ona pahalıya mal olur. Rita Albers'in cansız bedeni peyzaj şirketinin çalışanları tarafından bulunur. Bu

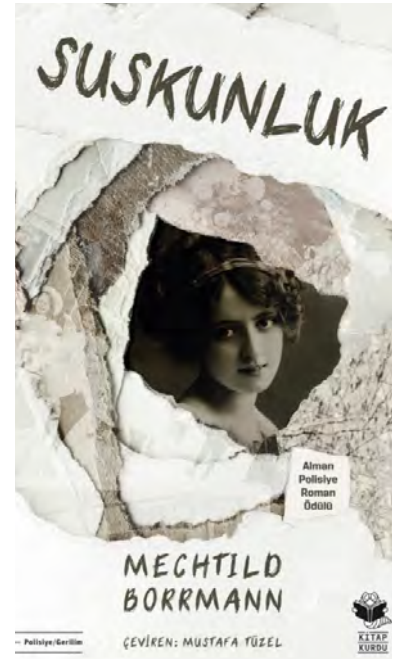

cinayette en büyük şüphelilerden birisi ise Robert Lubisch'tir.

ZORAKI EVLİLİK

Therese Mende ise Rita Albers'in ev sahipleri Höverler aracılığıyla olayların gelişimini öğrenir. Bayan Mende, sık sık geçmişe dalar. Bu olay onun için, yazının girişinde ifade ettiğim gibi, "geçmişin gölgesi"dir. Bayan Mende'nin, Bayan Peters olmadan önceki soyadı Pohl'dür. Hitler iktidardadır. Wilhelm'in ve Höverlerden Hanna'nın da dahil olduğu altı kişilik bir arkadaş grubları vardır. Therese Pohl'ün babası Hitler muhalifi bir doktordur. Wilhelm ise SS görevlisi olmak için çaba harcayan bir kişidir. O dönemde kasabanın önemli isimlerinden olan Theo Gerard'ın sağ koludur. Wilhelm Peters, Therese Pohl'e âşıktır. Fakat Therese'nin babası Yahudilere yardım etme suçundan tutuklanınca aralarında mesafe oluşur. Savaş yılları onları kötü etkiler. Bir arkadaşları asker olmak için gittiği eğitimleri geçemez, zorbalığa uğrar. Bir arkadaşları ise savaşta ölür. Zorbalığa uğrayan arkadaş, Hanna Höver'in ihbarıyla eşcinsel olduğu için tutuklanır. Bu tutuklama gerekçesini kaldıramayan arkadaş intihar eder. Bütün bu yıkımın arasında Hitler Almanya'sı da savaşı kaybetmeye başlar. Bu arada olabilecek en kötü şey olur ve Therese Pohl, Höverlerin çiftliğinde çalışan bir Rus esire âşık olur. Üstelik duyguları karşılıklıdır. Fakat bu Rus esir sık sık Wilhelm Peters ve Theo Gerard'ın saldırısına uğrar. Bir süre sonra Therese Pohl ile Rus esir Yuri'nin aşkları Wilhelm Peters tarafından öğrenilir. Wilhelm'in Therese'ye Yuri'nin serbest kalmak için tek şartı kendisiyle evlenmesidir. Therese Pohl, istemese de bu şartı kabul eder. Yuri ile Therese son kez birbirlerine sarılırlar ve vedalaşırlar. Kısa bir süre sonra Wilhelm Peters'le Therese Pohl evlenir.

Robert Lubisch, Rita Albers'ten

aldığı bilgileri bir avukat arkadaşına anlatır. Bu avukattan Therese Peters'in yaşadığını ve bugünkü kimliğini öğrenmesini ister. Avukat arkadaşı kısa bir araştırmanın ardından Therese Mende'yi bulur. Fakat Robert bir cinayet şüphelisidir. Sık sık polisle muhatap olur. Parmak izleri, ifadeler gibi birçok teferruatla uğraşmak zorundadır. Bu sırada Büro da Rita Albers cinayetini araştırmaktadır. Ayrıca Kranenburg Karakolu'nda görevli olan kıdemli polis memuru Karl Van den Boom'un da bu olay ilgisini çeker. O da Theo Gerard'la görüşmek dahil geçmişle bugün arasında bir bağlantı olduğunu fark eder. Özellikle şüphelerini Rita Albers'in ev sahipleri Höverlere yöneltilir. Robert Lubisch, Therese Mende'nin ismi duyduğu andan itibaren garip bir içgüdüyle İspanya'ya gider. Bu durum polisi rahatsız eder. Robert Lubisch'in Bayan Mende'yle görüşmesi biraz zor olur. Fakat geçmişine teslim olan Therese Mende bütün yaşananları anlatır. Bu yaşananlar Robert'ın yola çıkarken hiç tahmin etmediği birçok bilgiyi içerir. Öyle ki olaydan yaklaşık 50 yıl sonra bile bir gazetecinin ölümüne sebep olacak kadar...

DÜNYANIN POLİSİYESİ, 221B POLİSİYE FESTİVALİ'NDE KONUŞULDU

Türkiye'nin ilk ve tek polisiye kültür dergisi 221B olarak 5. yaşımızı polisiye festivaliyle kutladık. 23-28 Şubat tarihleri arasında çevrimiçi gerçekleştirdiğimiz 221B Polisiye Festivali'nde Türkiye'den ve dünyadan polisiye edebiyat, sinema ve televizyon alanlarının en önemli isimleri bir araya geldi. Altı gün boyunca paneller, atölyeler ve gizem çözmeye oyunlarıyla dünyanın polisiyesi Türkiye'de konuşuldu!

Okurlarımızdan, izleyicilerimizden, konuklarımızdan ve polisiyeseverlerden çok güzel yorumlar aldık. Festival heyecanını bizlerle paylaştığınız için sonsuz teşekkürler. Kaçıranlar için festivalin tüm oturumlarına Youtube/mylosyayingrubu sayfasından ulaşabileceğinizi de belirtelim.

Festivalimizin açılışını şahane bir oturumla gerçekleştirdik. *The Guardian* ve *The Times* gibi gazetelerde polisiye türüne dair eleştiri yazıları kaleme alan, polisiye edebiyat ve sinema alanında önemli eserleri bulunan araştırmacı yazar Barry Forshaw, dünden bugüne polisiyenin kısa tarihini anlattı. Ardından Türk polisiyesine kurgu ve kurgu dışı eserlerle büyük katkılar sunan, yerli polisiyemizin önemli isimleri Erol Üyepazarcı, Sevin Okyay ve Ahmet Ümit muhteşem bir oturumda yerli polisiyemizin zengin tarihini konuştu.

Festivalimizin ikinci gününün ilk oturumunda yerli polisiyemize nitelikli eserler kazandıran Çağatay Yaşmut, Armağan Tunaboğlu ve Gülce Başer önemli bir konuyu masaya yatırdı: Bugünün polisiyesini yazmak. Ardından polisiyemizin usta yazarlarından Ercan Akbay ve suç araştırmaları uzmanı Mesut Demirbilek bilimsel ve teknolojik gelişmelerin geleceğin suçlarını ve polisiyesini nasıl belirleyeceğini, gelecekte bizi nelerin beklediğini ve suç, suçlu ve dedektifin nasıl bir evrim geçireceğini konuştu. Son oturumumuzda Büyük Dedektif Sherlock Holmes'ü masaya yatırdık. Üç ciltlik *Açıklamalı Notlarıyla Sherlock Holmes*'ün editörü, Viktorya dönemi eserleri üzerine önemli çalışmaları bulunan, dünyanın önde gelen Sherlock Holmes uzmanlarından Leslie S. Klinger'la Büyük Dedektif hakkında her şeyi konuştuğumuz şahane bir oturum gerçekleştirdik.

Barry Forshaw

Ahmet Ümit

Sevin Okyay

Üçüncü günümüzün açılışını çok değerli bir oturma ile yaptık. Adli tıp alanında önemli çalışmalarda bulunan Prof. Dr. Halis Dokgöz ve polisitemizin güçlü yazarlarından Suat Duman adli tıp ve polisiye anlatı üzerine keyifli bir oturum gerçekleştirdi. Sonrasında ödüllü polisiye yazarı Gülce Başer ve Kuzey polisiesinin önemli isimlerinden, yine ödüllü bir yazar Arne Dahl sınırlar olmadan polisiyeyi konuştu.

Dördüncü günümüzün açılış oturumunda polisiye kültürünün dijital platformlar ve televizyon ayağına değindik. Ümmü Burhan (Exxen), Deniz Şaşmaz Oflaz (BluTV) ve Şebnem Aksoy (PuhuTV), Armağan Lale moderatörlüğünde dijital platformlarda polisiyenin bugününü ve geleceğini konuştu. Hemen ardından ekranlarda polisiyenin en önemli isimlerinden biri, *Bron/Broen*, *Marcella* dizilerin senaristi, aynı zamanda bir polisiye yazarı Hans Rosenfeldt'i konuk ettik. Rosenfeldt, Türkiye'de ilk defa 221B'ye röportaj vermişti ve yine 221B Polisiye Festivali'nde bizimle birlikteydi. Televizyonda polisiyeyi, dizilerin ortaya çıkma sürecini ve kadın karakterleri konuştüğümüz şahane bir oturum gerçekleştirdik.

Dolu dolu geçen festivalimizin beşinci gününü İtalyan polisiesinin usta ismi Andea Camilleri ve şahsına münhasır dedektifi Salvo Montalbano üzerine muhteşem bir oturumla açtık. Prof. Dr. Nevin Özkan, Doç. Dr. Bülent Ayyıldız ve Semih Topçu keyifli bir oturumda Andea Camilleri ve Salvo Montalbano'yu konuştu. Komiser Montalbano serisi, Mylos Kitap etiketiyle Türkiye'de ilk defa okurlarla buluşuyor. Hemen ardından Türkiye ve dünya ekonomisine dair kitaplarını ve yazılarını ilgiyle takip ettiğimiz Mahfi Eğilmez konuştumuz oldu. Bildiğiniz üzere Mahfi Eğilmez, bu kez bir polisiye romanla karşımızda. Mali suçlar ekseninde yazdığı polisiye romanı *Inferis*'i 221B yazarlarından gazeteci Çağla Üren sordu, Mahfi Eğilmez anlattı. Bir sonraki oturumda *Zavallı* ve *Liste* romanlarıyla siyasi polisiye türünde önemli eserlere imza atan, *Badeci Şeyhin Sır Odası*, *Baronlar Savaşı* gibi araştırma kitaplarıyla da suçun gerçeğini gözler önüne seren Timur Soykan konuştumuzdu. 221B Yayın Yönetmeni Özlem Özdemir ve gazeteci yazar Timur Soykan, şahane bir oturumla "Gerçek ve Kurgu: Türkiye'de Siyasi Polisiye" başlığını masaya yatırdı. Beşinci günümüzü bir başka eşsiz oturumla sonlandırdık. Son zamanların en iyi polisiye dizilerinden *Trapped*'de unutulmaz dedektif Andri Ólafsson'u canlandıran, *True Detective* ve *The Missing* gibi yapımlarda izlediğimiz güçlü oyuncu Ólafur Darri Ólafsson ve *Çukur*, *Rise of Empires: Ottoman* ve *Sibel* gibi yapımlarda rol alan başarılı oyuncu Damla Sönmez... İki farklı ülkeden iki oyuncu, polisiye ve oyunculuk üzerine keyifli bir oturum gerçekleştirdi.

Ve festivalimizin son gününün ilk oturumunda, polisiye sinemayı masaya yatırdık. Ödüllü yönetmenler Yeşim Ustaoglu ve Ümit Ünal, Aslı İldır moderatörlüğündeki oturumda "Suçu Hayal Etmek: Sinemada Suç Kavramı Üzerine" başlığıyla sinemada polisiyeyi ko-

Gülce Başer

Arne Dahl

Armağan Tunaboğlu

Hans Rosenfeldt

Fulya Turhan

nuştı. Hemen ardından *Saygı: Bir Ercüment Çözer Dizisi*'nin senaristi Ercan Mehmet Erdem ve başrol oyuncularını Boran Kuzum ve Miray Daner'le dizi ve polisiye üzerine son derece keyifli bir oturum gerçekleştirdik. Sonrasında polisiyemizin başarılı isimlerinden Alper Canıgüz'le polisiyemizin en özgün karakterlerinden birini, dünyanın en küçük dedektifi Alper Kamu'yu ve çok daha fazlasını konuştuk. Festivalimizin kapanışını şahane bir oturumla yaptık. *Ceset, Görünmeyen Misafir, Fırtına Anı* gibi polisiye sinemanın son dönemlerdeki en başarılı isimlerinden biri, ters köşelerin ustası Oriol Paulo konuğumuzdu.

Bu şahane panellerin dışında atölyelerimiz de vardı elbette. Özellikle polisiye roman/senaryo yazarları ve yazar adaylarının büyük ilgi gösterdiği bir atölyeyle başladık: Adli Bilimlerdeki Gelişmelerin Doğru Kullanımı. Adli tıp uzmanı Prof. Dr. Halis Dokgöz, polisiye roman/senaryo yazımında adli bilimler alanındaki gelişmelerin metne nasıl yansımaları gerektiğini anlattı. Casusiyeye meraklıları için düzenlediğimiz atölyede de Doruk Tatar edebiyat ve sinemadan örneklerle birlikte casusiyeye türünün ortaya çıkışına ve gelişimine odaklandı. Atölyelerin yanında eğlenceli bir sohbet-test etkinliği de hazırladık: "Kuzey Polisîyelerine Ne Kadar Hâkimsin?" Ayrıksı Kitap Yayın Yönetmeni Özkan Özdem "Hangi Yazar? Hangi Karakter? Hangi Kitap?" kategorilerinde 30 soru sordu, katılımcılarımız cevapladı.

17 panel, 38 konuşmacı ve atölyelerle, sizlerden gelen onlarca yorum, soru ve binlerce izlenimle şahane bir festival geçirdik. Uzun yıllar boyunca düzenleyeceğimiz 221B Polisiye Festivali'nde sizlerle ve konuklarımızla bir araya gelmeyi dört gözle bekliyoruz! 221B Polisiye Festivali'nde yeniden görüşmek üzere...

Olafur Darri Olafsson

Oriol Paulo

Ümmü Burhan

Semih Topçu

Timur Soykan

Leslie Klinger

Çağatay Yaşmut

Damla Sönmez

Özlem Özdemir

Erol Üyepazarcı

DÜNYANIN POLİSİYESİ TÜRKİYE'DE ! KONUŞULUYOR !

17 PANEL- ATÖLYE- GİZEM OYUNLARI

221B
POLİSİYE
FESTİVALİ

 YouTube /mylosyayingrubu

Ahmet Ümit
Alper Canıgüz
Armağan Lale
Armağan Tunaboğlu
Aslı Ildır
Boran Kuzum
Bülent Ayyıldız
Çağatay Yaşmut
Çağla Üren
Damla Sönmez
Deniz Şaşmaz Oflaz
Ercan Akbay
Ercan Mehmet Erdem
Erol Üyepazarcı
Fulya Turhan

Gülce Başer
Halis Dokgöz
Mahfi Eğilmez
Mesut Demirbilek
Miray Daner
Nevin Özkan
Semih Topçu
Onur Bayrakçeken
Özlem Özdemir
Sevin Okyay
Suat Duman
Şebnem Aksoy
Timur Soykan
Ümit Ünal
Ümmü Burhan
Yeşim Ustaoglu

Arne Dahl
Barry Forshaw
Hans Rosenfeldt
Leslie S. Klinger
Ólafur Darri Ólafsson
Oriol Paulo

ONLINE
FESTİVAL
23-28 ŞUBAT

Yayın Sponsoru:
 CC MEDIA HOUSE

Mylos
Yayın Grubu

HARLAN COBEN'İN ALTI YIL'INI TARTIŞIYOR

2016 yılı Kasım ayında 221B dergi ve Bilgi Üniversitesi işbirliğiyle düzenlenen "Dünyanın Polisiye Haritası" adlı atölyede tanıştık. Farklı mesleklerden dokuz kadındık. Bir ortak noktamız vardı: Polisiye roman! Yıllarca polisiyenin izinden gidenimiz, polisiyeyle henüz tanışmamız, roman teorisine dalınca polisiye-yi keşfedenimiz, çocukluğundaki polisiyelerin nostaljisini yaşıyanımız, yeni çıkan tek bir polisiyeyi bile kaçırmama hevesinde olanımız... Ayrılmadık birbirimizden. Her altı haftada bir toplanıp önceden belirlediğimiz bir polisiye romanı masaya yatırıyoruz ve kıran kırana tartışıyoruz. Aynı düşünmüyoruz ama aynı heyecanı paylaşıyoruz. İşte sizlerle paylaşmak istediğimiz de bu heyecan!

* Arzu Sabancı, Cansu Akdeniz, Çınla Akdere, Gözde Kömeçoğlu, Mine Şen, Pınar Demirebilek, Saliha Aslan, Şenay Dünder, Verda Toprak.

Mine: Harlan Coben... Dili basit, romanları sürükleyici bir yazar. Daha çok Myron Bolitar serisiyle tanınıyor. Seri dışı romanlarının ana teması genelde kayıp vakaları. Sürekli kendini tekrarlayan bir yazar olsa da kitapları yine de heyecanla okunuyor. Fakat *Altı Yıl* galiba yazarın en vasat kitaplarından. Kabul ediyorum, yıllar önce İngilizcesini okuduğumda bana bu kadar vasat gelmemişti.

Arzu: Daha mı iyiydi konular İngilizcede, Mine? (Gülüşmeler)

Mine: Hayır ama bir romanı orijinal dilinde okumakla çevirisini okumak arasında çok fark oluyor. Çeviriler, orijinaller kadar tat vermiyor bazen. O zamanlar nedense kitap orijinal dilinde hoşuma gitmiş. Seneler sonra yeniden okuyunca nedense aynı tadı vermedi.

Gözde: Aslında daha önce ben de önermek istemiştım Harlan Coben'i. Ancak o dönemde popüler ve çok satan romanlar dışında, daha az bilinen eserleri ve yazarları okumaktı amacımız.

Pınar: Ben kitaba başladığımda, şu cümleyi çok klasik bulduğumu not almışım: "Kan dolan kulaklar." Belki de bizim okuduğumuz kitap yelpazesi daha da çeşitlendi, o yüzden böylesi tanımlar artık basit geliyor bana. Bu kitabı kapattım ve neler okuduğumuzu düşündüm. İlk başta oku-

duğumuz Tarquin Hall'un *Kayıp Hizmetçi Vakası*'na o zamanlar gümüşüm ama o bile bundan daha iyiymiş, kıymetini bilememişim.

Mine: Harlan Coben aslında çok iyi bir yazar, hatta bol ödüllü bir yazar.

Gözde: Dünyanın en çok okunan polisiye yazarlarından biri Harlan Coben. Hatta yakın dostu olduğunu öğrendiğim Dan Brown kendisini "günümüzün en iyi gerilim ve gizem ustası" olarak tanımlıyor.

Pınar: Kütüphanemde Harlan Coben'in dört kitabı varmış okumadığım galiba. Onları bağışlamayı düşünüyorum.

Gözde: Benim kütüphanemde de sekiz kitabı var. İlk aldığım kitabının hangisi olduğunu hatırlamıyorum ancak kitabı beğendiğimi ve yazarı okumaya devam etmek isteğimi hatırlıyorum.

Mine: Tek bir kitapla Harlan Coben hakkında karar vermeyin lütfen. Dediğim gibi, yazar bağımsız romanlarından ziyade Myron Bolitar serisiyle tanınıyor. Seri on bir kitaptan oluşuyor. Son kitap *Home* hariç hepsi dilimize çevrildi. Serinin ana karakteri Myron Bolitar eski bir basketbolcu. Boston Celtics takımında oynarken dizinden sakatlanmış. Mecburen sporu bırakıp Harvard Üniversitesi Hukuk bölümünde okumuş. Şu an tanınmış sporcuları temsil eden bir menajer. Genelde bu sporcuların sorunlarıyla uğraşırken kendini birden olayların tam ortasında bulan amatör bir dedektif. Serinin diğer kahramanı çok daha renkli. Kısaca Win dediğimiz Windsor Horne Lockwood III oldukça ilginç bir karakter. Duygusuz bir psikopat. Tekvanda siyah kuşak sahibi. Binalara gizlice girme ve sorgulama uzmanı. En yakın arkadaşı Myron'a çok değer veriyor. En önemlisi, Win zayıfların ve kurbanların yanında olan ancak hak ettiğine inandığı insanlara ceza vermekten de adeta zevk alan bir psikopat. Yine de çok sevilen bir karakter. Öyle ki Harlan Coben'in Amerika'da

bu sene çıkacak en son romanının adı *Win*. Bu serinin *Yüksek Gerilim* diye çevrilen onuncu romanı *Live Wire*, 2010'da İspanyol bir yayınevinin verdiği RBA ödülünü almış. Bu ödülün özelliği, suç edebiyatının en yüksek gelir getiren ödülü olması. Tam £125.000. RBA'yı alan yazarlar da oldukça tanındık: Philip Kerr, Andrea Camilleri, Michael Connelly, Lee Child, Arnaldur Indridason, Ian Rankin ve Benjamin Black. Ayrıca Coben, serinin ilk romanı *Deal Breaker* ile 1996'da en iyi "paperback" kategorisinde Anthony ödülü almış. Yazarın Shamus ve Edgar ödülleri de var.

Arzu: Peki, Mine biz neden *Altı Yıl*'ı okuduk?

Pınar: Ben de Mine kitaba ne zaman dönecek diye bekliyordum. Mine sanki günah çıkartıyor.

Şenay: Mine'nin özellikle bu kitabı önermesinin sebebi yazarın Türkçeye çevrilen son kitabı olması, değil mi?

Mine: Evet. *Altı Yıl*, Coben'in bizde basılan en yeni kitabı. Ama aslında çok daha sürükleyici olan *Orman* isimli romanını ya da belki Myron Bolitar serisinin ilk romanı olan *Oyunbozan*'ı önerebilirdim. Zira bugünlerde Martı Yayınları bütün seriyi, yaratıcılıktan uzak bembeyaz kapaklarla set halinde yeniden basıyor.

Gözde: Kitapların kapak tasarımları fena hakikaten. Peki, *Altı*

Yıl yazarın kaçınıcı romanı, bilen var mı?

Mine: Hemen bakalım. Yirmi dördüncü romanıymış.

Salih: En kötü kitabı olduğundan telifi en düşük olandı ve yüksek kurdan dolayı en son bu mu çevrildi dersiniz?

(Gülüşmeler)

Mine: Kitabın kurgusu aslında oldukça merak uyandırıcı. Altı yıl önce birine âşık oluyorsunuz. O kişi sizi terk edip gözünüzün önünde başkasıyla evleniyor. Yıllar sonra eşinin öldüğünü öğrenip cenazeye gidiyorsunuz. Belki de eski sevgilinizi yeniden görmek, ilişkiye bir şans daha vermek istiyorsunuz. Ama dul eş, sizin sevdiğiniz kişi değil, bambaşka biri. Sizin yıllar önce sevdiğiniz o kişiyi kimse tanımıyor. Gizemli bir durum. Ancak maalesef ilk bölümler kahramanın, "Ah Natalie, seni çok sevdim Natalie, beni terk ettin Natalie..." diye sızlanmalarıyla geçiyor ve bu da polisiye okurunu biraz sıkıyor. Romanı eski sevgilisini bulmaya çalışan ana karakterin gözünden okuyoruz. Birinci tekil şahıstan anlatılan romanları severim ancak adı Jake olan bu roman kahramanını sevemedim. Takıntılı inatçılığı, ısrarı, sızlanmaları hoşuma gitmedi. Fazla abartılı geldi.

Pınar: Aynı şeylere dikkat etmişiz. Natalie'nin dramının daha heyecan verici başlamasını isterdim. Jake ile Natalie arasındaki ilişki daha detaylı anlatılmalıydı bence. Bu ilişki konusunda daha çok beslenmeliydik. Eğer aradan geçen altı yıl hikâye edilerek Natalie saplantısını anlamamız sağlansaydı belki biraz daha "romantik gerilim" tadı alabilirdik kitaptan.

Gözde: Yazarı sadece kurgu değil, kitaplarının arka kapakları konusunda da başarılı buluyorum. "Aslında hiçbir şey görüldüğü gibi değildir" veya "roman kahramanı kendini soluk soluğa bir maceranın içinde bulur" gibi vurucu arka kapak cümleleri, bana romanın bir günde bitirilebilecek

kadar sürükleyici olduğunu düşündürebiliyor. Bununla birlikte, olay örgüsünün zekice kurgulanması benim için edebi cümleler ve tasvirler olmadan da tatmin edici oluyor.

Mine: Roman, kahramanımızın kötü adamlar Otto ve Bob tarafından kaçırılmasından sonra hareketleniyor. Dedğim gibi, Harlan Coben kayıp vakalarını çok kullanır. Kayıp eş, kayıp arkadaş, kayıp kardeş vb. Ben de kayıp vakalarını okumayı çok severim. Ne oldu? Kayıp kişinin başına neler geldi? Böyle kitapları ipuçlarını takip ederek adım adım okumayı çok severim.

Gözde: Kesinlikle! Harlan Coben dendiğinde aklıma mutlaka kaybolmuş, yıllardır kendisinden haber alınamayan kişilerin konu edildiği romanlar geliyor. Olaylar genellikle bu kayıp kişiler ve sevenleri etrafında şekilleniyor. Aslında kimsenin görüldüğü gibi olmadığı gizemli durumlar mevcut. Ben de seviyorum bu tür romanları.

Pınar: Sayfa 120'ye geldiğimde o köyü tarif edişi beni heyecanlandırdı ve ilk gerilimi orada hissettim. Ama sayfa 120'ye kadar hiçbir şey hissetmedim kitapla ilgili.

Şenay: Yaratıcı Moral Toplama Kampı.

Pınar: Evet, o köyde Jake'in yaşadıklarını okurken gerilimi hissettim.

Mine: Ben de o gerilimi, kahramanın Otto ve Bob ile mücadelesini okurken hissettim.

Şenay: Bence de Otto ve Bob'dan sonra kitapta aksiyon başladı. Otto ve Bob... İkili okumalı sözcükler... Tersten okuyunca da aynı anlama gelen kelimeler, şeklinde bir açıklama var kitapta. Bunu okuyunca aklıma, "Ey Edip, Adana'da pide ye" geldi.

(Gülüşmeler)

Gözde: Ben, Otto ve Bob'u sevemedim. *Altı Yıl*'ı okurken bende en fazla gerilim yaratan, aksiyondan ziyade Jake'in hissettiği yalnızlık duygusu oldu. Düşünsenize... Yıllar önce birleriyle tanışıyorsunuz, onlarla vakit geçiriyorsunuz. Bir sonraki karşılaşmanızda sizi hiç tanımadıklarını söylüyorlar. Gittiğiniz yerin bir kamp olduğunu biliyorsunuz ancak sizin dışınızda herkes ağız birliği etmişçesine, "Öyle bir şey yok," diyor. Gerçeklik algınız yerle bir oluyor bir noktadan sonra.

Şenay: Kitabın başlarında Jake'in olduğunu sandığı şeylerin hiçbirinin aslında olmadığını okuyoruz ya, o noktada polisiyeden ziyade bilimkurguya dönüşse hiç şaşırmayacaktım sanki. Hatta her şey daha anlamlı gelecekti. Kilit olaylar olurken Jake'in hep sarhoş olmasından dolayı halüsinasyon görüp görmediğini de düşünmedim değil. Kamp olayıysa evlere şenlik. 132. sayfada kitabın özeti yazıyordu. Kitabı okumaya 132. sayfadan başlayabilirsiniz. Bir paragraf okuyayım 132'den: "*Birincisi kimse Natalie'nin nerede olduğunu bilmiyor. İkincisi kimse benim kim olduğumu bilmiyor. Üçüncüsü Natalie'nin evlendiği şapelde hiçbir kayıt yok. Dördüncüsü nikahı kıyan papaz böyle bir düğünün asla olmadığını yemin ediyor. Beşincisi o zamanlar sürekli gittiğimiz kafenin sahibi olan ve beni Natalie ile tanıştıran kadın ne Natalie'yi ne de beni hatırlıyor.*" Bence bu olmayan şeylerin neden olmadığını açıklanması inandırıcı gelmediğinden kitabı sevemedik.

Cansu: Otto ve Bob ile başlayan aksiyonlu bölümleri ben de kitabın başlangıcı ve genel atmosferiyle epey uyumsuz buldum. Hikâye ve karakterlerin buram buram Hollywood kokması, Otto ve Bob özelindeki mafya teması, olaya akademinin dahil olması bana hikâyenin biraz daha politik bir yöne kayacağı izlenimi vermişti ama Hollywood gibi başlayıp Hollywood gibi sonlandı.

Arzu: Bir yazarı tek bir kitabıyla değerlendirmeme kararı almıştık. Ben bu yazarı ilk defa okudum. Yine de bir kitabını daha okumak istiyorum. En sevdiğimiz yazarların bile bazı kitapları vasat çıkabiliyor.

Şenay: Bu da bizim şanssızlığımız olmuş!

(Gülüşmeler)

Gözde: Bence de yazar ikinci şansı hak ediyor. Birçok romanını okudum. Romanlarından uyarlanan dizileri izledim. Genel olarak beğendiğimi söyleyebilirim. Gizemi ve merakı ilk sayfadan sonuna kadar canlı tutmayı başarıyor. Bence polisiye yazarında olması gereken en önemli özellik de bu. Yazarın aynı zamanda esprituél olduğunu düşünüyorum. Bir yandan gerilimi tırmandırırken diğer taraftan kendisiyle dalga geçen ve en sıkıntılı durumlarda bile espri yapan roman kahramanları yaratıyor.

Mine: *Orman* isimli kitabı tekrar öneriyorum. *Kimseye Söyleme* (Tell No One) romanı da güzeldir. Bu kitaplardan birini okumadan yazar hakkında karar vermeyin lütfen.

Şenay: Yazarın *Bana Söz Ver* adında bir kitabı var. Hem *Altı Yıl* hem de *Bana Söz Ver*'de ortak bir cümle var: "Bir söz vermiştin." Bu söz verme meselesi yazarın bilinçaltında derin bir yara gibi geldi bana.

Gözde: Olabilir. Yazarın yedi romanı, Mine'nin de bahsettiği Myron Bolitar serisinin romanları. Bu yedi romanı yazdıktan sonra, yazarın kendi sözleriyle ifade edersek, "Myron için işe yaramayacak ancak harika bir fikir buldum," diyor. Sonrasında eleştirmenler tarafından çok beğenilen ve New York Times Best Seller listesine giren ilk romanı *Kimseye Söyleme* ortaya çıkıyor. Bildiğim kadarıyla bu roman, yazarın bütün kitapları arasında, polisiye okurları tarafından en beğenileni olmuş. Yazarı yeni okuyacaklar için güzel bir başlangıç olabilir.

Mine: *Kimseye Söyleme*, Fransa'da filme de çekilmiş. Yapımcısı Luc Besson. 2007'de film dört ayrı kategoride Cezar ödülü almış. Ve evet, bu kitapta da bir kayıp vakamız var. Karısı yıllar önce bir seri katil tarafından öldürülen ana kahramanımıza, karısının hâlâ yaşadığına dair bir kanıt gönderiliyor ve o da karısını aramaya başlıyor. Netflix'te yazarın *Orman* romanından uyarlama Polonya yapımı bir dizi de var. Aslında şu anda Netflix'te yazarın ürünü üç dizi var. Bunlardan *Orman* ve *Yabancı* (The Stranger) kitaplarından uyarlama. *Safe'i* ise özellikle Netflix için yazmış. Diziler de kitaplar kadar sürükleyici bana göre.

Gözde: *Orman*'ın Polonya yapımı olması da çok ilginç. Amerikalı popüler bir yazar ve adını çok da sık duymadığımız bir Avrupa ülkesi. Neden Polonya? Kitabı daha önce okumuştum. Diziyi de salgının ilk zamanlarında Netflix'teki bütün polisyeleri izlediğim dönemde izledim. İlginç bir uyarlamaydı.

Mine: Belki de Harlan Coben, Polonya'da çok popülerdir. Kim bilir...

Pınar: Sadece dizileri izlese de aynı etkiyi verir mi?

Cansu: Ben *The Stranger*'ı izlemiştim, kitaptan daha keyifliydi açıklaması.

Saliha: Ben de *Orman*'ı izledim Netflix'te. Diziyi sürükleyici buldum. Konu 1990'ların ortasında bir orman kampında öldürülen bir kız ve buna bağlı olarak kaybolan başka kişilerdi. Ailelerin yaşadığı üzüntü, araştırma sırasında ve sonrasındaki parçalanmışlıkları başarılı şekilde anlatılmıştı. Ayrıca konu günümüzde de iyi bağlanmıştı. Karakterler gayet gerçekçiydi. Romanın sonu inandırıcıydı, hikâyede boşluk kalmadı. Orman da gizem duygusunu güçlendiren ayrı bir karakterdi bence.

Mine: Ben de beğendim dizileri. Bir hafta sonu oturup izlemelik, kısa, sekiz bölümlük, sürükleyici diziler. *Safe'te* kızını arayan bir baba başrolde. *The Stranger*'day-sa bir yabancı tarafından kocasına

sırrı açıklanan bir kadın var ve bir anda ortadan kayboluyor. Seyretmedim ama ayrıca İngiliz kanalı SKY 1'de yayınlanan, yine Harlan Coben'in yazdığı *The Five* isimli bir dizi daha var. Bu kez konu, çocukluk arkadaşları kaybolan bir grup gencin yirmi yıl sonra arkadaşlarını bulma macerası. Bu arada, sosyal medyadan öğrendiğime göre Netflix, yazarın *Stay Close* romanını da uyarlayacakmış. Bu roman da bizde *Geçmişle Dans* adıyla çıktı. Google'da araştırdığım kadarıyla da yazar Netflix ile beş yıllık bir anlaşma imzalamış. Coben, kitapları en fazla ekrana taşınan yazarlardan.

Şenay: Burada araya girip bir

NEW YORK TIMES BESTSELLER

HARLAN
COBEN

ALTI
YIL

keçi fıkrası anlatmak istiyorum. Daha yeni dinledim ve şu ana çok uygunmuş gibi geldi. İki keçi bir sinemanın arka sokağına atılmış film şeritleri bulmuş. Teki iştahla yemeğe başlamış ve diğerine, "Mutlaka sen de yemelisin, *The Godfather*'ın film şeridi bu, çok lezzetli," demiş. Öbür keçi de tadına bakmış, "Ben *The Godfather*'ın kitabını yemiştim, o daha lezzetliydi," demiş.

(Gülüşmeler)

Şenay: Ben de bu fıkradaki gibi

iyi bir kitabı, film ya da dizi uyarlamasına tercih ederim.

Pınar: Ben de *Stranger*'ı izlemeye başladım ama ilk yirmi dakikasında kapattım.

Saliha: Sen Harlan Coben'den elektrik alamamışsın Pınar!

Arzu: Kitaba dönersek... Kitap başlangıçta beni sardı çünkü konuya giriş güzel geldi. Ama sonra konunun biraz zorlama gittiğini fark ettim. Sanki yazara illa kitap çıkaracaksın diye baskı yapmışlar, o da alelacele bir konu bulup yazmış hissi uyandırdı bende. Kitabı vasat buldum. Gerçeklikten uzak ve zorlama olmuş ama yazarın yalın ve akıcı bir dili var. Sürükleyici ve çabuk okunan bir roman. Mine, senin hatırına yazarın başka bir kitabını da okuyacağım.

Gözde: Sadece olay örgüsünün anlatılıp tasvirlerle yer verilmesinin dışında, bazı romanlarının beğenilmemesinin nedeni olayların çok fazla dallanıp budaklanması. Bir noktada gerçeklikten kopmuş izlenimi vermeye başlıyor. Çok dikkatli okuduğunuzda mantık hatalarıyla karşılaşırsunuz.

Şenay: Cansu, senin yorumlarını merak ediyorum.

Cansu: Bence de kitap vasat. Edebi tat alamadım. Hikâyenin yarattığı gerginlik ve heyecan dışında zevk vermedi. Hiçbir cümle, hiçbir kelime beni etkilemedi. Ben de kayıp vakalarını çok severim aslında. İnanılmaz bir gerginlik ve kaygı hissi yaratıyor bende bu vakalar. Yazar uzunca bir süre hikâyeyi saklı tutmuş. Sonra da fazla dolandırmış, çok karmaşık ilişkiler, hikâyeler kurmuş. Gerçeklikten çok uzaklaşmış. Genel olarak hem karakterler hem hikâyeye fazla zorlama gibi geldi bana da. Güzel bir kayıp hikâyesiyle başlamış ama "o kadar da olmaz" dedirtmiş maalesef. Bitirmek için çok zorlandım. İlk defa atlayarak kitap okudum. Olayları yakala-sam yeterli, diyerek okudum. Kitap tamamen olay odaklıydı.

Okudum ve bitirdim işte. Heyecanı fena değildi, tamam ama bir daha Coben okur muyum, emin değilim. Merak ettim ama merakımdan değil, daha çok inadım-dan bitirdim diyebilirim.

Pınar: Ben de Mine'ye ayıp olmasın diye okudum. Yalnız, internette yorumlara baktım. Bu yazar hakkında kötü bir şey yazarsak bizi taşıyabilirler. Hayran kitlesi epey geniş.

Cansu: Sonuçta kült bir yazar. Okumamız iyi oldu ama keşke daha iyi bir kitabıyla kendisiyle tanışsaydık.

Pınar: İyi edebiyat-iyi polisiye tartışmasına girmek istemiyorum ama tam da bu tartışmaya örnek olacak bir kitap. İyi bir edebiyat deneyimi olduğu söylenemez.

Şenay: Bu bir polisiye kitap, evet ama "polisiye edebiyat" değil bence de. Polisiye bir olay var fakat arkasında sağlam bir zemin yok. Sanki yazarın yayıneviyle bir anlaşması varmış da ona istinaden yazılmış. Sipariş kokan bir kitap gibi geldi.

Gözde: Mantıklı çünkü dünya çapında büyük hayran kitlesine sahip bir yazar. Dolayısıyla mümkün olduğu kadar çabuk ve çok kitap yazması konusunda baskı altında olması muhtemeldir. Hayranları sabırsızlıkla beklemektedir. Yazarın üzerindeki baskı konusu aklıma daha önce aramızda tartıştığımız *Harry Q. Davasının Ardındaki Gerçek* adlı kitabı getirdi.

Pınar: Kitabın içinde hiçbir şey yok. Edebiyat yok, tasvir yok, karakterlerde bir güzellik yok. Güzel bulabileceğim, kafamı kaldırıp da düşündürecek hiçbir cümle yok. Sadece olaylar var.

Şenay: Benim ilgimi çeken şu satırlar var: "*Gözaltındayken yemek yiyenlerin suçlu insanlar olduklarını hatırladım. Suçlu insanlar neler döndüğünü bilir ve dolayısıyla yemek yiyebilir veya uyuyabilir. Masum kişininse kafası ka-*

rışktır ve gerginlikten bu ikisini de yapamaz." Eh, kitabın içinden alıntı yapabileceğim sadece bu cümleyi bulabildim.

Pınar: Bu da 80'lerden kalma bir cümle gibi.

Mine: Yazar kitaplarda ağırlıklı olarak diyalog kullanıyor.

Pınar: Diyaloglar da çok iyi değil ki...

Mine: Tasvire çok fazla yer vermiyor. Amerikan kültürüne dair anlamadığımız detayları ve markaları sık kullanıyor.

Şenay: Reklam mı alıyor acaba?

Pınar: Amerikalı bir yazardan her şey beklenir!

Mine: Romanlarında olaylar ilerliyor, sen de ister istemez o hareketin içinde kayboluyorsun. Kafanda sürekli, "Şimdi ne olacak? Bu işin arkasından ne çıkacak?" soruları oluyor.

Çınla: Bu iyi bir şey değil mi?

Cansu: Bu iyi, zaten tek olumlu şey temposuydu. Tempoyu sonuna kadar koruyor.

Çınla: Bence böyle olması gayet güzel. Polisiye romanların edebi değeri her söyleşide gündeme getiriliyor. Bu konuyu *Altı Yıl* romanı üzerinden bir de biz gündeme getirmiş olalım.

Gözde: Bu konuyu daha önceki tartışmalarımızda gündeme getirdik. Yani romanları ele alırken bu konu gündeme geliyor hep ama yazıların içeriğine eklemiyoruz.

Saliha: Belki de çok hafif geçiyoruz, üzerinde pek fazla durmuyoruz.

Arzu: Polisiye romanın edebi değeri önemli. Bu olmayınca "fast-food" gibi karnını doyuruyorsun ama hiç lezzet almıyorsun.

Saliha: Bence güzel bir tespit olmuş. Polisiye için genelde yapılan eleştiri.

Gözde: Polisiye sevdiğimi çeki-

nerek söyledim eskiden çünkü "Çerez mi okuyorsun?" derdi çevremdeki bazı kişiler.

Saliha: Polisiye yazarları da okurları da kendini geliştirdi bence.

Arzu: Polisiye yazmak zor. Farklı bir zekâ gerektiriyor ama edebi yanı olmayınca vasat kalıyor roman.

Saliha: İki boyutu da başarıyla ortaya koymak kolay değil. Romanın niteliğinin bir kısmı da çeviriyle zedeleniyor zaten. Küfürler, espriler okura tam geçemiyor çoğu zaman.

Gözde: İşte ben burada sizden biraz ayrılıyorum galiba. Çok iyi bir olay örgüsü ve güçlü bir son varsa "fastfood" da olsa lezzet alıyorum.

Arzu: Gözdeciğim, arada bir "fastfood" yemek iyidir.

Mine: Sana katılıyorum Gözde. Sürükleyici bir kurgu ve iyi yazılmış karakterler varsa o polisiye hemen ilgimi çekiyor.

Saliha: Her zaman edebi değeri yüksek kitaplar okuyacağız diye bir şey yok. Yoksa hayat çok sıkıcı olur.

Şenay: Hem şimdi hakkını da yemeyelim bu yazarın. Kitapta iki de güzel fikir vardı. Çalışma barakası olan yazarlar ve kütüphane bar.

Mine: Öyle bir bar var mı acaba gerçekten Amerika'da?

Saliha: Her türlü yaratıcı ve çarpıcı fikrin anavatanı Amerika'da kesin vardır bence.

Henning Mankell

KARANLIK YÜZ

WALLANDER
Serisi
01

BİR KUZEY POLİSİYESİ

“Georges Simenon, Nicholas Freeling ve Maj Sjöwall & Per Wahlöö gibi polisiye ustalarının yazdıkları gibi oldukça doyurucu bir polisiye roman.”

The Wall Street Journal

“En iyisinden heyecanlı bir roman. Zekice, hareketli ve güncel.”

The Times

“Mankell en hünerli polisiye yazarlarından biridir. Kesinlikle tavsiye ediyoruz.”

The Observer

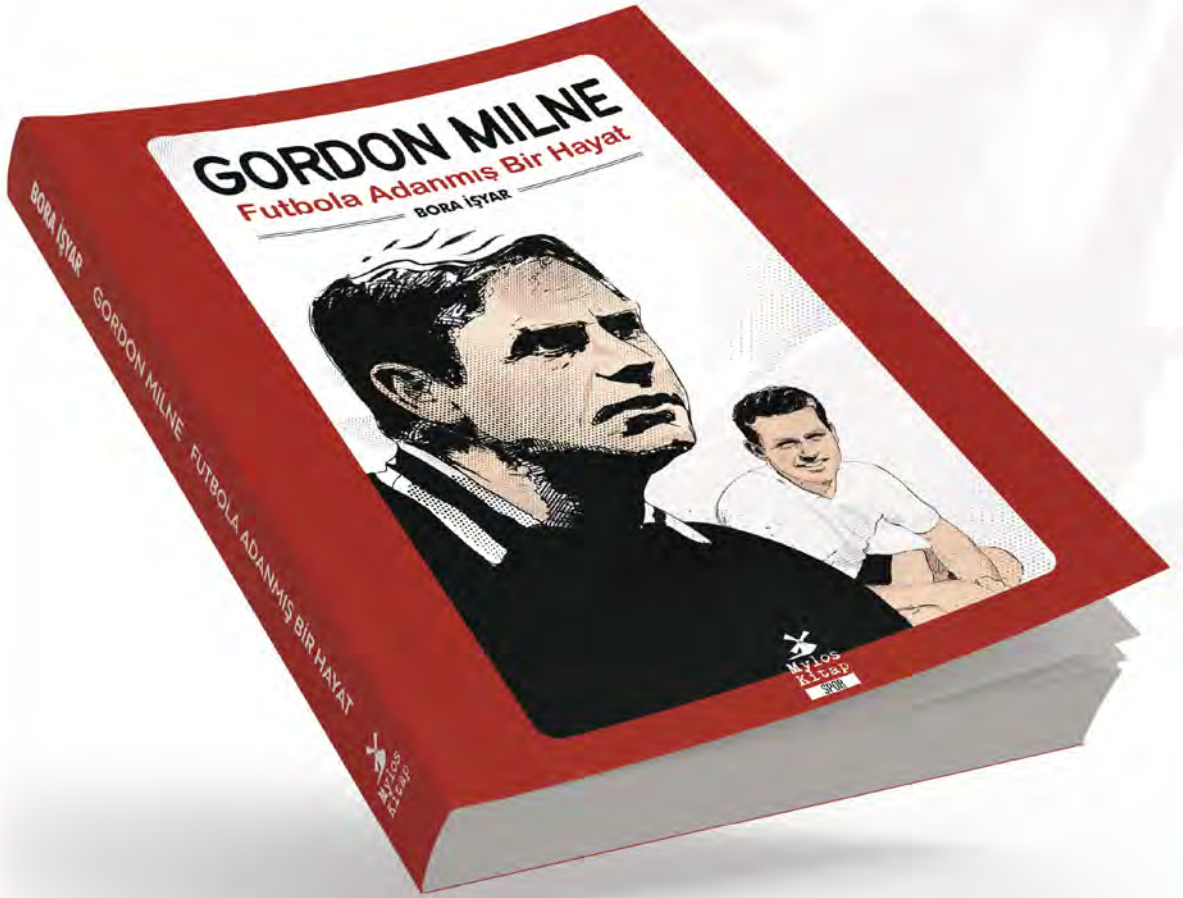
ayrıkşi.com

f t i /ayrıkşikıtap

“okumaya değer”

ayrıkşi kitap

KİTAPÇILARDA!

BORA İŞYAR'IN **GORDON MILNE**'YLE GERÇEKLEŞTİRDİĞİ MÜLAKATLAR VE YOĞUN BİR ARŞİV TARAMASIYLA HAZIRLADIĞI BU KİTAP, **FUTBOLA ADANMIŞ BİR HAYATIN HİKÂYESİ**. FUTBOLCULUK ZAMANLARINDAN TEKNİK DİREKTÖRLÜĞE, GİTTİĞİ HER ŞEHİRDE AMA EN ÇOK İSTANBUL'UN **BEŞİKTAŞ** SEMTİNDE İZ BIRAKAN GORDON MILNE'NİN...